

TOYOTA

ALWAYS A
BETTER WAY

ÚJ COROLLA HATCHBACK

MEGELŐZI KORÁT

Most először forradalmi hibrid hajtással tér vissza a Toyota Corolla Hatchback.
Fürge és kompakt, sportos karakterű megjelenésével figyelmet követel.
Csak egy módon tapasztalhatja meg, hogy az új Corolla Hatchback megelőzi korát.

Benzines változatban **havi 39 000 Ft, 4,9% THM,**
illetve hibrid kivitelben **havi 45 000 Ft, 4,9% THM.**

HYBRID

A képen látható gépkocsi illusztráció. A Toyota Corolla Hatchback kombinált WLTP üzemanyag-fogyasztása 5,0-7,3 l/100 km, kombinált WLTP CO_2-kibocsátása 116-165 g/km. *Ajánlatunk 2019. április 27-től visszavonásig megkötött szerződésekre érvényes. A finanszírozási ajánlat alapja a Toyota Pénzügyi Zrt. forintalapú, változó kamatozású (referencia-kamatláb 1 hónapos BUBOR), maradványértékes zártvégű pénzügyi lízingkalkulációja, ami teljes körű casco biztosítás megkötése és teljes futamidő alatti fenntartása esetén érvényes. ÉrtékŐr Program minimum önerő: 20%, futamidő: 36-60 hónap, minimum finanszírozott összege: 2 000 000 Ft, minimum maradványérték: 15%. Új Corolla HB 1.2 Active - Bruttó ár: 5 900 000 Ft, Finanszírozott összeg: 3 446 000 Ft, Maradványérték:1 770 000 Ft, Futamidő: 60 hónap, THM: 4,9%, havi lízingdíj: 39.000 Ft. Új Corolla HB 1.8 Hybrid Active - Bruttó ár: 7.090.000 Ft, Finanszírozott összeg: 4 042 w000 Ft, Maradványérték: 2 127 000 Ft, Futamidő: 60 hónap, THM: 4,9%, havi lízingdíj: 45.000 Ft. Referencia THM: 4,9% (3 millió Ft finanszírozott összeg és 60 hónap futamidő esetén). Hitelbiztosítéki nyilvántartásba történő bejegyzés ügyfél által, az első fizetési ütem időpontjában fizetendő összege: 7.000 Ft. A THM meghatározása az aktuális feltételek, illetve hatályos jogszabályok figyelembevételével történt, a feltételek változása esetén mértéke módosulhat. A THM mutató nem tükrözi a finanszírozás kamatkockázatát. A casco biztosítás díja előre nem ismert, így azt a THM nem tartalmazza. A hirdetés nem minősül konkrét ajánlattételnek, annak célja a figyelemfelkeltés, a Toyota Pénzügyi Zrt. a kondíciók változtatásának jogát fenntartja. A Toyota Pénzügyi Zrt. mindenkor hatályos Általános Szerződési Feltételei, Üzletszabályzata és Hirdetménye elérhetőek a toyotahitel.hu oldalon. A tájékoztatás nem teljes körű, további feltételekért és részletekért keresse fel a toyotahitel.hu oldalt vagy Toyota Márkakereskedését.

[2019] 7
1 ÉV
7 ÚJDONSÁG

Negyven év képes történelme

9 772062 408001 19001

2019/1. ■ 1490 Ft hvg KIADVÁNYOK

hvg40

Különkiadvány

CÍMLAPOK, FOTÓK, HÍRMORZSÁK, ARANYKÖPÉSEK

Negyven év képes történelme

Dalos György, Parti Nagy Lajos, Péterfy Gergely, Háy János esszéje

ÚJ PEUGEOT 508

SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK

5ÉV*
GARANCIA
max. 100 000 KM-ig
Csak magánszemélyeknek, további feltételek teljesülése esetén.**

PEUGEOT i-Cockpit VEZETŐHELY®
NIGHT VISION RENDSZER[1]
ADAPTÍV TEMPOMAT STOP & GO FUNKCIÓVAL[2]

MOTION & e-MOTION

PEUGEOT

[1]Éjjellátó rendszer. Változattól függően opciós vagy nem rendelhető felszerelés.
[2]Változattól függően széria-, opciós vagy nem rendelhető felszerelés.
*Minden 2019. január 2. után megrendelt, minden magánügyfél számára új autóként értékesített, új Peugeot 508 személygépkocsi vásárlása esetén a 2 év szerződéses gyári jótállás mellé most +3 év kiterjesztett Optiway Optimum szerződéses jótállást adunk ajándékba. Az Optiway Optimum szerződés keretében nyújtott jótállás a 2 éves szerződéses gyári jótálláson túl érvényes, a gyári szerződéses jótállással megegyező szolgáltatásokat tartalmaz, és az autó első tulajdonosának történő átadásától számított 5 évig vagy 100 000 km-ig (amelyiket előbb eléri az autó) érvényes. Az akció visszavonásig érvényes.
**A gyári szerződéses jótállás és az Optiway Optimum szerződés keretében nyújtott jótállás szolgáltatásai kizárólag abban az esetben vehetők igénybe, ha az adásvételi szerződésben, a Szerviz- és Garanciafüzetben és a Szolgáltatási Szerződésben foglalt feltételek és körülmények egyidejűleg teljesülnek.

A PEUGEOT A TOTAL-T AJÁNLJA. Vegyes fogyasztás WLTP szabvány szerint: 4,725–7,784 l/100 km, CO_2-kibocsátás: 123,94–175,47 g/km.
Vegyes fogyasztás NEDC szabvány szerint: 3,8–5,7 l/100 km, CO_2-kibocsátás: 101–131 g/km.

Ajándék, mellyel meglepem

Jakus Ibolya

1988 őszén két fiatalember csengetett józsefvárosi lakásunk ajtaján. A Fidesztől jöttek, és aláírást gyűjtöttek Vida Miklós országgyűlési képviselő visszahívásáért. A parlament alelnöki posztját is betöltő nagyhatalmú politikus azért került célkeresztbe, mert zárt ülés elrendelését javasolta a bős–nagymarosi vízlépcsővel kapcsolatos szavazáskor, miközben a beruházás ellen már ezrek tüntettek az utcákon. Az epizód nemcsak azért különleges számomra, mert egy lottónyertes lelkesedésével rohantam a hírrel a HVG szerkesztőségébe, és lényegében ez indított el újságírói pályámon, hanem azért is, mert tálcán kínálja magát az összehasonlításra. Szinte hihetetlen, hogy az egyre keményebb autokráciából visszatekintve milyen puhának tűnik az akkori diktatúra, és korlátok közé szorítva is mekkora ereje volt a nyilvánosságnak. A HVG értesülését a visszahívási kezdeményezésről még az óvatosabb lapok is átvették, a vesztét érző képviselő néhány hónappal később maga mondott le, a kormány pedig a környezetvédők és a civilek tiltakozásának hatására alig fél év múlva felfüggesztette a vízlépcső építését. Persze ekkor már a Kádár nélküli Kádár-korban, a pártállam végóráiban jártunk. Az addig vezető utat már csaknem tíz orwelli éve tapostát a HVG alapítói.

A történetre talán magam sem emlékeztem volna, ha nem túrjuk fel archívumunkat a HVG júniusi 40. születésnapjára készülve. Több mint kétezer lapszámunk csaknem százezer cikkét böngésztük át és válogattuk ünnepi kiadványunkhoz, amelyből, ha jól csináltuk, egyszerre rajzolódik ki a saját történetünk és az elmúlt négy évtizedé – természetesen a HVG szemüvegén keresztül.

Negyven évet sokféleképpen el lehet mesélni. Elmondható akár a lapunkban számtalanszor citált Esterházy Pétertől származó idézetekkel is. Onnan kezdve, hogy a Kis magyar pornográfiában szállóigévé tette a Trabant használati utasítását: „útfekvése kitűnő, gyorsulása kifogástalan, ez azonban nem szabad, hogy könnyelműségre csábítson". Egészen a 2014-es év végi számunkba írt, a politikusok parvenü életmódját tollhegyre tűző cikkéig, ami a Nagy Harácsony szlogenű címlapunkat ihlette. Illusztrálható a periódus a fogyasztói társadalom szemszögéből, az abszurd hiánycikkektől a Gorenje-turizmuson át a vasárnapi boltzárig. És leírható akár két politikai „fosztóképzővel": a népi demokráciától az illiberális demokráciáig. A bőség zavarával küszködve végül úgy döntöttünk, mindenből adunk egy kicsit. Az egyes éveket afféle születésnapi képeslapokon felvillantó összeállításunk emblematikus címlapokkal, fotókkal, hírmozaikokkal, aranyköpésekkel, interjúinkból válogatott markáns idézetekkel óhatatlanul szubjektív és töredékes. De mindenki kedvére mazsolázhat, nosztalgiázhat vagy bosszankodhat, és felidézheti, mi történt a saját élete fordulópontjain. Az én két lányom születése körüli időszakok örömét például két Cs-betűs veszedelem árnyékolta be, Csernobil és Csurka...

A hírmorzsákhoz irodalmi csemegét is kínálunk. Négy népszerű írót arra kértünk fel, meséljék el, hogyan élték meg a mögöttünk hagyott egy-egy évtizedet. Dalos György írása visszarepít a nyolcvanas évekbe, amelyek elején a tábor legvidámabb barakkja a vesztébe rohant, hogy a végén már európai Magyarországban reménykedhessen. Parti Nagy Lajos a kilencvenes évek szabadságélményét idézi fel, ami közelről korántsem volt olyan magasztos, mint az előre vagy utólag elképzelhető, de amiről senki sem gondolta, hogy belülről szétverhető. Péterfy Gergely az új évezred első évtizedéről elmélkedik, ami 2001. szeptember 11-én még az előtt véget ért, hogy valójában megkezdődött volna. Háy János pedig úgy tekint az épp most múló évtizedre, mint Róma végnapjaira, amikor a polgárok még a jólétük fenntartásában voltak érdekeltek, de már megfeledkeztek a római erényekről.

Talán a születésnapunkon nem szerénytelenség, ha a sajtószabadságnak, benne a HVG-nek és hűséges olvasóinknak külön cikkeket is szentelünk. Lapunk alapító főszerkesztője, Vince Mátyás azt eleveníti fel, hogyan lavírozott a hetilap a pártállami sajtóirányítás évtizedében, a leghosszabb ideig regnáló főszerkesztő, Lipovecz Iván pedig azt, miként boldogult a HVG a sajtószabadság és a piacgazdaság ránk szakadása után. A HVG-vel majdnem egyidős Tóta W. Árpád felnövéstörténetében úgy festi le a sajtó mai helyzetét, mintha a nyolcvanas éveket zongoráznánk visszafelé. Balog Beáta, a szlovák SME főszerkesztője pedig Pozsonyból küldött biztató sorokat, amelyeknél magam sem tudnék optimistább végszót kitalálni: mi még akkor is itt leszünk, amikor Fico és Orbán már régóta nem. □

TARTALOM

1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 20

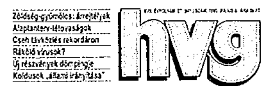

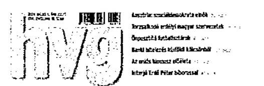

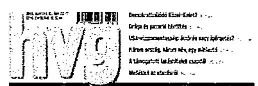

Vince Mátyás
„Feszegettük a határokat"
6

Lipovecz Iván
„Az újság a függetlenségét soha nem veszítette el"
7

Évtizedeink – ahogyan az olvasók látják
Nosztalgia és jövő
10

Tóta W. Árpád
Befejezett jelen
14

Dalos György
Lemerült hatalom
68

Parti Nagy Lajos
Kilencezer karakter
71

Péterfy Gergely
Erőd
74

Háy János
Sötétség 0–24
77

Balog Beáta
Képeslapok egy kisebbségi magyartól
80

A HVG munkatársai egykor és most
82

HVG 40 KÜLÖNKIADVÁNY FELELŐS SZERKESZTŐ: JAKUS IBOLYA **A KIADVÁNY SZERKESZTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDTEK:** DOBSZAY JÁNOS, GERGELY MÁRTON, NAGY GÁBOR, SZABÓ YVETTE, MUCK TIBOR, PETŐ ANDRÁS, CSÉVE GÁBOR, KISS-KUNTLER ÁRPÁD, TÁLAS ANDREA, FARKAS ZOLTÁN, GYENIS ÁGNES, HAMVAY PÉTER, KERESZTES IMRE, KOCSIS GYÖRGYI, MURÁNYI GÁBOR, NÉMETH ANDRÁS, PÁLMAI ERIKA, RIBA ISTVÁN, TÓTA W. ÁRPÁD, FAZEKAS ISTVÁN, REVICZKY ZSOLT, TÚRY GERGELY, SOMODI ANDRÁS, MARKWARTH ÁGNES, TOMKA ESZTER, PUSZTA DÓRA, KŐHALMI ZOLTÁN, GUTEMA DÁVID, MARABU, ZÖRGŐ MÁTÉ

KIADJA A HVG KIADÓ ZRT. FELELŐS KIADÓ: SZAUER PÉTER vezérigazgató **KIADÓHIVATAL ÉS SZERKESZTŐSÉG:** 1037 Budapest, Montevideo utca 14. Levélcím: 1300 Budapest 3, Pf. 20. Telefon: 436-2000 Fax: 436-2010, 436-2011 E-mail: hvg@hvg.hu **KERESKEDELMI IGAZGATÓHELYETTES:** MIKLÓSI ZOLTÁN **HIRDETÉSFELVÉTEL:** 1037 Budapest, Montevideo utca 14. Telefon: 436-2020, 436-2000 Fax: 436-2089 E-mail: hirdet@hvg.hu **LAPTERJESZTÉS ÉS MARKETING:** SZAUER TAMÁS E-mail: ugyfelszolgalat@hvg.hu **NYOMTATÁS, FELDOLGOZÁS:** Ipress Center Central Europe Zrt., Vác **FELELŐS VEZETŐ:** BORBÁS GÁBOR **INDEX:** 25385 • ISSN: 1217-9647
Előfizetésben terjeszti a HVG Kiadó Zrt. és a Magyar Posta Zrt. Előfizethető a Kiadónál, a Magyar Posta Zrt. Hírlap Igazgatóságnál (postacím: 1900 Budapest), az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, valamint megrendelhető e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu. Árusításban terjeszti a Lapker Zrt.

A kiadó a lap bármely részének másolásával, terjesztésével, a benne megjelent adatok elektronikus tárolásával és feldolgozásával kapcsolatos minden jogot fenntart. A HVG-ben megjelent minden szerzői mű (cikk, fotó, táblázat, grafika) csak a kiadó előzetes írásbeli vagy elektronikus dokumentumba foglalt engedélyével tehető hozzáférhetővé, illetve másolható a nyilvánosság számára a sajtóban. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti tiltó nyilatkozatnak minősül.

30 év mögöttünk, a világ előttünk

NEXON

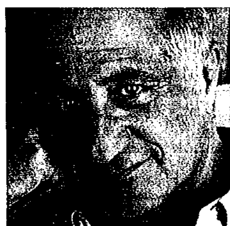

a 40 éves HVG-t
és olvasóit

HR-tevékenységéhez, bérszámfejtéséhez válasszon
professzionális partnert!

www.nexon.hu

„Feszegettük a határokat"

Vince Mátyás
a HVG és
a HVG Online alapító
főszerkesztője

Amikor 1973 nyarán fiatal gazdasági újságíróként akkori főnökömnek, Gyulai Istvánnak, a Világgazdaság főszerkesztőjének előadtam, hogy szerintem milyen tematikával lehetne egy izgalmas és népszerű heti mellékletet vagy hetilapot csinálni a zöld újsághoz csatolva, akkor ő – lelkesedésemet lehűtendő – hümmögve azt válaszolta: sok mindennek kellene ehhez összejönnie. Egyikőnk sem gondolta, hogy ez a „sok minden" hat év múlva „összejön". Ráadásul úgy, hogy ő lesz az új lap, a Heti Világgazdaság szerkesztőbizottságának elnöke, én pedig a hetilap főszerkesztője.

A „sok minden" közül, ami a lapalapításhoz 1979-re összejött, az egyik a nehezedő gazdasági helyzet (a rendszeres fogyasztóiár-emelések korszakát éltük) nyomán a sajtóirányításnak az az elképzelése, hogy kellene egy olyan hetilap, amely a nagyközönség számára érthetővé teszi a gazdasági folyamatokat, ezen belül a magyar gazdaság kitettségét a világpiaci változásoknak. A másik ok a Világgazdaság egyes cikkei körül rendszeresen felforrósodó levegő és ennek következtében a lap megszüntetésére irányuló törekvés volt. Tipikus balhéforrás volt – ezt főleg minisztériumok, főhatóságok nehezményezték –, hogy túl részletezően és kritikusan foglalkozott a lap a magyar gazdaság és a külkereskedelem problémáival. A VG sorsára vonatkozó kompromisszum végül az lett, hogy a lapot átminősítik „belső használatra a kamara tagvállalatainak", és nem mehet külföldre, külföldi követségekre, illetve utódlapjaként megindul a Heti Világgazdaság. (Anekdotaként keringett akkor a városban, hogy Várkonyi Péter, a Tájékoztatási Hivatal elnöke Moszkvából egy továbbképzésről visszatérve rátelefonált Kallós Ödönre, a lapgazda kamara elnökére, és azt mondta: „Amikor elmentem Moszkvába, arról volt szó, hogy megszűnik a Világgazdaság, most pedig azt látom, hogy kettő van belőle.")

Gyulai maradt a Világgazdaság főszerkesztője, s 1979. június elején el kellett indulnia a hetilapnak, főszerkesztőként velem az élen (én lettem akkor országos lapnál a legfiatalabb, 33 éves főszerkesztő). Az új lapot részben a VG munkatársaira támaszkodva kellett létrehoznom, s a kollégáimat én választhattam meg. Ez a privilégium később hatalmas összetartó erőnek bizonyult, s hozzájárult az elsőrangú csapatszellem kialakulásához. Igazi csikócsapat voltunk: induláskor 29 év volt az átlagéletkorunk. Egy másik – igaz, ideiglenes – privilégiumként nemcsak más újságtól, hanem „az utcáról" is felvehettem kollégákat, és sikerült kiváló embereket választanom. Így alakult ki a HVG összetartó, kiemelkedő szakmai és emberi kvalitásokkal rendelkező törzsgárdája, amely 1979 végére már 20 főt számlált.

Az volt az ambícióm, hogy Magyarországon jöjjön létre egy Nyugaton már bevált, minőségi laptípus, a gazdasági-politikai hírmagazin. Ezért sok tipográfiai és lapszerkezeti megoldást tudatosan átvettünk a híres nyugati hírmagazinokból – The Economist, Der Spiegel, Newsweek. S hogy milyen újdonságokat hoztunk a HVG-vel 1979-ben a magyar hetilappiacra? A4-eshez közelítő lapméretet választottunk, döntöttünk, hogy plakátszerű, „blikkfangos" címlapjaink lesznek, nem Bodoni lett a kenyérbetűnk (mint akkor szinte az összes lapnál), hanem Times (külön hozattuk a székesfehérvári nyomdának a betűkészletet Birminghamből). Az alaptördelés háromhasábos lett keretes kiegészítő cikkekkel, a kiemelt lead kötelező volt a fő cikkeknél, következetes címszerkezetet vezettünk be témajelölő felcímmel és szabad asszociációs főcímmel. Ami a nyelvezetet illeti, a cikkeknél törekedni kellett a rövidségre, s közelíteni a beszélt nyelvhez: elvártam a távolságtartást a korszak hivatalnoki bikkfanyelvétől, illetve a pártzsargontól. S folyamatosan megköveteltem a sokoldalú megközelítést, a közérthetőséget, a tárgyilagosságot és nem utolsósorban a kritikus hozzáállást.

A 13 ezres induló példányszám egy év alatt megduplázódott, majd újabb egy évre rá megháromszorozódott. A HVG gyorsan növekvő népszerűségének sok összetevője volt: az olvasók értékelték az említett formai és tartalmi újdonságokat, becsülték a lap megbízhatóságát, frissességét, fogékonyságát az újdonságokra. Azt is megérezték, hogy a korszak normáihoz képest bátrak vagyunk: rendszeresen nem voltunk partnerei az állampártnak a propagandisztikus lózungok tálalásában, a tényeknek a hatalom által elvárt elhallgatásában. Feszegettük a határokat, s emiatt voltak is konfliktusaink.

Mert nem lehetett nyíltan írni az ország eladósodásáról, a külkereskedelemben alkalmazott árakról, tabunak számított a szovjet csapatok magyarországi jelenléte, a mecseki uránbányászat avagy a fegyverexport. A konkrét tabuk és tiltások mellett figyelembe kellett vennünk a korszak közléspolitikai alapvetéseit. A fontosabb ügyekben központi sajtóterv készült, amelyben meghatározták, hogy melyik sajtóorgánum mikor és milyen irányelvek alapján írjon az adott témáról. Az egyik emlékezetes HVG-botrány, amelynek középpontjában egy, a bős–gabcikovói vízerőmű építését kritizáló cikkünk állt, és amelynek megjelentetését igazoló jelentésben kellett magyaráznom, a vita a felszínen nem a dolog érdeméről szólt, hanem arról, hogy volt-e érvényben a HVG-re kötelező sajtóterv. Egy másik közléspolitikai irányelv szerint a szocialista országokról csak azt lehetett megírni, amit ők saját magukról a sajtójukban közöltek. Persze ez sem volt problémamentes, hiszen amikor moszkvai tudósítónk egy szibériai helyi lapban cikket talált arról, hogy szemüveget sem lehet kapni, és ezt közöltük sajtószemle rovatunkban, a szovjet sajtóattasé jött be hozzám panaszkodni. Hiába hivatkoztam arra, hogy ők írták magukról, közölte, hogy az csak egy helyi lap, és nem a külföldi olvasóknak szól…

1987-ben fenyegető folyosói pletykák jutottak el hozzám arról, hogy le akarnak váltani, és keresik az utódomat. Akkor döntöttem el, hogy ezt nem várom meg, és váltani fogok: kipróbálom magam egy nemzetközi szervezetnél. Amikor 1988 nyarán kétéves világbankos szerződéssel a zsebemben elhagytam a HVG-t, kollégáim egy kedves különszámmal búcsúztak el tőlem, s ebben a lapban módom volt mérleget vonni a magazin első 9 évéről. Azt írtam, hogy nem rossz a lelkiismeretem, mert egy kis példányszámú lapból 1988-ra 165 ezres, olvasott lapot csináltunk együtt a HVG kollektívájával. Hozzátettem, hogy hitem szerint ez az olvasók elismerését tükrözi, aminél nagyobb megtiszteltetés egy lapszerkesztő számára nem is létezik, s ami visszaigazolta főszerkesztői koncepciómat: „A valóságról kell cikkezni, nem annak rózsaszínre festett, csak vágyálmokban létező másáról." Még azt is írtam, hogy mindezért hétről hétre harcolni kell, vállalva „a menetrendszerűen érkező pofonokat is". Akkor a politika felső szintjeiről érkező gáncsoskodásra gondoltam. Sajnos ma, 40 év elmúltával sem mondhatom, hogy ez már a múlté.

A HVG nem maradt számomra pusztán a múlt, a jövő alakításában is szerepet vállaltam: közel egy évtized kihagyás után 1996 végén arra szerződtem, hogy létrehozom az online szerkesztőséget. Az aktuális nyomtatott HVG kiegészítéseképp funkcionáltunk, bőven használtuk a lap anyagait és archívumát, de tudatosan többet és mást is kínáltunk: volt például angol nyelvű hírrovatunk, ösztöndíjakat is ismertető Karrier rovatunk és HVG-Plusz címmel hasznos linkgyűjteményeket ajánlottunk. Sokat vitatkoztunk a HVG webes megjelenésének alapelveiről, stratégiájáról. Az egyik fő vitapont az volt, hogy a nyomtatott lap mekkora hányada közölhető a weblapunkon anélkül, hogy ez veszélyeztetné a print HVG példányszámát. Az élet azóta ezt a kérdést is eldöntötte. ■

„Az újság a függetlenségét soha nem veszítette el"

Lipovecz Iván
a HVG főszerkesztője
1988 és 2005 között

A Magyar Rádió tudósítójaként 1979 februárjában kezdtem el dolgozni Bonnban. Néhány héttel később azt írtam Dar es-Salaamba egy közös barátunknak, aki az ottani egyetemen volt vendégtanár: „Képzeld, most hallottam otthonról, hogy elindítják a Heti Világgazdaságot. Vince Matyi lesz a főszerkesztő. Irigylem érte."

Ez volt az első komoly áttörés azon a merev sajtóstruktúrán, amely az 1957 után megjelent országos és helyi napilapok, illetve a hetilapok együttesét jellemezte. A moszkvai nagyköveti posztról egy évvel korábban hazatért és rögtön miniszterelnök-helyettesi rangra emelkedett Marjai József érdeme volt, hogy a „felsőbbség" rábólintott: az akkoriban még csak közületi körben, előfizetéses formában terjesztett, zöld színű Világgazdaság című napilap „kistestvéreként" jelenjen meg és kerüljön utcai forgalomba annak hetilap változata. Vagyis hogy az új publikáció révén a széles nagyközönség is jogot nyerhessen az – elsősorban gazdasági tartalmú – információk megismerésére. Hatalmas lépés volt ez – különösen azok után, hogy a hetvenes évek első felében a konzervatív hazai politikai erők – a maguk szempontjából – eredményesen fékezték le a gazdasági mechanizmusnak a hatvanas évek második felében beindított reformját. A HVG megjelenése sokak prizmáján át a reform feltámasztásának ígéretével volt egyenértékű.

1988-ban a Budapestről Washingtonba készülő Vince Mátyás helyett én lettem – és maradtam 17 éven át – ennek a szakmai és laikus körökben addigra már nagyon nagy tekintélyt szerzett újságnak a főszerkesztője. De az időpont nem a személyes sorsom alakulása miatt volt igazán izgalmas, hanem azért, mert sorra nyíltak ki Pandóra szelencéi. Persze eleinte csak óvatosabban. Az 1987 szeptemberében alakult Grósz-kormány első évéről Pető Iván és Rév István történészek adtak közre elemzést a HVG-ben, a József Attila-i verscím elferdítésével: „Mondd, mi tér el?", azt feszegetve, hogy mi minden nem valósult meg az egy évvel korábbi

ígéretekből. A Magyar Gazdasági Kamara elnöke – a lap akkor még hivatalosan ennek a szervezetnek az orgánuma volt – tajtékzott, éles hangon vont kérdőre telefonon: „Te ketté akarod törni a karrieredet?" Nem sokkal később kiderült: nem az én, hanem az ő karrierjéről volt szó. Küszöbön állt „katapultálása" a kereskedelmi miniszteri bársonyszékbe, és attól félt, hogy ezzel a cikkel „betettünk neki". De hát nem így történt: Grósz Károlyt Németh Miklós váltotta fel, és a kormányzati politika kezdett igazodni az élet realitásaihoz.

Amikbe az is beletartozott, hogy az újságíró-szövetségen belül megalakult a Nyilvánosság Klub, a sajtó világába kezdtek betörni az „új szelek", nemcsak új termékek és új kiadóvállalatok, de új laptulajdonosok formájában is. Az is egy születő új világról árulkodott, hogy a HVG szerkesztősége átjáróház lett – lévén hogy nekünk volt egy akkoriban még nagy kincsnek számító fénymásoló gépünk, aminek a politika új szereplői szívesen hasznát vették. Gondolom, azok a fideszes politikusok, akik ma igyekeznek megtagadni egykori Soros-ösztöndíjas mivoltukat (mellesleg: a magyarországi Soros Alapítvány létrejöttét ugyanaz a Marjai József intézte el a kádári felső vezetésnél, aki a HVG-t is útjára indította), arról sem szívesen emlékeznek meg, hogy technikai segítségnyújtásért vagy éppen információszerzés céljából ők is gyakran megfordultak a szerkesztőségnek helyet adó Vág utcai szuterénben. (10 évvel később, a HVG 20. születésnapján rendezett nemzetközi konferencián Szájer József még büszkén vállalta, hogy valaha ő is a hetilap szerzői közé számított.)

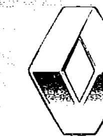
1989 tavaszán, a „forradalmi hullám" tetején mi lettünk az úgynevezett minőségi sajtó piacán a legnagyobb példányszámú hazai hetilap, és ezt a pozícióját a HVG – még ha a nagyságrendek megváltoztak is – mind a mai napig megőrizte. Népszerűségét az újság akkor is, azóta is annak köszönheti, hogy 30 éve kivívott függetlenségét soha nem veszítette el. Pedig voltak kísérletek a megtörésére szép számmal. A rendszerváltás során színre lépett politikai erők mintha mind úgy érezték volna: ennek a lapnak őket kell támogatnia. Aminek az elmaradása aztán több alkalommal is sértődéshez, kiábránduláshoz vezetett. Amikor 1990 tavaszán az MDF megnyerte az első szabad parlamenti választást, és mi a címlapon az ő szlogenjükkel (A nyugodt erő) jelentünk meg, radikális liberálisok rontottak ránk. Úgy látszik, már akkor sem volt mindenkinek füle az iróniára...

Néhány évvel később, amikor javában dúlt a médiaháború, engem Göncz Árpád köztársasági elnök szabályosan kidobott, amikor a vele készülő interjú során olyasmit próbáltam kérdezni, ami nem szerepelt az előre beadott kérdések között. Soros György pedig azért orrolt meg ránk, mert nem tettünk eleget a meghívásnak, hogy menjünk ki Frankfurtba, és kérdezzük meg őt: miért akarja megvenni az OTP-t. A kritikát politikai színezettől függetlenül mindig mindenki nehezen tűri, de a legnagyobb ellenállásba mégiscsak akkor ütköztünk, amikor 1999 decemberében Orbán Viktor és vezérkara Borsalino-kalapos csoportképen jelent meg a címlapon. Azóta a Fidesz – s ez az elmúlt 20 évben szignifikánsan megkülönböztette az összes többi párttól – a HVG-ből is ellenséget faragott magának, és kitörölte emlékeiből az „együtt töltött szép éveket".

A HVG története minden szeletében a magyar sajtó története is. 1988–89-ben mi lettünk elő-ször önállóak az akkor már létezett sajtópiaci szereplők közül, a mi példánkat követték a többiek mind az önálló társasággá válás, mind a korábbi „lapgazdától" való elszakadás terén. Abban viszont szinte az utolsók voltunk, hogy külföldi tulajdonostárs után néztünk volna. A Népszabadságot a német Bertelsmann, a Magyar Nemzetet a francia Hersant, a Magyar Hírlapot előbb a brit Robert Maxwell, majd a svájci Jürg Marquard, a Figyelőt az ugyancsak francia Jean-Louis Servan-Schreiber, a bulvársajtót az ausztrál Rupert Murdoch és a német Axel Springer, illetve a holland VNU és a finn Sanoma „mentette meg". A HVG-nek azonban sem gazdasági mentőövre, sem valamilyen külső támaszra nem volt szüksége, így az önprivatizációt követően csak akkor fordult külföldi vevőjelölt felé, amikor mint vagyontárgy már roppant értékes volt. Ilyenformán a német WAZ konszernnel kötött „érdekházasság" unikális esemény volt a 2000-es évek elején Magyarországon.

Ma, másfél évtizeddel a történtek után szomorúan tapasztalhatjuk, hogy az egykor egy szabadabb világot, nagyobb nyitottságot, komoly szakmai presztízst ígérő folyamat az írott sajtó nagyobb részében a visszájára fordult. Az erőszakos politikai hatalom minden követ megmozgatott, hogy az ő akaratától és tőle gazdaságilag is független tömegkommunikációt maga alá gyűrje. Jogszabályokkal, gazdasági nyomásgyakorlással vagy éppen alantas cselvetéssel a sajtópiac számos, korábban jelentősnek számító szereplőjét iktatta ki, és egy központilag vezérelt, unisono publikációtengert kreált a helyébe. A Közép-európai Sajtó- és Média Alapítvány névre hallgató amorf képződmény az 1979 előtti hazai sajtóviszonyokat idézi, amikor az újságoknak csak technikai okokból volt két külön kiadójuk: a Hírlapkiadó és a Lapkiadó. Amúgy minden egy kaptafára ment. ◻

Új
Renault **KADJAR**
SUV a Renault-tól

Vágjon neki a rögös utaknak a Renault SUV-modellekkel!
A megfelelő partnerrel nem jelent kihívást.
Boldog 40. évfordulót, kedves HVG!

COPYRIGHT: JAN STEINHILBER

Új KADJAR vegyes fogyasztás l/100 km: 4,7 – 7,0; CO_2-kibocsátás g/km: 131– 158. Az üzemanyag-fogyasztásra és CO_2-kibocsátásra vonatkozó adatok meghatározása a Bizottság (EU) 2017/1151 rendeletében előírt WLTP vizsgálati eljárással történt. Bővebb információkért keresse fel a www.renault.hu/wltp oldalt. Az új személygépkocsi fajlagos üzemanyag-fogyasztási és CO_2-kibocsátási adatai megtalálhatóak az üzemanyag-gazdaságossági ismertetőben, amely ingyenesen hozzáférhető minden eladási helyen és a fogyasztóvédelmi hatóságnál. A gépkocsi tényleges fogyasztása eltérhet ezen értékektől a vezetési stílus, a gépkocsi terhelése, az időjárási viszonyok továbbá az útvonalválasztás függvényében. A gépjárművek elérhetősége, a műszaki adatok és megoldások, valamint a felszereltségek országonként eltérhetnek. A gépjárművek felszereltségét, az árakat és egyéb feltételeket bármikor egyoldalúan módosíthatjuk. A feltüntetett adatok tájékoztató jellegűek és nem minősülnek ajánlattételnek. A pontos, teljes és részletes tájékoztatás érdekében keresse fel az Önhöz legközelebbi Renault Márkakereskedést! A Renault Hungária Kft. a nyomdai hibákból, az adatok pontatlanságából és a módosításokból eredő tévedésekért való felelősségét kizárja. A kép illusztráció.

A Renault ajánlásával elf

renault.hu

Olvasók látogatása a szerkesztőségben

Évtizedeink – ahogyan az olvasók látják

Nosztalgia és jövő

„Milyen jó, hogy még vagy, reméljük, sokáig" – írta egy, a 40 éves HVG-t 40 éve forgató olvasó. Félszáz, több évtizede hűséges előfizetőnket kérdeztük meg, hogyan élték át velünk a születés időszakát, a rendszerváltást, a különféle politikai korszakokat, a sajtópiac átrendeződését, az internet térhódítását.

„Még ma is emlékszem az első példány címlapjára, a manilai városhatárkőre. Új stílus volt az újságosstandokon, nem lehetett elmenni mellette" – mondja Versegi Sándor, aki valamennyi példányt megvett és be is köttetett. Mostanra kinőtték a lakást, ezért „valószínűleg egy iskolának vagy könyvtárnak ajándékozom őket" – reménykedik, hogy a jövő nemzedék is olvas még papírújságot. „Boldog idők voltak, amikor az újságolvasó még ragaszkodhatott kedvenc sajtótermékéhez, ismerte a rovatokat, a szerzőket. Az újságolvasás része volt az életének, többnyire onnan tájékozódott, kereste a megerősítést abban az egyre zavarosabb világban, amit modernitásnak nevezünk" – emlékszik vissza Felcsuti Péter bankár. „Kezdetek óta olvasója vagyok a HVG-nek, számomra iránytű a lap. Tudom, hogy a mai politikai helyzetben sokan titokban olvassák, más nevében fizetnek elő vagy más árusnál veszik meg, ami szinte hihetetlen és szürreális. De pont emiatt fontos a HVG" – láttatja a mostani világot a kezdetekhez kísértetiesen hasonlónak Abonyi Géza. Döbbenetes, hogy kitartó olvasóink közül sokan nem vagy csak név nélkül vállalták a véleményüket, nehogy rossz szemmel nézzenek rájuk a munkahelyükön, a környezetükben.

„Egyházi berkekben dolgozom. Vállalom ott is, hogy olvasom a HVG-t, de azért jobb a békesség" – magyarázza egy, a lapot 1989 óta gyűjtő olvasó, miért nem adja a nevét. A nyolcvanas években azért érezte különlegesnek a HVG-t, mert megmondta az igazat. Nosztalgiával emlékszik a kilencvenes évekre, amikor a lap még jobb- és baloldaliakat egyaránt megszólaltatott, egyensúlyt tartott. Az ezredforduló után – sajnálkozik – csökkent az objektivitás, 2010 óta pedig kemény, nyílt ellenzéki lapnak látja a HVG-t. Vannak, akiknek nem is tetszik ez a változás, de a legtöbben szükségszerűnek tartják egy olyan világban, amikor egyre szűkül a szabad sajtó mozgástere. A kezdetektől előfizető Bárándy Péter ügyvéd-politikus karakteresen fogalmaz: „A baj az, ha hazudnak, és ma sok a hazug. Ha az igazmondás ellenzékiség, akkor igen, a HVG ellenzéki lappá vált."

Az olvasók és a lap egymásra találásában nagy szerepük volt a korabeli egyetemeknek. „A Közgázra jártam, a felvilágosultabb tanároknál azzal villantottam a szóbeli vizsgákon, hogy a HVG cikkeiből idéztem" – büszkélkedik egy, a rendszerváltás előtt végzett olvasó. „A pártállam utolsó éveiben a HVG akkori főszerkesztője eljött a miskolci egyetemre a diákokhoz, akkoriban ez nem volt megszokott dolog" – meséli egy másik. „Mi voltunk az első generáció, amelyik az egyetemen kezdett el HVG-t olvasni. 1979-ben már negyedik évfolyamosok voltunk, és tisztán láttuk, hogy a szocpégének semmi köze a körülöttünk alakuló világhoz. Inkább Mandel Miklóst, Antal Lacit, Tardos Mártont hallgattunk" – kapcsolja össze Király Júlia, az MNB volt alelnöke a '68 utáni reformközgazdászok és az induló HVG szellemiségét. Egyetemistaként lett a lap olvasója Kelemen Sándor is, aki most a bécsi Erste Bankban közgazda. Ő azt emeli ki, hogy a HVG újfajta megközelítésben tálalta a nemzetközi gazdasági és politikai eseményeket is, s máig emlékszik például a Kornai János és Liska Tibor közötti közgazdasági elméleti vitára az úgynevezett harmadikutas elképzelések realitásáról. „A mai napig nyitott a kérdés" – veti fel, hogy vannak olyan régi HVG-s témák, amelyekre ma is érdemes volna visszatérni.

80 ÉVES UNICUM HORDÓBAN
ÉS TOKAJI PINCÉKBŐL SZÁRMAZÓ HORDÓKBAN ÉRLELVE

UNICUM®
RISERVA

ZWACK MINŐSÉGET, DE MÉRTÉKKEL

„Önazonos, 40 év után is. Éppen azért kincs, mert folyamatosan jelen tud lenni ilyen nehezített pályán is. Próbálja tartani a színvonalat, többnyire sikerrel" – összegzi érzéseit Sinkó Eszter orvos-közgazdász. „23 évvel ezelőtt publikálhattam benne egy véleményt, végtelenül büszke voltam rá" – folytatja. A rendszerváltás előtti időket és akkori megismerkedésüket a lappal az olvasók többsége meghatározó, máig ható élményként élte meg. „Igazi rendszerellenes lázadásnak éreztem, hogy a HVG-t olvasom. Rengeteg olyan információt találtam benne, amihez más forrásból nemigen lehetett hozzájutni" – mondja Sándor Zsuzsa nyugdíjas bíró. Csáki György közgazdásznak az volt a legfontosabb, hogy a HVG mentes volt a központilag vezényelt ideológiától, s az akkoriban egyáltalán nem jellemző könnyed stílusban tudott írni mindenről. Több olvasót is a humor és az irónia ragadott meg, amiből manapság még többet is igényelnének.

„A HVG, mint valaha a kanári a bányákban, nagy horderejű változásoknak volt az előhírnöke, amelyek hatalmas átalakulást hoztak az emberek információ iránti éhségében. Új színt, kritikus szellemiséget képviselt, tényeket közölt, igyekezett megmutatni a dolgok mindkét oldalát, a nyugati hetilapok megjelenési formáit honosította meg Magyarországon. Élvezet volt olvasni" – foglalja össze Tertàk Elemér nyugdíjas bankár. Az akkori fásult, bénult világban friss, előremutató és profi volt, segített az értelmiség gondolkodásának formálásában, ihletet és reményt adott" – mondja Kelemen Sándor. „Mindig fontos volt nekem, mert megbízhatóan, objektíven, érdekesen tálalja a cikkeket. Sohasem éreztem, hogy a bulvár irányába mozdult volna el" – toldja meg egy hűséges olvasó. A címlapokat, bár néha hatásvadásznak tartják, minden időkben szerették, és a lap legkarakterisztikusabb részének tartják a megkérdezettek.

Persze nem mindig és nem mindenkinek tetszett maradéktalanul a lap, még akkor sem, ha hűséges maradt hozzá. Akadnak, akik egy régi vallási világtérkép pontatlanságaira emlékeznek, mások szerint időnként nem a legautentikusabb forrásból merítettek az újságírók, például Izrael és a palesztinok ügyében. „Mielőtt visszavonultam volna a farmomra, másfél évtizedig voltam csúcsvezető a pénzügyi szektorban. Árgus szemekkel vettem a kezembe minden héten, vajon mivel jönnek ki megint. Éles szemű, lényeglátó, húsba vágó írások jelentek meg benne, de azért éreztem némi szenzációhajhászást. Egy-egy jó sztori kedvéért ügyesen csűrték-csavarták a szavakat, de ezt csak azok vették észre, akik benne voltak a dolgokban, ezért nekem voltak fenntartásaim" – bírálja a lapot egyikük. Egy kisebb cég ügyvezetője viszont azt mondja, őt segíti a munkájában a HVG, nem feltétlenül a mindennapokban, hanem a közép- és hosszú távra szóló döntésekben.

A tárgyilagosság nem könnyen gyakorolható erény, különösen a mostani kihívások közepette – vélekedik Tertàk Elemér. A két legnagyobb kihívásnak a digitális forradalmat és a jelenlegi politikai szituációt érzik az olvasók. Mindkettő az üzleti modell markáns átalakítását követeli meg, állapítják meg bölcsen, s többen hozzáteszik, ők ezt az előfizetésükön túl a pártoló tagságukkal segítik. Korábban morogtak az olvasást nehezítő hirdetésözön miatt, de pontosan tudják, mit jelent a lap fenntartása szempontjából a reklámok megritkulása. Ennek ellenére az utóbbi években még a legelkötelezettebbek közül is sokan átálltak az online HVG-re, amit a legidősebbek is kényelmesnek találnak, és nem mellékes az ingyenessége sem. Nem tesznek viszont különbséget a kettő között, ugyanazokat az alapvető elvárásokat – a függetlenséget, a tárgyilagosságot, a kritikusságot, az igényességet, a pontosságot, ugyanakkor a könnyed stílust – várják az internetes tartalomtól is. Az érzelmi kötődésen túl azonban praktikus okai is lehetnek annak, hogy az olvasók egy része töretlenül ragaszkodik a nyomtatott HVG-hez. „Megmaradtam régimódinak. A hetilapot sok helyre magammal vihetem, a diófa alá, a kanapéra egy bögre tea mellé, vagy amikor olyan ügyet intézek, amihez sokat kell várni" – jelzi a HVG-t évtizedek óta olvasó Sipos Vera.

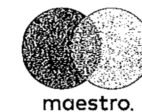
„Meghökkenve veszem észre, hogy a HVG U görbét írt le. Egykor egyedülálló volt, aztán éles versenyhelyzetbe került, ma pedig újra az egyetlen olyan közgazdasági hetilap, amit érdemes olvasni" – hangsúlyozza Csáki György, miért értékelődött fel számára újra a lap. „Nincs versenytársa, igaz, ma már verseny sincs" – jegyzi meg ironikusan a nyugdíjas vállalkozó Pável Ivánné. „Ki vagyok éhezve a pártoldalaktól független, nagybetűs igazságra" – mondja egy másik olvasó, fájlalva, hogy a tényfeltáró cikkeknek nincs hatásuk és következményük Magyarországon. „Tragikusan rossz irányba változott a helyzet, a HVG és online verziója talán az egyetlen, ami mértékadó, s kevesekkel együtt életben tartja a korrekt tájékoztatás és a sajtószabadság eszméjét. Szükségem van rá, alig pótolható" – vallja Felcsuti Péter. „Jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a hírek más értelmezésben is eljussanak hozzánk, mint amit a közmédia közvetít" – szögezi le az óvatosságból csak a keresztnevével szerepelni kívánó István. Olyan olvasók is akadnak azonban, akik már unják, hogy nap mint nap ugyanazoknak a gazdasági érdekcsoportoknak a terjeszkedéséről olvasnak: telítődtek ezekkel az információkkal, s kezdenek közönyössé válni irántuk.

Izgalommal fogadják viszont, ha a lap megújul, sőt egyik erényének éppen ezt a képességét tartják – a 2016-os nagyszabású külső-belső átalakítással is gyorsan megbarátkoztak. Többen kiemelték, hogy ez utóbbi óta felüdülés számukra a kulturális, technológiai és természettudományos témák előretörése, amelyek kikapcsolódást jelentenek az apatikussá tévő politikai fejleményekből. Segítségnek érzik az újság elején a szerkesztői összefoglalást, sokan annak alapján választják meg a cikkek olvasásának sorrendjét. Mint Király Júlia jellemzi a modernizálás és a hagyományőrzés vegyítését: „Jó tudni, hogy a lap velünk él, de tőlünk eltérően nem öregedett meg." ▣ GYENIS ÁGNES

Befejezett jelen

Tóta W. Árpád
a HVG munkatársa

Majdnem egyidős vagyok a HVG-vel. Korán, óvodásként tanultam meg olvasni, és onnantól mindent kibetűztem, ami elém került. Az átlagos panelközéposztály reggelizőasztalán rendszeresen megfordult valamelyik napilap (ízlés szerint a Népszabadság, a Népszava, a Nemzet, a Hírlap és az Esti Hírlap), valamint a Ludas Matyi. Nyilván az utóbbit bújtam a legtöbbet, egyrészt tudtam róla, hogy az vicces, és néha értettem is, másrészt előfordultak benne cicis nénik. Mellesleg a nyolcvanas évek egyetlen Ludas Matyijában több tökösség volt, mint ma az egész kormánymédiában, pedig az aztán pártvonal volt a javából – de egy okosabb és érettebb párt vonala.

És forgott a lakásban a HVG, valamint az Ötlet című hetilap is, majd, már a rendszerváltás kapujában, a Reform, amiből világosan érezhető volt, hogy ennek az egésznek vége van.

Anyám aktívan levelezett a hetilapokkal, ugyanis a kései szocializmusban ezek gond nélkül lehozták a lakossági panaszokat a meleg víz meg a telefonvonalak ügyében, és azokból volt elég. A panaszokból ügyek lettek, a témákat feldolgozta az állami tévé és a többi újság. Egyre verejtékezőbb tanácselnökök és miniszterek tűntek fel a tévében, egymást húzták elő a problémák a hallgatásból, és közös élménnyé vált, hogy semmi sincs itt rendben.

Diadalmenet volt, a szabadság nagy menetelése. Múltak az évek, a nyolcvanvalahányak, és évről évre nyíltak az ajtók és az ablakok. Nyilván bonyolult alkuk és tabuk szegélyezték ezt az utat: politikai tőkéjüket váltották engedményekre az egyes műhelyek vezetői, szövetségeseket és ellenségeket találtak a sokszínű állampártban. De folyamatosan kifelé írták magukat és a hazát a bús szovjet sorsból.

Fel-felfigyeltem olykor egy-egy HVG-címlapra, az egyiken egy régi forint volt meg egy belédöfött tőr és a főcím hogy „Te is, fiam, bruttó", amit kábé tizenegy évesen, túl az alapvető római tanulmányokon, valahogy megértettem – ekkor vezették be a személyi jövedelemadót. Megvolt az aha-élmény, de nem annyira pénzügyileg, hanem hogy az egy munka, hogy ilyen szóvicceket gyártson valaki, és valószínűleg a világ legjobb munkája.

Aztán a rendszer mögül eltűnt a szuperhatalom, amely életben tartotta, és valóra vált az ígéret. A magyar demokrácia húsz évéből tízet az Indexnél töltöttem. Kezdettől tisztában voltam azzal, hogy semmi sem maradandóbb attól, hogy papírra nyomják, és amit mi csinálunk az interneten, az nemcsak a jövő, de a jelen is. Indignálódva vettem át az „internetes újságírás" kategória Pulitzer-emlékdíját, és idegesen magyaráztam megőszült motorosoknak, hogy a szöveg az szöveg, tök mindegy, hogy monitorra írják vagy papírra, és ilyen versenyszámnak nem is kellene léteznie.

De azért titkon mindig úgy gondoltam, hogy ha igazán révbe érek, azt onnan fogom tudni, hogy a HVG utolsó oldalán szerepelek majd. Ez a mai napig nem jött össze. Néhány oldallal előbb szoktam szerepelni.

Láttam felemelkedni és győzni a szabad sajtót. Láttam egyre növekvő befolyását, a szorításában vergődő, pánikreakciókra és személycserékre kényszerített hatalmat. És éreztem, hogy így van ez jól: kiderült a disznóságod, öreg, recipe ferrum, takarodj.

És látom most az ív leszálló ágát. A bezáruló égboltot. Mintha a nyolcvanas éveket zongoráznánk visszafelé, úgy sűrűsödnek a pofátlanul nem nyilatkozók, a néhai megyei párttitkárokat megszégyenítő arcbőrök, a szemérmetlen lopások. Czinege Lajos honvédelmi miniszter, a híresen puritán Kádár-rendszer emblematikus playboya ma fel sem tűnne a maga szerény hobbijaival.

Pedig itt vagyunk, megírjuk, ami tőlünk telik, és pont ugyanúgy igaz, mint nyolcvanvalahányban. Sok minden megváltozott. Nincs már ott az újság a reggelizőasztalokon, és a kommunista MTV-hez képest herélt tengerimalacok szerkesztik a kormány befolyása alatt álló nyilvánosságot, így oda meg sem érkeznek a hírek. A hatalom ma kevésbé igényli a nép támogatását és egyetértését, mint nyolcvanvalahányban. Kádár János tudta, hogy nyolcszázezer párttag és hatvanezer munkásőr nem elég – kell a többi kilencmillió hallgatólagos beleegyezése.

Egészen más időszámításban vagyunk, amelynek analógiáit a HVG alapítói is csak a történelemből ismerik. Ma nem csinál műsort a köztévé abból, hogy nincs meleg víz vagy lopják a parkolópénzt – a hivatalos narratíva nem is próbál reagálni a valós sérelmekre. Elég erősnek érzik magukat ahhoz, hogy elhallgassák, és megéljenek a sikerpropagandából. Viharvert filozófusok, veterán ellenállók tárják szét a kezüket: itt már semmit sem lehet csinálni, elátkozott ugar ez az ország, minden egész eltörött.

De én mélyen hiszem, hogy nincs igazuk. Azért, mert láttam összetörni és leomlani ennél sokkal erősebb rendszert. Olyat, ami nem pillanatnyi hazugságokon és nagyotmondásokon nyugodott, nem félművelt senkihelyettesek poénjain, hanem egy Marx és Lenin tézisein, Gagarin hőstettén és világmegváltó ígéreteken. Mindez kevés volt a fennmaradáshoz. A rezsim abba halt bele, hogy tömegek kezdtek vitatkozni a valóságról a Ludas Matyi és a HVG fölött, és arra jutottak, hogy amit a puffadt arcú pártfunkci pofázik a tévében, az nem stimmel.

Ennek az esélyét tartjuk életben.

Az emberek 40 éve be...
meg egymással, hogy...
olvastak a HVG-ben

Büszkék vagyunk rá,
hogy ezt korlátlan tarifáinkkal
könnyebbé tehetjük.

A jövő izgalmas.
Ready?

1979

VG HETI VILÁGGAZDASÁG
• Újabb OPEC-döntés előtt • Vallás és gazdaság: Pakisztán
• Magyar-szovjet kapcsolatok • Licencimport és iparpolitika
• Az OPEL jövője • Parfümdivat
• Egy hét a devizapiacokon • Ötven éve írták

Kinek van erre energiája?

Az almával kezdődött...

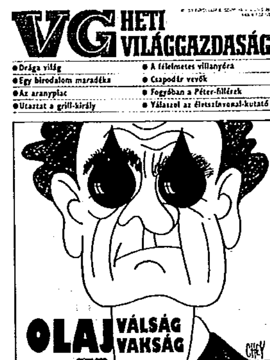
YOU ARE NOW ENTERING THE CITY OF MANILA WELCOME

A cenzúra útjai kifürkészhetetlenek, de kit zavarhat egy hír arról, hogy a Hungarocamion útnak indította Svédországba az év első almaszállítmányát? Hát azokat a magyar elvtársakat, akik azzal etették a magyar almára hiába váró szovjeteket, hogy sajnos nincs elég kamion. Meg is született a verdikt: a hírt közlő „zöld újság", a Világgazdaság olyan mélységig foglalkozik a magyar gazdasággal, „beleértve a hiányosságokat is", ami sérti a magyar üzleti-politikai érdekeket. Az első gondolat a lap megszüntetése volt, de végül a színfalak mögött kompromisszum született. A Világgazdaság fejlécére felkerül a „Belső használatra" korlátozó jelzés, megjelenhet viszont egy világgazdasági témájú hetilap, amit bárki megvehet, a lényeg, hogy „a tájékoztatás ne ártson a kereskedelempolitikai érdekeknek". Alig három hónap múlva, június 9-én megjelent a HVG első száma.

„Külföldi hitelfelvételeink a gazdasági szerkezet átalakításának meggyorsítását szolgálják." Tímár Mátyás MNB-elnök

A miniárrobbanás éve

Fél év alatt 70 százalékos olajáremelés, égbe szökő nyersanyagárak, benzinpánik, aranyláz, olaj- és dollárháború, tőzsdei fekete napok – nagy dózisban kapták a világgazdaság sokkoló híreit a HVG olvasói. S azt is rendszeresen adagoltuk, amit a pártállami propaganda még vonakodott elismerni, hogy mindez nem áll meg a határon. A szegényes árukínálatért „cserébe" árstabilitáshoz szokott lakosságnak negyedszázada nem látott áremelésekkel kellett szembenéznie. És nem csupán a világpiaci árak miatt, hanem mert vissza kellett venni az állami ártámogatásokat, amelyek nagyon megterhelték a költségvetést, és az akkor még nem így nevezett „rezsicsökkentés" nem töltötte be a neki szánt szociálpolitikai és gazdasági szerepet.

„Az árak és a bérek arányában kifejeződik gazdasági fejlettségünk jelenlegi állapota."

Nagy Tamás, az MTA Közgazdaságtudományi Intézet igazgatóhelyettese

„Ha lemondunk az atomenergiáról, minden, amihez energia kell, megfizethetetlenné drágul."

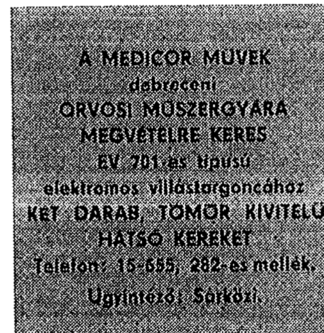
Marx György, az ELTE atomfizikai tanszékének vezetője

Az elszabaduló energiaárak miatt energiatakarékossági kampányt hirdetett a kormány

NDK-turmixgép, a kivehető ajtós

Harmadízben rendeztek Budapesten hiánycikk-kiállítást, amelyen 1300 olyan termék szerepelt, amit „tőkés importból" drága, „szocialista relációból" pedig lehetetlen volt beszerezni. Igazán jó árut csak pult alól, csúszópénzért vagy még úgy sem kaptunk. A hiánygazdaság rendszeres elemzése mellett Egyperces interjú című rovatunkat szinte teljes egészében a hiánycikkek számonkérésének szenteltük. Megkérdeztük például, miért nem vagy csak pult alól kapható a farmernadrág, a Tomi mosópor, a falfesték, a Minimat mosógép, a hőmérő, a mérleg, a mákdaráló, a lemezjátszó, a táskavarrógép, a szívgörcsoldó gyógyszer, a fogamzásgátló, a Wilkinson penge és a magyar Marlboro.

■ ■ ■ A HVG főszerkesztője Vince Mátyás lett, a szerkesztőség a kőbányai vásárvárosban álló faházban (képünkön) kezdte meg a munkát. A lapot heti 13 ezer példányban a székesfehérvári nyomda nyomtatta NDK-gyártmányú, Rondoset Petit típusú gépen ■ ■ ■

Dinamikusan stagnál

1980

Olimpia és bojkott

A moszkvaiak alig ismernek rá fővárosukra az átszervezett közlekedés, megifjodott városrészek, áruval teli üzletek láttán – írta helyszíni tudósítónk a moszkvai olimpia előtt, a játékokon azonban csak 81 ország sportolói vettek részt. A Szovjetunió afganisztáni bevonulása – akkori szóhasználattal katonai segítségnyújtása – miatt ugyanis az USA gazdasági és pénzügyi szankciókat vezetett be, s bojkottálta az ötkarikás versenyeket. Összesen 65 ország maradt távol.

DPA / FRANK LEONARD

Magyarország nem a hét aranyérmével, hanem „high-tech" szerepével tűnt ki: az Elektroimpex vállalat szállította a sportlétesítmények elektronikus eredményközlő és hangrendszereit, a kommentátorállásokat, valamint a tévé- és rádióstúdiók berendezéseit.

Közös Pia

Két út áll előttünk, az egyik az alkoholizmus, a másik járhatatlan. Ez nem csupán vicc volt, hanem a valóság: ez idő tájt Magyarországon félmillióra volt tehető az iszákosok száma. Kórházi kezelésre 13 ezer idült alkoholista és heveny alkoholmérgezett szorult, az alkoholista járóbetegek száma 50 ezer volt. Borivó nemzetből sör-, de még inkább pálinkaivókká lettünk. A tiszta alkoholban számolt 11,2 literes egy főre jutó alkoholfogyasztás alapján Magyarország a világranglista 7. helyén állt.

A kicsi szép

A fogyasztók nem fogyasztanak, a vállalkozók nem vállalkoznak, a hitelezők nem hiteleznek, a dolgozók nem dolgoznak, mert elbocsátják őket – írtuk világgazdasági dekonjunktúra-körképünkben. Magyarországon – lapunk hasábjain is – egyre többen érveltek a magántőke, a kisüzemek, a családi vállalatok létjogosultsága mellett. Az egész gazdasági közéletet megmozgató cikksorozatot közöltünk a teljesítményalapú bérezés szükségességéről.

A külföldiek 1979-ben naponta átlagosan 245 forintot költöttek Magyarországon

„Pillanatnyilag szinte művészet Wartburg-karosszériához jutni, hiányoznak a fékhengerek, kuplungalkatrészek, tömítők, vadászni kell gumiabroncsokra."

Lendér Jenő, az Autóker kereskedelmi igazgatója

„Öt év múltán a telefonsűrűség tekintetében minden valószínűség szerint az utolsók között leszünk Európában."

Koperniczky Károly, a Posta távlati fejlesztési osztályának vezetője

„Ahogy az ártatlan leányzóból a világ legősibb foglalkozását űző hölgy lesz: először kíváncsiságból, aztán élvezetből, végül pénzért."

André Kosztolányi arról, hogyan lett tőzsdés

Trabanttal szállni élvezet

Kornai János publikálta a szocialista gazdaság alapjelenségéről szóló, Hiány című művét, ami azt bizonyította, hogy a hiánygazdaság megszüntetéséhez a rendszer alapjait kell megváltoztatni. De szürreális novella és pesti vicc is született például a Trabant-gumik beszerezhetetlenségéről. Ezek citálásával is adtunk némi ironikus felhangot heti beszámolóinknak az életünket nyomorító hiánycikkekről. Miközben a vételár felét be kellett előlegként fizetni, 330 ezren vártak akár öt éven át személyautóra. Az azonnal kapható használt kocsik ára magasabb volt az újakénál. Telefonvonalhoz szinte lehetetlen volt hozzájutni. A BNV-ről is azzal a felütéssel írtunk, hogy a látogatók ismét felmérhetik, mit nem fognak kapni jövőre a boltokban.

MTI / E. VÁRKONYI PÉTER

■ ■ ■ A szerkesztőség a Hungexpo faházából egy angyalföldi szuterénbe, a Vág utca 13. alá költözött ■ ■ ■

IMF és szabad szombat

Sorok között

Magyarország a fizetésképtelenség határán vergődött, ám eladósodása tabutémának számított. Egyes események csak csontig csupaszítva, a Hét nap telexen című hírrovatban jelenhettek meg. Ilyen volt Magyarország felvételi kérelme az IMF-be és a szükségállapot bevezetése Lengyelországban. A forrongó Lengyelországról azonban a HVG hétről hétre tudósított: „Lengyelországnak haladékot kell kérnie a kölcsönök törlesztésére" – írta lapunk hasábjain Aleksander Paszynski, a Polityka rovatvezetője. Románia felszólította a nyugati bankokat: adjanak halasztást a hitelek visszafizetésére. Magyarország novemberben csatlakozási kérelmet nyújtott be az IMF-hez. A pénzintézet működési elveit ekkortól kezdhette ismertetni a HVG.

Hiányszemle

Nincs megfelelő jegygyűrűválaszték, mert a Magyar Nemzeti Bank nem ad elég aranyat; hiánycikk a színes televízió mindkét típusa; a mélyhűtő, mert valamennyi exportra kerül; se égen, se földön nincs levélpapír; kitört a CB-rádió-láz, de kevés a készülék. Lengyelországban totálissá vált az áruhiány, Romániában többéves börtön jár az élelmiszerek felhalmozóinak. „Ha Jugoszlávia a sivatagban feküdne, még a homok is megdrágulna." (vicc Belgrádból)

Hosszú víkend

A pénzügyi nehézségek ellenére Csehország, Bulgária, Románia és az NDK után, tőlük évekre lemaradva, Magyarország is áttért az ötnapos munkahétre. A HVG idézte: a Minisztertanács több tárcának kiadta a „reszort-tennivalókat", hogy szervezzenek népművelési, sport- és más hasonló rendezvényeket a szabadidő észszerű hasznosítására. Hiszen „csak testre szabott és sokszínű szabadidőprogrammal kerülhetjük el a céltalan időtöltés, a szabadosság, az ünneplés túlzásait".

Rófusz Ferenc A légy című animációs filmje Oscart nyert, a rendező nem jutott el a díjátadóra

Szociális válság

„Zsúfoltak az óvodák, nincs hely a bölcsődékben, folyosóra szorulnak a betegek a kórházakban, a demográfiai hullám elsodorni látszik a már-már elviselhető létszámú osztályokkal működő iskolai rendet, a lakáshoz jutás útvesztőiben éppen a legrászorultabbak igazodnak el a legkevesebbe. Növekszik a gyermektelen és a sokgyermekes családok életszínvonala közti szakadék" – foglalta össze a nyomasztó gondokat Jólétkérdések című összeállításában a HVG.

„Magyarország 360 labdarúgónál többet nem képes eltartani."

Szepesi György, az MLSZ elnöke

Liska éve

„Ne azé legyen a föld és bármely vagyon, aki megműveli, hanem az művelhesse meg, aki minden más vállalkozónál eredményesebben gazdálkodik vele" – erre a gondolatra építette merész modelljét Liska Tibor. Ötletei sorsát nyomon követte a HVG. Előbb azt, hogy szerződéses üzemeltetésbe adták a nagy állami vendéglátó-vállalatok éttermeit, és a bérlők azonnal versenybe kezdtek. Majd néhány településen egyes vagyontárgyakat a vállalkozók liciten nyerhettek el.

„Azt kell mondanunk, hogy ma Magyarországon infláció van."

Bánfi Tamás egyetemi tanár

„Amiről Magyarországon egyáltalán szó lehet, az a forint részleges, úgynevezett külső konvertibilitása."

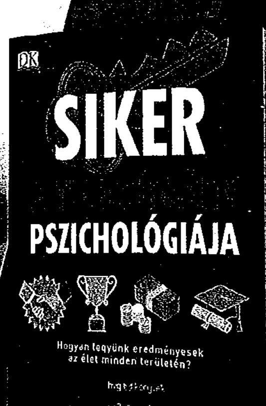
Hagelmayer István, a Pénzügykutatási Intézet igazgatója

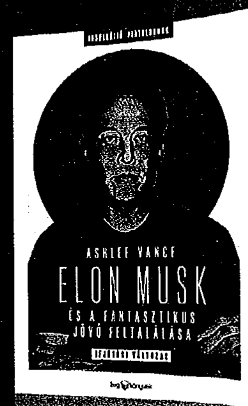
A címlapon megjelent a narancssárga HVG rövidítés

CHRONOGRAPH HEUER
Gulf
#DontCrackUnderPressure
TAG Heuer
MONACO GULF SPECIAL EDITION
CALIBRE 11 AUTOMATIC CHRONOGRAPH
Steve McQueen öröksége időtlen. Több mint egy színész, több mint egy versenyautó, egy igazi legenda. Épp úgy, mint a TAG Heuer, mindig a szabályok fölé helyezte magát, és soha nem tört össze a nyomás alatt.
WWW.CHRONO.HU

A HVG KÖNYVEK KÍNÁLATÁBÓL

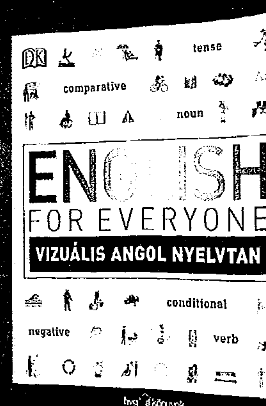

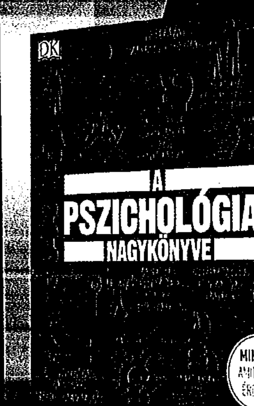

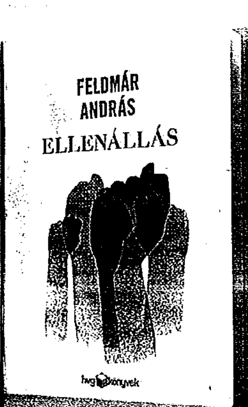

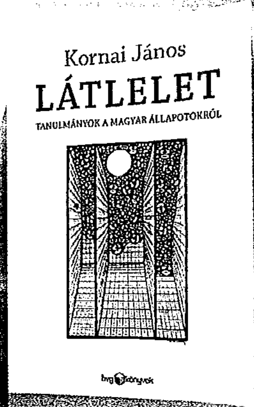

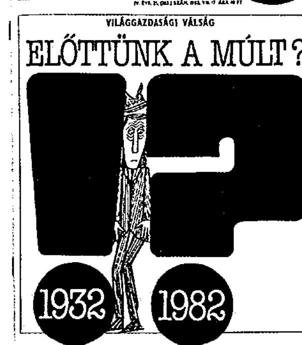

hvg könyvek
Az vagy, amit olvasol.

webshop: www.hvgkonyvek.hu
Teljes választék – folyamatos kedvezmények.
@hvgkonyvek

Átütemezés 1982

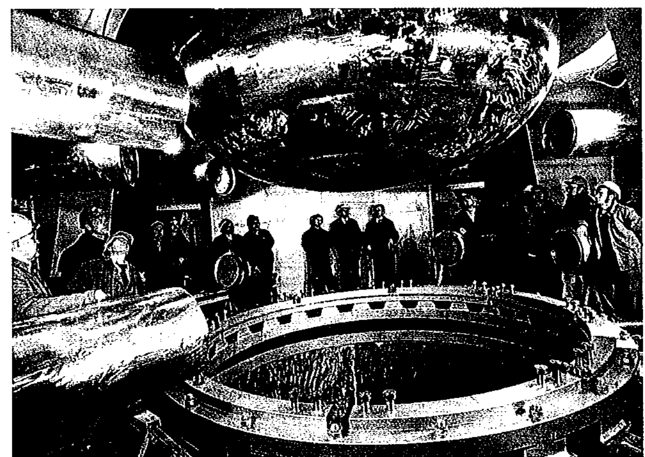

Itthoni Polski-kínálat
A Mundial-vereség bére
OPEC-sírámok
Athéni útibeszámoló
Mérnökök parlagon

HETI VILÁGGAZDASÁG
hvg

VILÁGGAZDASÁGI VÁLSÁG
ELŐTTÜNK A MÚLT?
1932 1982

Dominóhatás

A Szovjetunió 1979-es afganisztáni inváziója, a lengyelországi szükségállapot 1981-es bevezetése miatt a szocialista országok nem jutottak új hitelhez. A nyugati bankok arra számítottak, hogy a tervgazdaságok dominóként dőlnek össze. Majdnem így is lett. A mérleg: Lengyelországban átütemezés, a szükségállapot miatt kereskedelmi szankciók, 200–300 százalékos áremelés, jegyrendszer, a húsfejadag csökkentése. Romániában átütemezés, 30 százalékos áremelés, 500 millió dolláros IMF-hitel. Magyarországon áremelés, forintleértékelés, külkereskedelmi többlet mesterséges kikényszerítése, 260 millió dolláros bankhitel, 600 milliós IMF-hitel.

MTI / GOTTVALD KÁROLY

Magyar atom

A Pakson megépített nyomottvizes reaktortípus soha, semmilyen körülmények között nem válhat atombombává, írtuk az atomerőmű első, 440 megawattos blokkjának próbaüzeme kapcsán. Az erőműblokk, teljes kapacitásának beindítása után, a lakosság villamosenergia-fogyasztásának közel 40 százalékát elégíti ki.

Magyar reformok

- Bővítették a kisvállalkozások lehetőségeit, elstartoltak az első kisszövetkezetek és a gmk-k.
- 15 napra nőtt az alapszabadság.
- Évente lehet Nyugatra utazni, de valutát csak háromévenként lehet váltani (az utazási irodák szervezett programjai nem számítanak bele). A 12 ezer forintos keret nagyjából 338 dollárt vagy 765 nyugatnémet márkát ért.

Oscar-díjas lett Szabó István Mephistója, előtte Cannes-ban megkapta a filmkritikusok díját

RIA NOVOSTI

Meghalt Leonyid Brezsnyev (1906–1982). Ezzel elkezdődött a Szovjetunió hosszú agóniája

Borúra háború

- A Falkland (Malvin)-szigetek birtoklásáért 74 napon át háborúskodó Nagy-Britannia és Argentína gazdasági szankciókkal sújtotta egymást. A háború 250 brit és 400 argentin katona életét követelte. Argentína pénzügyi helyzete megrendült, gazdaságát átütemezés és IMF-hitel mentette meg.
- Izrael a londoni nagykövete ellen elkövetett merényletre válaszul elfoglalta Libanon déli részét. A PFSZ több mint tízezer fegyveresének kellett távoznia Bejrútból, a szervezet libanoni gazdasági „állama” összeomlott.

„Két évtized alatt Belgium népességnövekedésének ötöde, Franciaországénak több mint egyharmada, az NSZK-énak, Svájcénak közel, Svédországénak több mint a fele bevándorlási többletből keletkezett.”

Timár János közgazdász

■ ■ ■ Az infláció ellenére a HVG ára 10 forint maradt ■ ■ ■ A lap a minőségi álláshirdetések piacvezetője lett ■ ■ ■

Veled, Uram...

Világgazdasági prognózis
Fa a felsőoktatásban
Jugoszláv árhullám
Szovjet magántaxi?
Unicum-hiány
HETI VILÁGGAZDASÁG hvg
HATÓSÁGI GÁTLÁSOK

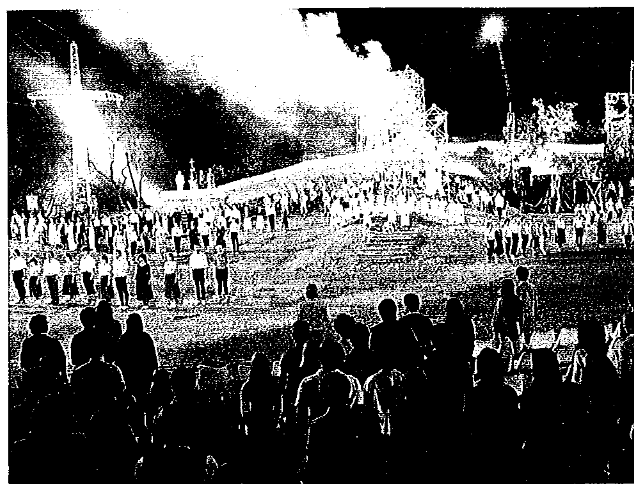
Ádámkosztüm

A Kádár-kori álliberalizmus egyik megnyilvánulása volt a meztelen nők megjelenése a lapokban, színházakban, filmekben. Ennek nem tudott ellenállni a HVG sem, 1983-ban fél tucat cikk mellett tűnt fel ruhátlan hölgyek képe. A nudizmus, mint az ellenállás egyik megnyilvánulása, szintén slágertéma volt a lapban. A magyar naturisták helyzete címlapot is érdemelt, s maga a HVG későbbi vezérigazgatója járt utána Délegyházán a meztelen igazságnak.

HVG ARCHÍV

Páratlan karrierek

MTI / E. VÁRKONYI PÉTER

1983 karácsonyán adta első koncertjét a Budapesti Fesztiválzenekar. Fischer Iván a HVG-nek elmondta, a jó művészi színvonalhoz „a gazdaságilag és művészileg is függetlenné tett szervezet" a legelőnyösebb. Ebben az évben volt az azóta is folyamatosan játszott, olykor aktualizált István, a király rockmusical premierje is a városligeti Királydombon.

Lelőtt KAL 007

Szovjet harci repülőgép lőtt le egy dél-koreai utasszállítót Szahalin szovjet sziget felett, mint később kiderült, a pártvezetés parancsára, kémkedés gyanúja miatt. 269 ember volt a fedélzeten. A HVG a hírt abba cikkbe csempészte bele, amely számba vette, hogy az incidens miatt mely országok szakították meg a kapcsolatot az Aeroflottal.

Nyugat-európai lemaradás!
Interjú egy ex-vezérrel
Melléklet Svédországról
Osztrák szálloda-kölcsön
Elektronika melléklet
HETI VILÁGGAZDASÁG hvg
KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁS
HOL A HATÁR?

Menni kéne

Minden magyar állampolgár vállalhat egyénileg külföldön munkát, ha van ajánlata, hazai munkaviszonya és egyébként kaphat útlevelet. A külföldi munkára bárki magával viheti családtagját, rajta múlik, el tudja-e tartani őket. Az egyéni külföldi munkavállaló a fogadó országban adózik, de külföldi jövedelme után itthon is kell tb-, illetve nyugdíjjárulékot fizetnie – devizában.

„Anyagilag a magyar színházaknak akkor volna a legjobb dolguk, ha leoltanák a fényeket, beszögeznék az ajtót, s egyetlen előadást sem tartanának."
Bodrogi Gyula, a Vidám Színpad igazgatója

Az év bűnténye

Hét nagy értékű festményt raboltak el a Szépművészeti Múzeumból, köztük Raffaello Esterházy Madonnáját. A képeket egy kivételével kicsempészték az országból, az Ifjú képmása című festményt Törökbálint mellett találták meg. A tolvajok görög megbízásból tevékenykedő olaszok voltak, két magyar segítőtárssal. A többi kép Görögországban, egy kolostor kertjéből került elő. A megbízó görög milliárdost bizonyíték hiánya miatt nem vádolták meg, a tolvajokat Magyarországon és Olaszországban ítélték el, 4–12 évi börtönt kaptak.

■ ■ ■ A HVG főszerkesztője megírta az első igazoló jelentését a Tájékoztatási Hivatalnak a bős–nagymarosi vízlépcsőről szóló cikk miatt ■ ■ ■

...de nélküled

AFP / GEORGES BENDRIHEM

Nolimpia

Moszkva úgy döntött, hogy a szovjet sportolók nem vesznek részt a Los Angeles-i olimpián. Csatlakozott hozzájuk a legtöbb szocialista ország, így Magyarország is. Schmitt Pál későbbi államfő, a MOB főtitkára, a NOB magyar tagja elkerülte a kényes állásfoglalást: a szavazás idején Szófiában bolgár sportvezetőkkel tárgyalt.

Maga a soros

Magyarországon évente közel egymillió dollárra, illetve ennek megfelelő forintra írunk ki pályázatokat – nyilatkozta a HVG-nek Soros György amerikai üzletember, aki az Akadémiával karöltve ekkor kezdte alapítványán keresztül támogatni a magyar tudományos és kulturális szervezeteket.

Hó? Sí? Min?

Mivel foglalkozott egy leendő külügyminiszter? Síeléssel. Januárban Jeszenszky Géza olvasói levelet írt a HVG sípályákról szóló összeállításához. A szerző kapitalizmus után kiáltott már akkor is: a magyar síterepek szerinte azért annyira elhanyagoltak, mert „hiányoznak a közvetlen érdekeltséget érző, fölismerő vállalkozók". Hóról szó sem esett.

Pénznyelők

A játékgépek ellen harcoló Lázár Jánost ebben a sportágban már megelőzte Lázár György miniszterelnök: a kormány etikai és politikai megfontolásokból úgy döntött, hogy ki kell vonni a forgalomból a pénznyerő automatákat. A gépek nagy részét a Skála leánycége üzemeltette, három év haladékot kapott. A kaszinók gépei ekkor is kimaradtak a szórásból.

Tész jövedelem-kísérletek
Magyar-dán vegyesvállalat
Román agrárrendeletek
A Kodak a videopiacon
Gumi nélküli autógumi?
HETI VILÁGGAZDASÁG hvg
Magyar autóstop
FELVÉTELES MEGÁLLÓ

Az Express Utazási Iroda autóstopos igazolványt bocsát ki a 14 és 35 év közöttieknek. Az új szolgáltatással a fiatalok országjárással kapcsolatos kiadásait akarták mérsékelni

FEJÉR GÁBOR

Bevásárló körút. Margaret Thatcher brit miniszterelnök ellátogatott a budapesti Vásárcsarnokba

Magyarország – 599

Ezt az azonosítót kapta az ország a vonalkódrendszer brüsszeli központjától.

Fogy a magyar

Évről évre nagyobb mértékben, 1983-ban 23 ezer fővel csökkent Magyarország lélekszáma, ezért népesedéspolitikai koncepciót fogadott el a kormány. A gyerekszám növelése érdekében szorgalmazták a részmunkaidős és a bedolgozói foglalkoztatást, valamint a rugalmas munkarendet. „A népesedéspolitika nem teljesítette minimális célját, a reprodukció szinten tartását, vagyis azt, hogy a népesség üteme ne csökkenjen tovább" – írtuk.

■ ■ ■ Az informativitás után a tárgyilagosságot tartották az olvasók a HVG legnagyobb erényének a lap ötéves fennállása alkalmából készített első átfogó felmérésben ■ ■ ■

1985 Jön a glasznoszty

Gorbacsov színre lép

ANN RONAN PICTURE LIBRARY

„Harcolni kell a tartalmatlan külsőségek, az üres fecsegés, a kérkedés és a felelőtlenség minden megnyilvánulása ellen" – adott ízelítőt későbbi programjából Mihail Gorbacsov, miután a szovjet állampárt főtitkárává és ezzel a Szovjetunió első emberévé választották. Novemberben Gorbacsov Ronald Reagan amerikai elnökkel találkozott.

Megnyílt Ferihegy 2. Az új épületet egy osztrák konzorcium készítette.

„A szükséges alkatrészeknek évek óta csupán 60–80 százalékát kapjuk meg, ezért gyakran kénytelenek vagyunk bütykölni."

Bajusz Rezső, a MÁV vezérigazgatója

Alul semmi

Botrányt okozott a sajtóirányításban, de népszerűséget hozott a HVG-nek, hogy – a korban szokatlan módon – a délegyházi tavaknál kialakult nudistastrandon Ádám-kosztümben sakkozó férfiak fotóját tette a címlapjára. A cikk apropóját az adta, hogy a legalizálását hosszú évek alatt kiharcoló hazai naturistaegyesületben vezetési válság tört ki. „A belkereskedelmi miniszter elvtárs aláírta a visszahívásomról szóló határozatot" – nyilatkozta Gáti László elnök, aki kegyvesztettségét egyebek között azzal magyarázta, hogy „egy esti diszkó alkalmával egyesek sztriptízversenyt rendeztek".

Szimulált demokrácia

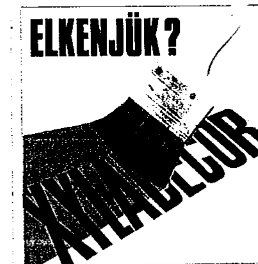
36 év után a magyar választójog újra megengedte a képviselőjelölteknek, hogy agitáljanak, választógyűléseken fejtsék ki programjukat, és ehhez híveket toborozzanak – de csak a Hazafias Népfront szervezésében. Király Zoltán képviselő javasolta, hogy az Országgyűlés váljék vitafórummá, ahol az alternatívák megtárgyalása után születnek döntések.

Szimulált piacgazdaság

„A Minisztertanács elfogadta a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének munkaprogramját" (értsd: a politikai rendszer érintetlensége mellett közeledés a piacgazdaságokhoz a nyereségérdekeltség erősítésével, a bankrendszer korszerűsítésével, szabadabb árképzéssel, az szja bevezetésével). A hivatalos indoklás: „A gazdálkodás mai színvonalán felszínre hozható tartalékaink kimerülőben vannak" (értsd: az állam nyakig eladósodott, az árak emelkednek, a lakosság elégedetlen).

Fába szorult méreg

Háromrészes tényfeltáró cikksorozatban lepleztük le az akkoriban igen népszerű, PCP-t tartalmazó Xyladecor és Xylamon fakonzerváló szerek egészségkárosító kockázatait és az ezt eltusoló hatóságokat. Az apropót az adta, hogy megtudtuk: az NSZK-ban a favédő szerektől károsultak érdekközössége kártérítési pereket indított. A HVG azt is szóvá tette, hogy szakértői figyelmeztetések ellenére még csak nem is tájékoztatják a vásárlókat a festék beltéri használatának veszélyeiről. A PCP használatát ezt követően Magyarországon is betiltották, a gyártó Budalakk pedig módosított receptre állt át.

Hiányra hiány

A hideg tél miatt hét vegyipari, kohászati és cementipari óriásvállalatnál korlátozták a földgázfelhasználást. A szénhiány miatt állandósult a hajnali sorállás a Tüzép-telepeken. A feketepiacon tízszeres áron kínálták a hiánycikk nyugati gyógyszereket. Lakossági áramkorlátozások voltak Bulgáriában, Romániában pedig bevezették a minden lakosra érvényes évi hatnapi kötelező közmunkát. A KGST közös villamosenergia-rendszerében októberig 38 üzemzavar volt.

„Öt év múlva írjuk: Romániában elnöki dekrétummal megszüntették a jegyrendszert. Az intézkedést a papírhiánnyal indokolták."

Az év végi humorrovatból

■ ■ ■ **Elindult Portré rovatunk. Az első „áldozat" Csikós-Nagy Béla közgazdász-akadémikus volt** ■ ■ ■

Peresztrojka és Csernobil 1986

Atomkatasztrófa

Robbanás történt április 26-án a csernobili atomerőműben. A reaktortörténelem addigi legnagyobb, emberi hibának betudott szerencsétlensége az akkori szovjet közlés szerint 31 emberéletet követelt, több százan kaptak sugárfertőzést, a környékről pedig 135 ezer embert telepítettek ki. A hírt két nappal később, este 9 órakor közölte a Magyar Rádió, de az információt másnap hajnalra letiltották, a szerkesztőt – Bedő Ivánt, lapunk későbbi munkatársát – pedig fegyelmi eljárás alá vonták. Augusztusban bejelentették, hogy a katasztrófa miatt öt hatósági illetékest elmarasztaltak a Szovjetunióban. Kettejüket kizárták a pártból, hárman pedig szigorú megrovást kaptak, amit a párttagkönyvükbe is bejegyeztek.

A Nemzetközi Atomenergia-ügynökség ma 4 ezerre teszi a csernobili katasztrófa miatti sugárfertőzésben meghaltak számát.

AFP / KONSTIN IGOR / SPUTNIK

Energiamix

■ Zuhanni kezdtek az árak a nemzetközi olajpiacon, segítve a nyugati konjunktúrát. Rosszul jártak viszont a szocialista országok, mert ők – egy KGST-megállapodás alapján – az 5 évvel korábbi, magasabb áron kapták az olajat a Szovjetuniótól, máshonnan pedig tilos volt vásárolniuk.

■ Elindult a magyar munkások első csoportja a kazahsztáni Tengizbe, annak a kormányközi megállapodásnak az értelmében, amely szerint a Szovjetunió 1989-től 20 éven át évi 2 milliárd köbméter földgázt szállít Magyarországnak a szibériai Jamburgból.

■ Megállapodás született, hogy osztrák cégek is közreműködnek a bős–nagymarosi vízlépcsőrendszer építésében, cserébe áramot kapnak.

„A Belvárosban akár már féléves várakozás után is lehet telefonhoz jutni, Pestlőrincen nem ritka a 20 éves igénylés, de nyilvántartunk 1956-ban beadott és még nem teljesített kérelmet is."

a Posta főilletékese a telefonhiányról

Felröppent a hír, hogy a győri Rába által gyártott nehézgépjármű-alkatrészekért Opel Kadetteket és Corsákat hoznának be az országba. Az üzlet végül meghiúsult, négy évvel később viszont a Rába szentgotthárdi telephelyén jött létre az Opel Hungary a győri vállalat 33 százalékos tulajdoni részesedésével.

A királynő beszéde

MTI / ILOVSZKY BÉLA

A Népstadionban adott koncertet a Queen. A 70 ezer helyre 200 ezer igénylés érkezett. Freddy Mercury a sajtótájékoztatóra érkező Farkas Zoltánt, lapunk későbbi munkatársát kérte, hogy tanítsa be neki a Tavaszi szél vizet áraszt című népdalt, de végül csak a helyes kiejtést gyakorolták az énekessel.

MTI/LVB/AP

1986-os labdarúgó-vb: Szovjetunió–Magyarország 6:0 – az ígéretes felkészülési mérkőzések (többek között a Brazília elleni 3:0-s győzelem) után a nyitányon elszenvedett megalázó vereséggel végleg kiiratkoztunk a világfutball élvonalából

„Ha egy szabály nem veszi figyelembe a realitásokat, áthágják."

Pongrácz Antal, az Állami Ifjúsági és Sporthivatal elnökhelyettese

■ ■ ■ **A hatalom letiltotta helyszíni tudósításunkat a tengizi gázmező építésén dolgozó magyar munkásokról** ■ ■ ■

1987 A félfordulat éve

Pénzhiány itt

Kétszintűvé vált a hazai bankrendszer, miután a Magyar Nemzeti Bank átadta a vállalati hitelezés jogát az állam által alapított kereskedelmi bankoknak. Az MNB egyik legfőbb feladata maradt viszont, hogy „menedzselje" a konvertibilis adósságállományt, többek között azt az egymilliárd márka hitelt, amelyet Grósz Károly bonni látogatása után NSZK-beli bankok folyósítanak Magyarországnak.

Magyarország modernizálta adórendszerét – és ezzel a költségvetését. Az Országgyűlés elfogadta, hogy 1988. január 1-jétől bevezetik az általános forgalmi adót és a személyi jövedelemadót. Utóbbi sávos és progresszív, a legfelső adókulcs 60 százalékos volt. Az átállás a bérek úgynevezett bruttósításával járt együtt, hogy az új adó miatt senkit ne érjen veszteség. Medgyessy Péter pénzügyminiszter a politikai karrierje érdekében felszámolta a Pénzügykutatási Intézetet. Az adóreformot Kupa Mihály fogta össze.

Pénzhiány ott

Október 19-én, a fekete hétfőn mindenki szabadulni akart részvényeitől a Wall Streeten. Az árfolyamok zuhantak, s a pánik átterjedt a világ többi tőzsdéjére is. New Yorkban egyetlen nap alatt 2 ezermilliárd dollár tűnt el a részvények értékéből.

„A költségvetési kiadások szerkezete olyan, mintha Magyarország Európa egyik leggazdagabb országa lenne."

Demján Sándor

Több mint kormányváltás

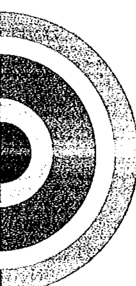
A posztot 12 éven át betöltő Lázár György helyett Grósz Károlyt választotta miniszterelnökké az Országgyűlés. Németh Miklós az MSZMP központi bizottságának gazdasági ügyekben illetékes titkára lett, Medgyessy Péter pedig továbbra is pénzügyminiszter maradt.

Az első szoftvermilliárd

Márciusban, ha csak egyetlen napra is, a részvényárfolyam emelkedésének köszönhetően megszületett a szoftvergyártó ipar első milliárdosa Amerikában: a barátai által rögvest „Milliárdos Billnek" becézett William H. Gates, a Microsoft alapítója és elnöke.

Erich Honecker személyében a két német állam fennállása óta először járt keletnémet államfő az NSZK-ban

Hazai hetilapok példányszáma

„Senkinek sincs monopóliuma a valóságra; az alapítványnak a nyitott társadalom az alapgondolata. Olyan szellemi életet szeretnék előmozdítani Magyarországon is, ami ezen a gondolaton alapul."

Soros György amerikai üzletember

Képhiba

A lakástüzeket okozó Videoton Color Star tévékészülék Kázsmér János, a Videoton vezérigazgatója szerint „nem jelent közvetlen veszélyforrást, de tagadhatatlanul karbantartás-igényes".

A Time magazin Critical Eye on Communism címmel cikket közölt a HVG-ről ▪ ▪ ▪ A karácsonyi számban a szerkesztőség közzétette munkatársainak fizetési listáját ▪ ▪ ▪

Vége a Kádár-kornak 1988

Kádár ment, ellenzék jött

Májusban véget ért Kádár János 32 éves országlása. Az MSZMP főtitkára Grósz Károly lett, Kádárt szimbolikus elnöki posztra száműzték. Az óvatos reformkommunisták kezéből kicsúszott az események irányítása, sorra alakultak az ellenzéki szervezetek. Novemberben Németh Miklós lett a miniszterelnök, a leköszönő Grósz Károly az ellenzéknek címezte fenyegető búcsúbeszédét: Magyarországon osztályharc folyik, és ha nem tudnak fellépni „az ellenséges, ellenforradalmi erőkkel" szemben, akkor „a káosz és – ne legyen illúzió – a fehérterror fog eluralkodni" az országban.

Lakitelken zászlót bontott a Magyar Demokrata Fórum, elnökségében Csoóri Sándorral, Csurka Istvánnal és Lezsák Sándorral. A budapesti Jurta Színházban formálódott a Szabad Demokraták Szövetsége, melynek ügyvivő testületében többek között Göncz Árpádot, Iványi Gábort és Magyar Bálintot találjuk. Az ELTE Bibó István Szakkollégiumában megalakult a Fiatal Demokraták Szövetsége. Az alapítók között volt Áder János, Bayer Zsolt, Fodor Gábor, Kövér László és Orbán Viktor. Az 1945 utáni polgári pártok is éledezni kezdtek, a Pilvax kávéházban újjáalakult a Független Kisgazdapárt.

Gorenje-tours

Az új útlevél- és devizarendelkezéseknek köszönhetően március 15-én ünneplés helyett bevásárlókörútra mentek az emberek Bécsbe. A nagymamák valutakeretét is maximálisan kihasználó Gorenje-turizmus sokak fő rendszerváltó élménye lett.

Tüntetéshullám

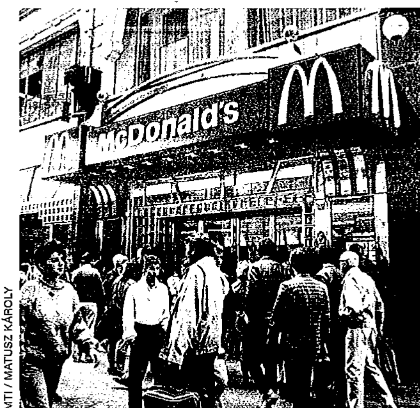
Aki kalandvágyból itthon maradt, az március 15-én a Kossuth téren tüntetett, ahol Tamás Gáspár Miklós mintegy 10 ezer ember előtt mondott beszédet. Májusban már a bős–nagymarosi vízlépcső megépítése miatt volt kisebb tüntetés, június 16-án a Batthyány-emlékműnél rendőrök oszlattak. A hónap végén szinte megtelt a Hősök tere, amikor a romániai falurombolás elleni tüntetésre szólítottak fel az akkor már sorra alakuló ellenzéki szervezetek. Szeptemberben újra Bős–Nagymaros vitte utcára az embereket.

A Brezsnyev-doktrína vége

Eduard Sevardnadze szovjet külügyminiszter beismerte, hogy a Szovjetunió „válság előtti helyzetben van", s nem bírja tovább az állandósult fegyverkezési versenyt a Nyugattal. Ezzel lényegében zöld utat adott a közép-európai politikai változásoknak. Ez ugyanis azt jelentette, hogy a Szovjetunió többé nem képes és nem is hajlandó katonailag megvédeni a szocializmust.

Gyere, Egérke!

A szöuli olimpián a legszebb sikerek az uszodában születtek: Darnyi Tamás kettő és Szabó József egy aranyérme mellett – az épphogy 14 éves – Egerszegi Krisztina is aranyat nyert 200 méter háton. Ezzel minden idők legfiatalabb magyar olimpiai bajnoka lett.

Itt van Amerika: a nyitás napján a 14 órás nyitvatartási idő alatt 10 ezren fordultak meg a McDonald's első éttermében a budapesti Régiposta utcában

„A többpártrendszer ellen elvi érveket nem tudok felhozni. Gyakorlati érvet azonban igen."

Pozsgay Imre, HVG, 1988. november 5.

Gyanúsan sok telitalálatos totószelvény kapcsán kezdtek nyomozni – végül komplett fordulók manipulálását tárták fel. A magyar labdarúgás legnagyobb bundabotrányában érintett 49 egyesületből 196 futballista játékjogát függesztették fel, sokakat őrizetbe vettek. Ahogy Mezey György akkori szövetségi kapitány fogalmazott: gyakorlatilag a rendőrség állította össze a válogatottat.

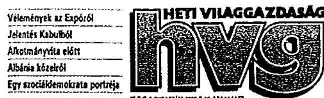

Lipovecz Iván váltotta a főszerkesztői poszton Vince Mátyást ▪ ▪ ▪ A HVG eladott példányszáma történelmi csúcsra, 164 163-ra nőtt ▪ ▪ ▪

1989 Amikor a létező szocializmusból átkos lett

Egységben az ellenzék

Az állampárt elolvadásában nagy szerepe volt annak, hogy a fontosabb ellenzéki szervezetek egységesen léptek fel az Ellenzéki Kerekasztal keretében: nem hagyták, hogy az MSZMP felszalámizza őket. Az egység egészen a kerekasztal-tárgyalások végéig kitartott, s azon bukott meg, hogy az SZDSZ és a Fidesz nem akart köztársaságielnök-választást a parlamenti választások előtt. Ezt végül a novemberi „négyigenes" népszavazással el is érték. Az MDF ekkorra professzionalizálódott, elnökké választották Antall Józsefet, az SZDSZ-t vezető Kiss János viszont azt hangsúlyozta, nem akar politikus lenni.

„A lakossági megtakarítást egy feneketlen zsákhoz tudnám hasonlítani, amelybe mindannyian belenyúlunk, de ott csak egymás kezét találjuk."

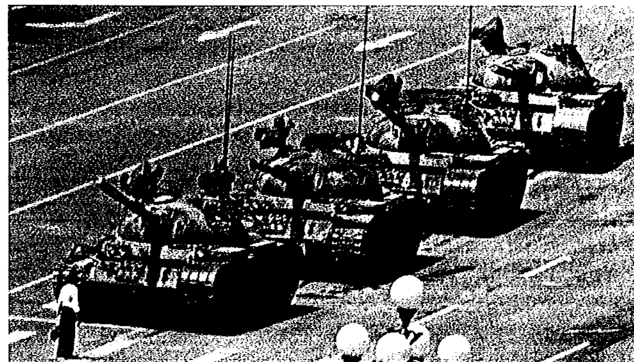
Princz Gábor Postabank-vezérigazgató

Adósság, kapósság

Az év legnagyobb slágere a privatizáció volt. Ekkor kezdődött az állami vállalatok kiárusítása, átmentése, nem mindig a legtisztább eszközökkel, mint ahogyan azt a HVG például az Ápisz magánosítása kapcsán is feltárta. Az év legnagyobb port felvert magánosítása a Tungsram eladása volt az amerikai General Electricnek. Németh Miklós miniszterelnök bejelentette, hogy eddig hamis információkat adtak a magyar államadósságról, a külföldi adósság ekkor már 20 milliárd dollárra rúgott.

Keleti kérdések

- Lengyelországban az ellenzék elsöprő győzelmet aratott a parlamenti választásokon, nem lehetett fenntartani a kerekasztal-tárgyalásokon elért megállapodást.
- Csehszlovákiában elkergették a kommunista pártot.
- Az iráni Khomeini ajatollah fatvát adott ki Salman Rushdie író ellen, azaz felszólította híveit a megölésére.
- Kínában a hadsereg bevetésével vetettek véget a pekingi Tienanmen téri tiltakozásoknak.

MSZMP – MSZP

Az év elején a pártállam még ereje teljében volt, alig látszottak rajta repedések. Az év végére viszont már tudni lehetett, hogy 1990-ben szabad választásokat tartanak Magyarországon. Ehhez először is össze kellett omlania a 40 éve hatalmon lévő MSZMP-nek. Ennek első jele volt, amikor Pozsgay Imre államminiszter egy rádióinterjúban, a párt többi vezetőjével való konzultáció nélkül, szakított az „ellenforradalom" megnevezéssel, és népfelkelésnek minősítette 1956-ot. A párt vezető testületei ezután sorban adták fel hadállásaikat. Az év elején például elképzelhetetlen távolban volt a párt kivonulása a munkahelyekről, a Munkásőrség lefegyverzése vagy a párt szétesése – az év végére pedig mindez realitássá vált. A szabad választásokig való átmenetről szóló megállapodás után az MSZMP helyén létrejött az MSZP, amely a politikai felelősséget nem, a pártvagyont viszont vállalta.

Menekülők kérték

SZABÓ BARNABÁS

Egyre több volt a menekült Magyarországon. Először az erdélyi magyarok érkeztek nagyobb számban, majd nyártól a keletnémet turisták tömegei nem voltak hajlandók hazatérni az NDK-ba. Augusztusban Sopronnál megrendezték a páneurópai pikniket, amelynek keretében nem hivatalosan megnyílt a határ, és sok keletnémet átjutott Ausztriába. Szeptemberben a magyar kormány bejelentette, hogy engedélyezi a keletnémet állampolgárok kiutazását a nyugati országokba, ezzel megásva az NDK sírját.

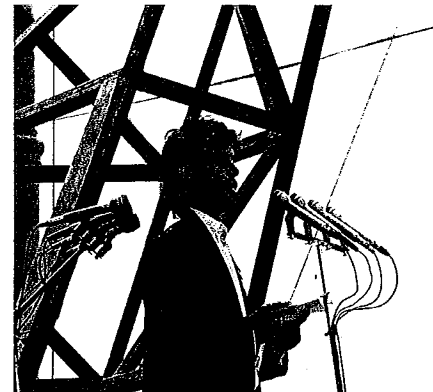

■ ■ ■ Megalakult a HVG Rt. a Magyar Gazdasági Kamara többségi és a lap újságíróinak 10 százalékos tulajdoni részesedésével ■ ■ ■ A cég átvette a korábbi kiadó, a Hírlapkiadó Vállalat teljes tevékenységét ■ ■ ■

Népakarat-nyilvánítás

Az év két szimbolikus eseménye március 15. és június 16. volt. Március idusán a tüntetők szimbolikusan elfoglalták a Magyar Televízió épületét, és pártatlan tájékoztatást követeltek. Áprilisban Grósz Károly pártfőtitkár még valószínűtlennek minősítette Nagy Imre politikai rehabilitációját, júniusban viszont már az MSZMP vezetői is tolongtak, hogy díszőrséget állhassanak az 1958-ban kivégzett politikus koporsója mellett. Ekkori beszédével alapozta meg Orbán Viktor a maga és a pártja jövőjét.

MTI / TÓTH ISTVÁN CSABA

„Ha nem tévesztjük szem elől '56 eszméit, olyan kormányt választhatunk magunknak, amely azonnali tárgyalásokat kezd az orosz csapatok kivonásának haladéktalan megkezdéséről."

Orbán Viktor

HORVÁTH PÉTER

29 év után ledőlt a berlini fal

Romániában kivégezték Nicolae és Elena Ceausescut

„Az a kívánatos társadalmi állapot, amikor az ellenzékiséghez nincs szükség állampolgári bátorságra."

Kis János filozófus, az SZDSZ elnöke

Eközben a parlamentben

A parlament ősszel szentesítette a Nemzeti Kerekasztal-tárgyalásokon kialkudott választójogi törvényt. Közben már egy éve folyt az állampárti parlamenti képviselők visszahívása, ami miatt időközi választásokat kellett tartani. Ezeken már nemcsak a Hazafias Népfront, hanem az ellenzék jelöltjei is indulhattak, akik – például Tamás Gáspár Miklós, Roszík Gábor – rendre győztek is.

■ ■ ■ Megjelen Kornai János Indulatos röpirat a gazdasági átmenet ügyében című könyve a HVG gondozásában ■ ■ ■

Tetszettünk volna forradalmat csinálni...

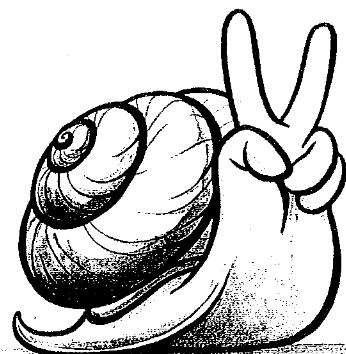
Szabad választások

A „nyugodt erő" szlogennel kampányoló MDF nyerte az első szabad választást az SZDSZ előtt. A parlamentbe került még a Kisgazdapárt, az MSZP, a Fidesz és a KDNP. A két nagy párt a kormányozhatóság érdekében paktumot kötött, ennek köszönhetően augusztusban az SZDSZ által jelölt Göncz Árpád lett a köztársasági elnök. Az új kormányt Antall József, az MDF elnöke alapíthatta meg, aki koalíciós társnak a kisgazdákat és a kereszténydemokratákat választotta. A Magyar Televízió a bajnokcsapatok Európa-kupájának döntője miatt megszakította a kormány eskütételének élő közvetítését. Antall rövidesen megbetegedett, ősszel már kórházi kezelésre szorult.

Litván '56
Magyar–szovjet kereskedelem
Fogyasztók védelme
Kikből lesz a vállalkozó?
Brazil válságkezelés

HETI VILÁGGAZDASÁG hvg

XII. ÉVF. 13. (566.) SZÁM, 1990. III. 31. ÁRA 14,50 FT

A VÁLASZTÁS ELSŐ FORDULÓJA
Elindultunk

„A Fidesz a magyar történelem kurucos, radikális hagyományait követi."
Tölgyessy Péter

„Nem szoktuk kifosztani politikai riválisainkat. Egyébként az SZDSZ-nek már semmije sincs, amire igényt tarthatnánk." Orbán Viktor

A taxisblokád

A brutális benzináremelés miatt taxisok és más szállítási vállalkozók októberben lezárták Budapest és több más város főbb útjait, amikor a kormányfő éppen kórházban volt. Az SZDSZ kivonult a barikádokra, az MDF a kormány melletti tüntetést szervezett. A konfliktust végül az Érdekegyeztető Tanács oldotta meg. Antall József miniszterelnök a kórházban adott „pizsamás interjúban" békülékeny hangnemben, polgári engedetlenségi akcióként beszél a taxisblokádról.

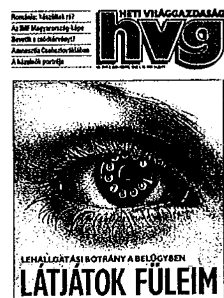
BÁNKUTI ANDRÁS

Címerkedés

A gazdaság rendbetételéhez szükséges döntések nehezen születtek meg, a parlamentben inkább közjogi viták folytak, például a Szent Koronával ékesített címer lett az ország címere. Júliustól Surányi György lett a Magyar Nemzeti Bank, augusztustól pedig Sólyom László az Alkotmánybíróság elnöke. A kormányt már decemberben át kellett alakítani, Kupa Mihály pénzügyminiszter, Boross Péter belügyminiszter lett.

HETI VILÁGGAZDASÁG hvg

NÖVEKVŐ MUNKANÉLKÜLISÉG
A KRITIKUS TÖMEG

Dunagate

Végvári József, a BM belső elhárításának őrnagya olyan dokumentumokat mutatott be, amelyek szerint az MSZP vezetői továbbra is kapják a belügyi jelentéseket az ellenzéki pártokról és személyekről. Az is kiderült, hogy a BM megsemmisíti az állambiztonsági dokumentumok egy részét. A botrány nyomán távozásra kényszerült Horváth István belügyminiszter.

„Sokszor gondolkodtam, belépjek-e az MSZMP-be. Meg kell mondanom, nem voltak igazi averzióim." Széles Gábor

A szabad sajtó útja

Januártól, Pozsgay Imre intenciója alapján, új elnökség vezette a köztévét, s lecserélték a Híradó főszerkesztőjét is. Nyáron a pártok egyezségének megfelelően Hankiss Elemér lett a tévé, Gombár Csaba a rádió elnöke. Szinte a teljes írott sajtót privatizálták. Az új tulajdonosok között volt Robert Maxwell és Rupert Murdoch médiamágnás is. A német Axel Springer pedig a szocialisták megyei napilapjainak többségét szerezte meg.

PATAKY ZSOLT

Román horror

Romániában nem éppen demokratikusan folytatódott az 1989. decemberi felkelés. Márciusban Marosvásárhelyen (képünkön) magyarokat vertek meg, Sütő András írót félig megvakították. Júniusban bányászjárás volt Bukarestben. A fővárosba felhozott bányászok hajtóvadászatot indítottak a demokratikus választásokat követelő ellenzéki tüntetők, főleg egyetemisták ellen, szerkesztőségeket dúltak fel és a Nemzeti Liberális Párt székházában gyújtogattak. A kormány ellen tüntetők közül öt embert megöltek.

■ Németországban egy év alatt lezavarták a két országrész egyesítését. Júniusban az NDK-ban is bevezették a nyugatnémet márkát, októberben ünnepelték az egyesítést, decemberben pedig megválasztották Helmut Kohlt az egyesült Németország kancellárjává.
■ A balti államok sorban kinyilvánították függetlenségüket. Ennek életbelépését az orosz állam blokáddal próbálta akadályozni, ez azonban nem vezetett sikerre.

Magánbűnök, közvagyonok

A várva várt privatizáció nem várt botrányok sorozatával indult. A HVG több cikkben is ismertette a sikeres és a gyanús privatizációkat is. A legjellemzőbb talán a ma már Mészáros Lőrinc érdekkörébe tartozó HungarHotels szállodalánc esete. A menedzsment talált egy svéd pénzügyi befektetői csoportot, amelynek egyben eladta a céget, ám ezt a bíróság érvénytelenítette. A svédek ugyanis a forgalmi értéknél sokkal alacsonyabb könyv szerinti értéken jutottak hozzá a szállodalánchoz.

Megalakultak az önkormányzatok

Meglehetős érdektelenség mellett zajlott a tanácsrendszert felváltó önkormányzatok megválasztása. Az első fordulóban a szavazásra jogosultak 40, a másodikban pedig kevesebb mint 29 százaléka szavazott. Az újonnan alkotott önkormányzati választási törvény szerint a 10 ezernél kevesebb lakosú településeken közvetlen polgármester-választás és listás képviselő-választás volt, a képviselők és a polgármesterek több mint háromnegyede a független jelöltek közül került ki. Az ennél népesebb településeken vegyes, egyéni és pártlistás rendszert alakítottak ki, a polgármestereket az önkormányzati testületek választották; az SZDSZ és a Fidesz tarolt, a képviselők alig 15 százaléka volt független. Budapesten a fővárosi önkormányzat kevés jogkört kapott, erős kerületek jöttek létre. A 22 kerületből 18-ban szabaddemokrata vagy fideszes polgármester lett, köztük Óbudán SZDSZ-színekben Tarlós István. A fővárosban Demszky Gábort választották főpolgármesternek.

KAPITÁNY ÉVA

■ ■ ■ Megalakult a HVG Press nyomdaipari és grafikai stúdió ■ ■ ■ A HVG a német Markt und Technik kiadóval közösen létrehozta a Computer Panoráma számítástechnikai kiadót ■ ■ ■

■ ■ ■ A cég beköltözött a legendás Vág utcai szuterénba, a szerkesztőség pedig a Németvölgyi út 64. szám alatti Makovecz-házba ■ ■ ■

1991 Csillagosok, katonák

Birodalmi lépegetők

■ Széthullott a XX. század második felének egyik világhatalma, a Szovjetunió. A reformer pártfőtitkár-államfő, Mihail Gorbacsov elvesztette hatalmát, és orosz elnöknek választották Borisz Jelcint. Néhány hónappal korábban megszűnt a szovjet blokk országainak Moszkva által dominált katonai és gazdasági szervezete, a Varsói Szerződés és a KGST.

hvg

BOMLÁSVESZÉLY!

■ Szlovénia és Horvátország függetlenségi nyilatkozatával Jugoszlávia is szétesett, s kezdetét vette a véres és kegyetlen délszláv háború.

■ Nagy lépést tett az Európai Egyesült Államok – azóta hol közeledni, hol távolodni látszó – eszméje felé az akkor 12 tagú Európai Közösség: aláírták a maastrichti megállapodást a monetáris és politikai unióról. A britek éltek a kimaradási klauzula lehetőségével.

■ A Szovjetunió utolsó pillanataiban, még Gorbacsov által aláírt szovjet–amerikai START-megállapodással első ízben csökkenhetett a stratégiai atomfegyverek arzenálja. Az immár egyedüli szuperhatalom, az USA vezette nemzetközi katonai koalíció ugyanakkor, a történelem első „high-tech" háborújával, felszabadította az Irak által megszállt Kuvaitot.

Kijózanodás

A politikát nem az alvilágban tanulta – vetette oda az ellenzéknek Antall József kormányfő, elindítva a hazai belpolitikai élet hidegháborúját. Az esetleges ügynökmúltjáról szóló átvilágító levelét át nem vevő Torgyán József kisgazda elnök a jó hírneve megsértése miatt beperelte a miniszterelnököt, koalíciós partnerét. Számos jel utal arra, hogy az emberek elvesztik hitüket az új állam legfőbb intézményeiben, a közvélemény a pártok politikai, ideológiai vitáit mind gyakrabban tekinti iszapbirkózásnak – foglalta össze az év belpolitikai eseményeit a HVG.

Az üzemanyagárak háttere
Forintleértékelés
A Volkswagen Kelet-Európában
Shopping City Budaörsön?
Interjú egy lakáskarbantartóval
A pénzügyminiszter portréja
hvg

A 300 ezres munkanélküliség és a közel 40 százalékos infláció tömegeket süllyesztett szegénységbe, cégeket pedig csődbe.

Ruszkik, haza! Brüsszel, jövünk!

A fél évszázados megszállás záróakkordjaként az utolsó „ideiglenesen itt állomásozó" szovjet katona is kivonult Magyarországról.

Megszületett Magyarország és az Európai Közösség társulási megállapodása, melynek alapjai az emberi jogok, a pluralista demokrácia és a piacgazdaság voltak.

MTI / FRIEDMANN ENDRE

„A liberalizmus az állam és a civil szféra következetes, az egyén szabadságjogainak elsőbbségéből kiinduló szétválasztása, és az állam gazdasági szerepvállalásának a minimalizálására irányul."
Kövér László, a Fidesz parlamenti képviselője

„A hatalom a sértődöttségében a jól bevált bolsevik módszerhez nyúlt: ellenséget kreált a sajtó egészéből."
Bayer Zsolt, a Fidesz-frakció sajtófelelőse

A gazdaság egy éve
Kemény forint?
Merénylet Indiában
Új agrárkoncepció
Beperelt újságok
Portré: Ablonczy László
hvg

UTCA- ÉS HELYSÉGNÉVVÁLTOZÁSOK
ÍTÉL A NÉV

Számok, címek

■ Díszdoktorrá avatták Soros Györgyöt Budapesten, a CEU pedig megkezdte működését Prágában.

■ Adatvédelemre hivatkozva betiltották a személyi számot.

■ Megszűnt a forint váltópénze, a fillér.

■ Budapesten és a vidéki nagyvárosokban mintegy 150 utcát és teret kereszteltek át.

■ ■ ■ A HVG búcsút mondott az ólomszedésnek, és áttért a fényszedésre ■ ■ ■ Debütált az Üzleti élet és a Cégvilág alrovat ■ ■ ■ Színesre váltott a címlapunk ■ ■ ■ Létrejött a HVG-Orac jogi könyvkiadó ■ ■ ■ Arctéri jelentés címmel HVG-portrékból válogatáskötetet adtunk ki ■ ■ ■ Megjelent az első HVG Adó különszám ■ ■ ■

Elterelő hadműveletek 1992

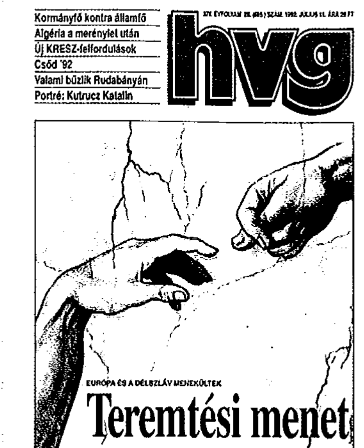

MTI / BARIC IMRE

Magyarország felmondta a bős–nagymarosi vízlépcső építéséről szóló 1977-es kormányközi szerződést, válaszul Szlovákia elterelte a Dunát

Változó világ

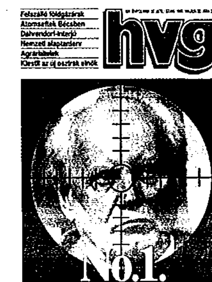
■ A demokrata Bill Clinton nyerte az amerikai elnökválasztást.

■ A délszláv háború átterjedt Boszniára. Magyarországra több tízezer menekült áramlott be, de elfogyott a türelem, és kikerült a „Megtelt!" tábla.

■ Csehszlovákia a szétválás mellett döntött, a bontóper kulturált körülmények között zajlott.

Még fél a kép

A médiaháború közepette Göncz Árpád köztársasági elnök nem írta alá a tévé- és a rádióelnök felmentését, miközben a jobboldali kormány minden eszközzel igyekezett megszerezni a politikai uralmat a közszolgálati televízió felett.

Csurka István, az MDF alelnöke fasisztoid, zsidóellenes pamfletjében a „magyar élettérről" írt, lendületet adva a magyar szélsőjobb kibontakozásának. A kormány felmondta a szerződést a Soros Alapítvánnyal, amelyet néhány MDF-es honatya faji-vallási szelekcióval, törvényellenes vállalkozások (például a Tilos Rádió) pénzelésével vádolt.

A Fidesz felvételét kérte a Liberális Internacionáléba, és ezzel hosszú távra meghatározta a párt nyugat-európai pártorientációját – jelentette be Orbán Viktor, a párt frakcióvezetője, aki először került a politikusok népszerűségi listájának élére.

„A kormány a pecsétnyomójává minősítené a parlamentet, ez ma rutinművelet a Magyar Köztársaságban."
Szájer József, a Fidesz képviselője

„Nálunk az egypártrendszer soha nem volt igazán az, és a többpártrendszer sem lesz soha az igazi."
Spiró György író

„Jobban segítették lakáskörülményeim gyors megoldását."
Csányi Sándor OTP-vezér arról, hogy miért szegődött el korábban a mezőgazdasági tárcához

Miből lesz a cserebogár?

■ Kína elismerte a kapitalizmus vitathatatlan történelmi szerepét a gazdaságban, és a Teng Hsziao-ping képviselte kompromisszum óriási lendületet adott az ázsiai ország fejlődésének.

GETTY IMAGES / YVONNE HEMSEY

■ Polgár Judit – 15 évesen és 5 hónaposan – a világ legfiatalabb férfi sakknagymestere lett.

■ ■ ■ HVG-felmérés: a lakosság 6 százaléka olvasta a hetilapot, a többségük magasan kvalifikált ■ ■ ■ A lap elbúcsúzott az ikonikus zöld papírtól ■ ■ ■ A HVG-szerkesztőség Pulitzer-emlékdíjat kapott ■ ■ ■

1993 Naráncsfestés

Elfanyarodás

Teljes irányváltás a Fideszben: leszámoltak a Fodor Gábor nevével fémjelzett liberális szárnnyal. A váltás ugyan szavazatveszteséggel fenyegetett, de Orbánék úgy kalkuláltak, hogy „e deficitért messzemenően kárpótolni fogják a Fideszt azok a többletszavazatok, amiket az MDF-ből kiábrándult jobbközép választórétegtől söpörnek majd be" – írtuk.

Nincs új a nap alatt

„A biztonságigény, a munkaerő-vándorlás okozta problémák, a környezeti aggodalmak, a nagy térségekre kiterjedő gazdasági integráció mind nemzetek és etnikumok fölötti megoldást követelnek. Ez azonban mindazokban félelmet ébreszthet, akik ezen jelenségektől fenyegetve érzik magukat. A populista politikusok pedig kihasználják az ilyen félelmeket, és újra meg újra a nemzeti-reakciós kelléktárhoz nyúlnak" – magyarázta a HVG osztrák szerzője, miért esett szét Jugoszlávia és Csehszlovákia, s miért nő az idegenellenesség Nyugat-Európában.

BÁNKUTI ANDRÁS

Antall 1300 napja

„Sajnálatos, hogy a rendszerváltás utáni első szabadon választott magyar miniszterelnök halálát a leginkább a szocialista-kommunista múltra jellemző utódlási mellékzöngék kísérik" – írtuk. Cikkünk szerint abban nincs kivetnivaló, hogy egy országvezető megpróbálja kijelölni az utódját, az viszont furcsa, hogy a lehetséges kormányfőutódok ugyanolyan titkosan kezelik a végakaratot, mint a leváltott diktatórikus rendszerek önjelölt vezetői. A legendák szerint Antall, akit a megsemmisültnek hitt konzervatív keresztény középosztály képviselőjeként tartottak számon, utolsó beszélgetését Orbán Viktorral folytatta le, s ebben őt tette meg politikai örökösének. A kormányfői poszt azonban ekkor még az MSZMP-t megjárt Boross Péternek jutott.

„Mondassék ki az alkotmányban, hogy Ausztria nem bevándorlási célország."
Jörg Haider

„Politikusként sokszor kell határozottan állást foglalnom. Ugyan képes vagyok erre, és ez hiteles is, de sokszor úgy érzem, sok esetben az ellenkezőjét éppúgy meg tudnám indokolni."
Szájer József, a Fidesz országos választmányi elnöke

„Abból lehet bíró, akit erre a posztra alkalmasnak tartok."
Balsai István igazságügy-miniszter

„Nem félek senkitől, és otthon sem alszom két géppisztoly között." Fenyő János, a Vico Rt. volt vezére. A médiavállalkozót 1998-ban gyilkolták meg

Intelem

„Az állam kétféleképpen veszélyeztetheti a vallásszabadságot. Vagy úgy, hogy üldözi az egyházakat, vagy úgy, hogy egyeseket támogat, másokat nem támogat, netán fejlődésüket gátolja" – mondta Iványi Gábor lelkész, aki összeadta Orbán Viktort és Lévai Anikót. Később ő keresztelte meg Orbán Ráhelt és Gáspárt is.

HORTHY 1868 – ?

Bőgatya és fütyülős barack

„Ha felsorolnánk azoknak a zsidóknak az értékeit a magyar kultúrában, amit, ha kivonnánk Magyarországról, akkor nem maradna más, csak a bőgatya és a fütyülős barack" – ezzel a mondattal kavart hullámokat Landeszmann György budapesti főrabbi.

Horthy Miklós szeptemberi újratemetése miatt ismét napirendre került a népi-urbánus ellentét, illetve a zsidóság és a magyarok együttélésének az ügye. „Aki ma Horthyt ünnepli, felnagyítja a Magyarország és a Nyugat demokratikus értékei közötti követési távolságot" – idéztük Michael Wolffsohnt, a müncheni Bundeswehr Egyetem történészprofesszorát.

■ ■ ■ Pulitzer-emlékdíjas lett a HVG fotórovatának vezetője, Bánkuti András ■ ■ ■ Átalakult a rovatstruktúra, egyebek mellett elindult a Világ és a Szellem rovat ■ ■ ■ A HVG dolgozói kivásárolták a főrészvényes Magyar Gazdasági Kamara tulajdonrészét a kiadóvállalatban, és ezzel 100 százalékban munkavállalói tulajdonba került a cég ■ ■ ■

A visszatapsolt MSZP 1994

A nemzeti kurzus bukása

BÁNKUTI ANDRÁS

Balra hajts?

Amikor az MSZP fölényesen megnyerte az 1994-es választás első fordulóját, a HVG inkább a kétségeit hangsúlyozta. „A látszat egyik olvasata szerint a magyar nép újra csupán nemet mondott a konzervatív nemzeti kurzusra, a másik szerint viszont éppenhogy eltökélt igent a szocializmus-kommunizmusnak a demokráciát közvetlenül megelőző puha formációjára" – írtuk. Bár az MSZP 54,1 százalékos abszolút többséget szerzett, a szocialisták nem vállalták az önálló kormányzás kockázatát, a liberális SZDSZ-szel alakítottak koalíciós kormányt.

„Kövér László sohasem ütött meg a médiával kapcsolatban antalli hangnemet."
Deutsch Tamás

„A Fidesz semmiképpen sem jobboldali, hanem centrista. (...) Ha a Fidesz nyerné a választást, természetesen a liberális pártokkal ülnénk le tárgyalni."
Orbán Viktor

„1960-ban kortársaimat követve tudatosan, a KISZ fellazítására törekedve léptem be a szervezetbe."
Jeszenszky Géza akkori külügyminiszter

A csalárd rádiója

Csúcs László a Magyar Rádióban folytatta azt, amit Nahlik Gábor alelnök az MTV-ben 1993-ban kezdett el: 129 rádióst bocsátott el, s ezzel tetőfokára hágott a választás előtti médiaháború. A közrádiót megtizedelő Csúcs maga is tudta, hogy törvénytelenül járt el. Mint megírtuk, az alelnök szűk körben még kérkedett is: nem baj, ha az elbocsátottak pár hónap múlva pert nyernek a Rádió ellen. Addig ugyanis – de legalább a választásokig – „jogszerűen" el vannak némítva.

Muszájzár

Megrendült a magyar gazdaság, szokatlanul nagy mértékben, 8 százalékkal leértékelték a forintot. Békesi László pénzügyminiszter adóemelésekkel aládúcolt pótköltségvetést készített, hogy megelőzze az ország fizetésképtelenné válását. Az IMF tisztségviselői meghökkentően szigorú javaslatokkal rukkoltak elő.

Pokol Ruandában

Az afrikai Ruandában követték el a második világháború utáni korszak legkegyetlenebb etnikai tisztogatását: néhány hónap alatt közel félmillió tuszi esett a hutuk áldozatául. A Nyugat három hónapon át tétlenül nézte a vérfürdőt, egyik külföldi kormány sem akarta megégetni magát az áttekinthetetlen polgárháborúban

AFP / PASCAL GUYOT

■ ■ ■ Juhász Gábor kollégánk Pulitzer-emlékdíjat kapott ■ ■ ■ A HVG Rt. beszállt a magyar CompuServe-be, az ország első internetszolgáltatójába ■ ■ ■

Bokros a mumus

...akinek csomag lett az utóneve

A kényszerű nadrágszíjmeghúzó intézkedéseket elsőként szorgalmazó pénzügyminisztert, Békesi Lászlót elsősorban saját pártja lehetetlenítette el, utódját pedig az össztársadalmi riadalom ütötte az ország mumusává. Bokros Lajos 25 – az Alkotmánybíróság által utóbb jórészt el is kaszált – „csapással" indított. A fizetésképtelenség elkerülése érdekében döntöttek a forint 9 százalékos egyszeri, majd az év végéig folyamatos, úgynevezett csúszó leértékeléséről, valamint 8 százalékos vámpótlék bevezetéséről. „Nekimentek" az addig tabuként tisztelt szociális ellátásoknak, a családi pótlékot például az addigi alanyi jogú ellátás helyett csak a rászorultaknak folyósították volna, amit – részben a későbbi tüntetések nyomán – a nagycsaládosok esetében visszavontak.

86 órára szinte teljesen leállt a vasúti közlekedés – ez volt az utóbbi négy évtized legnagyobb, eredményt azonban nem hozó vasutassztrájkja. Több tízezres tüntetések voltak az egészségügyben tervezett térítési díjak és a tandíj bevezetése miatt is. A Horn-kormány ezekben az ügyekben is visszakozott.

Szinte az egész évet átszőtte a kormánykoalíció válsága, átlagosan kéthavonta „elhasználódott" egy-egy miniszter. Ősz végére kiderült, hogy a gyengülő MSZP-nek az SZDSZ-en kívül nincs más partnere.

Békeremények és áldozatok

- Az EU cannes-i csúcstalálkozóján tíz tagjelölt között Magyarország is megkapta a csatlakozás feltételeinek részleteit taglaló, félezer oldalas fehér könyvet.
- Döntött a parlament: tartózkodhatnak amerikai csapatok Magyarországon.
- Az EBESZ közvetítésével kötött katonai megállapodás, illetve a Daytonban aláírt egyezmény után csitultak a harcok a csecsenföldi és a délszláv háborúban.
- Merénylet áldozata lett Jichák Rabin izraeli kormányfő.

Médiatörvény

Hat év médiaháborúval kísért kálvária után megszületett a médiatörvény, ezzel szabaddá vált az út az állami médiamonopólium lebontása, a rádió- és tévéfrekvenciákra 1989-ben elrendelt moratórium feloldása, a kereskedelmi adók privatizációja, illetve pályáztatása előtt. A politikai kiegyensúlyozottság reményében többpárti mamutgrémiumok jöttek létre a médiarendszer felügyeletére, amelyek végül az intézményesített pártbefolyás terepévé váltak.

RÓZSAHEGYI TIBOR

Egyetemisták tandíjellenes tüntetese

AFP / JOE KLAMAR

Szimbolikus temetési szertartás a 8 ezer bosnyákot elpusztító 1995. nyári srebrenicai népirtás 10. évfordulóján

„Nálunk a média szervezi a szellemi életet. Én ezt támadom. Ez egy demokráciában egyenesen életveszélyes."

Pokol Béla politológus, későbbi alkotmánybíró, aki azt javasolta, hogy a lapok vélemény-helyreigazításra is kötelezhetők legyenek

„Az alkotmánybíráskodás szempontjából teljesen közömbös, milyen kormány alatt hoztak meg egy döntést."

Sólyom László, az Alkotmánybíróság elnöke

□ □ □ A lap rendszerváltás óta csökkenő példányszáma ismét növekedésnek indult, és átlépte a 100 ezret □ □ □
Létrehoztuk a HVG Klubkártyát □ □ □

Köszönjük, hogy olvas minket.

Legyen ön is a HVG előfizetője!
Válogasson aktuális előfizetési akcióink közül:

BOLT.HVG.HU

1996 Tocsik-ügy és Polgári Magyarország

Pénzügyminiszterek reggelire

Ki fizeti a betegséget?
Őrségváltás a Fiat élén
Egy lemondott megyei főbíró
Politikusok népszerűsége
Éhínség Észak-Koreában

■ Konvertibilis lett a forint.
■ A második szocialista párti pénzügyminiszter is bedobta a törülközőt. A „reformradikalista" Bokros helyébe, úgymond pártonkívüliként, Medgyessy Péter lépett. Keveset teljesített a szakítópróbák sorozatán átbukdácsoló szocialista–szabaddemokrata koalíció programjából.
■ Kirobbant a Tocsik-ügy. Az önkormányzatoknak az állami vagyonkezelővel szembeni jogos követeléseit sikerdíj fejében lefaragni hivatott ügyvédi megbízás nagyban hozzájárult a szocialisták két évvel későbbi választási kudarcához és a szintén érintett szabaddemokrata párt végső megroppanásához.
■ Megkezdődtek az átvilágítások. Az eredetileg elhatározott 10–12 ezer helyett az Országgyűlés csupán 600 magas állami tisztséget betöltő személy esetleges ügynöki múltjának ellenőrzését rendelte el.

Oda-vissza

■ Kettészakadt az MDF, a maradók Lezsák Sándort választották elnökükké, akinek vezetésével a párt a Fidesz szövetségesévé vált. Utóbbi Polgári Magyarországért címmel új programot hirdetett, középpontjában a korrupció elleni harccal.

Fenyő kontra Gyárfás

A két évvel később meggyilkolt Fenyő János cége, a Vico-csoport és a Nap TV Kft. tulajdonosa, Gyárfás Tamás között öt per folyt a Napkelte című műsor birtoklásáért.

BÁNKUTI ANDRÁS

Bábucsere az agrártárcánál
Kormányalakítás Romániában
Felmérés a NATO-tagságról
Komolyzenekari kakofónia
Taxisdzsungelek
Melléklet: Kis kereskedelem

Pintér lapáton

28 robbantás és több utcai gyilkosság jelezte a maffiaháborút. A rendőrség irányítóit – köztük Pintér Sándor országos főkapitányt – azonnali hatállyal nyugdíjazták.

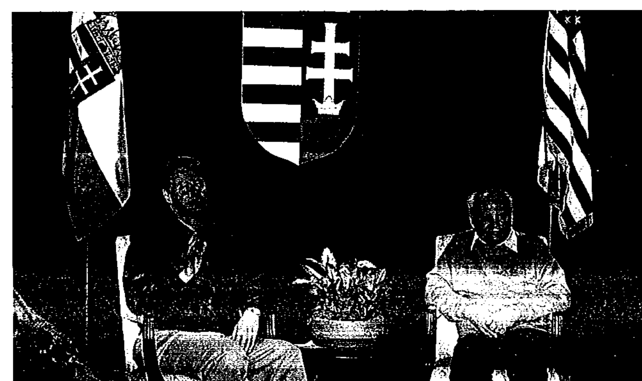
Mélyre szárnyalás

A befolyását vesztett kisgazdavezér, Torgyán József hordószónoki megszólalásaival próbált porondon maradni. A két évtizeddel későbbi idegengyűlölet-kampány ősének is beillő márciusi szónoklatától – „álliberális, undorító férgek és dögkeselyűk lepték el hazánkat, és amíg a liberális férgek belülről rágják édes hazánk nemes testét, addig a liberális dögkeselyűk kívülről tépik" – a Fidesz határolódott el a legélesebben.

Nagy találkozások

MTI / T. ASZTALOS ZOLTÁN

„Tartós alapokra helyezzük az egyházak finanszírozását" – nyilatkozta Horn Gyula néhány perccel az után, hogy befejezte tárgyalását a Magyarországon tartózkodó II. János Pál pápával

MTI / BRUZÁK NOÉMI

Villámlátogatásra Taszárra érkezett Bill Clinton. A váratlanul nyélbe ütött, röpke félórás „pulóveres csúcstalálkozóra" Göncz Árpád és Horn Gyula éppen csak leért az amerikai NATO-katonák által használt Somogy megyei légibázisra

„Sok közös vonás van a két ország múltjában: a történelmi gyökerek, a keresztény kultúra. Ezért is szeretnénk, ha tapasztalataink a magyar nacionalisták hasznára válnának."

Jean-Marie Le Pen

■ ■ ■ Elindult a HVG online kiadása, a hvg.hu. Főszerkesztője Vince Mátyás lett ■ ■ ■ Startolt az önálló HVG Könyvkiadó ■ ■ ■

A bank, ami igazán közel állt önhöz 1997

Üvegzsebben az 1 százalék adó
Ügynökezés: Istenek lettünk?
Választ a román kormányfő
Gazdák kontra állam – új menet
Politikusok népszerűsége
Melléklet: Szépkorszak
hvg
POSTABANK-PÁNIK
Golyószámla

Menteni a menthetetlent

Megrohamozták a betétesek a Postabankot, amely nemcsak az ügyfeleihez, ahogy hirdette, de mindegyik politikai tényezőhöz közel állt. Három nap alatt 24-24 milliárd forintot vettek ki. A válság elhárítása után kiderültek a visszásságok: felelőtlen hitelezés, a politikai klientúra finanszírozása, egyszemélyi vezetés, a kontroll hiánya. A Horn-kormány azonban segített: garanciavállalással, tőkeemeléssel, új részvényesek bevonásával.

Soli Deo gloria

A katolikus egyház 2011-ig 100 milliárd forint értékű ingatlanhoz jut, továbbá járadékot kap azok után, amelyek a jelenlegi használóknál maradnak. Az egyházi közoktatási intézményeket a világiakéval azonos módon támogatja az állam. Erről állapodott meg Horn Gyula kormányfő a Vatikánnal, noha a szentszéki megegyezést a koalíciós társ SZDSZ mindvégig elhibázottnak tartotta.

„Van egy lakásom és két házam Magyarországon, meg egy házam a spanyolországi Benidormban. Magyar nyugdíjam viszont nincs."

Puskás Ferenc

„A rendőrség valóban kihallgatott sikkasztás ügyében."

Farkas Flórián, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke

Csodálatos világ

■ Extra ajánlat a Beatles három tagjának, 22 koncertre: fejenként és percenként 24 783 font.
■ „Bizarr bohózat" – így minősítette Chris Patten, Hongkong 28. kormányzója, hogy Kína 156 év után visszaveszi a brit koronagyarmat feletti uralmat.
■ Gyanús körülmények között autóbalesetet szenvedett Párizsban a walesi herceg exfelesége, Diana és udvarlója, Dodi al-Fayed.
■ Az IBM Deep Blue komputere legyőzte a sakkfenomén Garri Kaszparovot.

„Ügyfelemet csalással vádolják, de az ÁPV Rt.-nek jutó 15 milliárd forintos haszon mellett nehezen lesz bizonyítható a károkozás."

Szőgyényi József, Tocsik Márta ügyvédje

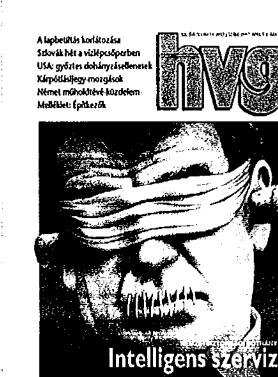
Csalással indult

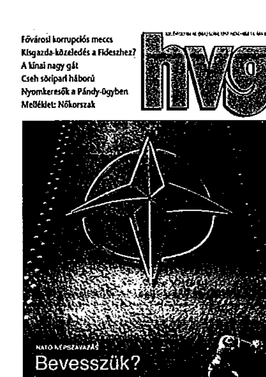
HORVÁTH SZABOLCS

A legjobb ajánlattal is veszített a kereskedelmi televíziók pályázatán az egykori amerikai nagykövet, Mark Palmer és Baló György nevével fémjelezhető TV3, amely műholdas adásra kényszerült. A győztes TV2 közszolgálati jellegű, az RTL Klub kereskedelmi licencet nyert.

Birtokolja a mindenkori kormánypárt a tévé egyes és az ellenzék a kettes csatornáját! – javasolta Kerényi Imre, a Madách Színház igazgatója.

A lapbetiltás korlátozása
Szlovák hét a vízlépcsőperben
USA: győztes dohányzásellenesek
Kárpótlásijegy-mozgások
Német műholdtévé-küzdelem
Melléklet: Építkezők

Nikolits István szocialista titokminiszter olyannyira zokon vette a róla készült címlapot, hogy „nevetségessé tételéért" és „lejáratásáért" bíróság előtt kért elégtételt. A precedensértékű ítélet úgy fogalmazott, hogy lapunk „a megengedett túlzások határán belül" ábrázolta a közszereplő politikust.

Fővárosi korrupciós meccs
Kisgazda-közeledés a Fideszhez?
A kínai nagy gát
Cseh söripari háború
Nyomkeresők a Pándy-ügyben
Melléklet: Nőkorszak

A népszavazáson részt vevők 85 százaléka támogatta Magyarország NATO-csatlakozását. A közvélemény-kutatások alacsony részvételt jósoltak (a valóság 49,2 százalék lett). A parlament úgy módosította az alkotmányt, hogy az érvényességhez már nem volt szükség a választópolgárok többségének részvételére.

■ ■ ■ Október 11-ei számunk rekordterjedelemben, 176 oldalon jelent meg ■ ■ ■ Létrejött a HVG Exotic Travel utazási iroda ■ ■ ■ Háló címmel megjelent a HVG-ben az első Internet Kalauz ■ ■ ■

Magas szintű követelmények, innovatív fejlesztés

SOFT

Topsoft Rendszerház Zrt.
1027 Bp., Kapás utca 11–15.
Telefon: 457-9200,
telefax: 457-9201,
e-mail: topsoft@topsoft.hu,
homepage: www.topsoft.hu

MÁR **40???**

PEDIG CSAK MOST KEZDŐDÖTT...

AZ „IFJONC" **30** ÉVES
TOPSOFT RENDSZERHÁZ ZRT. MUNKATÁRSAI
GRATULÁLNAK, ÉS TOVÁBBI SOK SIKERT
KÍVÁNNAK A

HVG CSAPATÁNAK!

Kormányváltásnál több, rendszerváltásnál kevesebb

1998

1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 201

Hadiszállítási visszásságok
Búzamizéria: ki kaszál?
Mélyülő válság Japánban
Vállalkozó nők
A Föld öt nagykatasztrófája
Melléklet: Fizetett biztonság

hvg

Egész pályás letámadás

Magyarország második legfiatalabb miniszterelnöke, a 35 éves Orbán Viktor pártjának választási győzelmében komoly szerepet játszott, hogy – bár korábban kizárta az együttműködést a Torgyán József vezette kisgazdapárttal – a második forduló előtt az FKGP a 176 választókerület közül 82-ben visszaléptette jelöltjeit a Fidesz javára. A 17 tagú kabinetben a kisgazdák négy bársonyszéket kaptak. Az Orbán–Torgyán-alku része volt, hogy a 2000-es köztársaságielnök-választáson a kisgazdák tehetnek javaslatot az államfő személyére.

„A világ lényegében akaratból épül fel" – közölte Orbán a kormányprogram parlamenti vitájában. A következő hetekben rapid döntéseket hozott: a fantomizálódott Fidesz-cégekhez köthető Simicska Lajost nevezte ki az adóhatóság élére, államosította a társadalombiztosítást és a Postabankot, leállította a Nemzeti Színház és a 4-es metró építését. Ingyenessé tette az első diplomát, és visszaállította az alanyi jogú családi pótlékot.

Az őszi önkormányzati választásokon a szabaddemokrata Demszky Gábor maradt a főpolgármester, a legerősebb párt az MSZP lett.

Bombaév

Négy halott, huszonöt súlyos, illetve életveszélyes sérült – az 1990 utáni magyarországi maffialeszámolások legvéresebbike volt a budapesti Aranykéz utcai robbantás. Boros Tamás meggyilkolása a magyar alvilág háborújának egyik mérföldköve volt. A rendőrségnek másfél évtizedbe telt, amíg megtalálta az elkövetőket. Borost – Portik Tamás megbízásából – egy szlovák bérgyilkos, Jozef Rohác ölte meg.

VELLEDITS ÉVA

„Két külön műfaj a választási és a kormányprogram."
Urbán László, a Fidesz pénzügyminiszter-jelöltje

Brókerstiklik

Börtönbüntetés és teljes vagyonelkobzás Lupis Józsefnek. Letöltendő börtön az Agrobank egykori vezetőinek, Kunos Péternek és Kovács Mihálynak. A Globex-vagyon zárolása, nemzetközi elfogatóparancs a cég két vezetője, Vajda László és Vellai Györgyi ellen.

Profi futball MLSZ nélkül
Szakadóban a Hit Gyülekezete
Román koalíciós krízis
Válságteóriák: jön vagy megy?
Politikusok népszerűsége
Olimpiai doppingkommandó

hvg

Háromhetente ülésezik a parlament – döntött a Fidesz

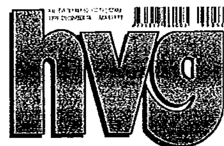

AFP

A béke és a háború éve

■ Nagypénteki megállapodás: kitört a béke az ír és a brit kormány, a katolikusok és a protestánsok között.
■ Határozatlan idejű tűzszünetet hirdetett a spanyolországi Baszkföld függetlenségéért harcoló fegyveres szervezet, az ETA, amely januárban még felrobbantott egy városi tanácsost.
■ Oszama bin Laden valósággal intézményesítette, nemzetköziesítette és privatizálta a terrorizmust: 10 ezer dollár fejpénzt ígért minden egyes amerikaiért. Célja a muszlim szent helyek felszabadítása.
■ A Vatikán 12 oldalas állásfoglalásban tekintett vissza a kereszténység felelősségére a holokausztban, II. János Pál pápa felülvizsgáltatta az inkvizíciót és rehabilitálta Galileit.

■ ■ ■ A HVG-ben a hirdetések száma túllépte az évi 3 ezer oldalt ■ ■ ■ 1000. lapszám ■ ■ ■ A lap ára 100 forint fölé emelkedett ■ ■ ■ Megjelent a Műértő kortárs művészeti havilap ■ ■ ■

Kórházbiztosítás – drágán
Rendőrségi internetfigyelő
A Lehel piac végórái
Oroszország választások előtt
Zűrös manökenvilág
Lássunk mikrochippel?

Meglepetést keltett a hír, hogy Orbán Viktor kormányfő megválik a Fidesz vezetésétől. Kezdőcsapatán azonban nem változtatott. A kormányzati „férfiklub" chicagói maffiózó öltözetű ábrázolása örök nyomot hagyott Orbánban, egy televíziós interjúban nem is titkolta indulatát. „Úgy látszik, nem bírnak a vérükkel" – mondta, és ettől fogva nem állt szóba a HVG-vel.

Magánbűnök, közerkölcsök

■ A vallásos emberek érzékenységére hivatkozva hiába követelte Semjén Zsolt, a kulturális tárca egyházi ügyekben illetékes államtitkára, nem tiltották be Hermann Nitsch osztrák akcióművész kiscelli múzeumbeli kiállítását, amely állatok lemészárlásának véres képeivel keverve mutatott be passiójátékot.
■ Hatalmas rendőri erők mozgósításával elfogták a Viszkisként elhíresült Ambrus Attilát. Az Erdélyből Magyarországra települt egykori jégkorongkapus hat év alatt 30 bankrablást követett el.
■ A repülőgép-vásárlási tenderben is érdekelt Lockheed Martin amerikai cég egyik vezetőjét ajánlották budapesti amerikai nagykövetnek magukat szenátornak tituláló kormánypárti képviselők. Az akciót szervező Selmeczi Gabriella a botrány kirobbanása után lemondott államtitkári posztjáról.

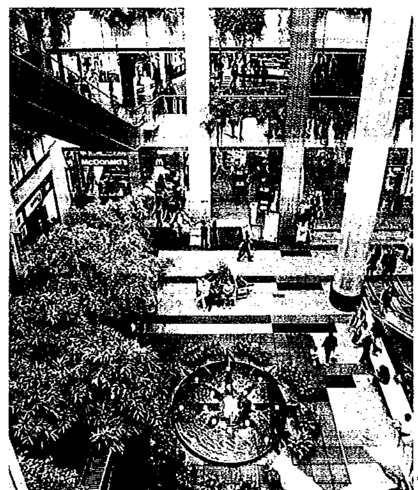

Centerpálya

■ Felmentette a bíróság Tocsik Mártát, és kimondta, hogy 1996-ban nem csalással jutott 804 millió forint sikerdíjhoz az ÁPV Rt.-től. Az összeget azért kapta, mert közvetített a vagyonügynökség és az önkormányzatok között.
■ Lemondott Simicska Lajos adóhivatali elnök, Orbán Viktor bizalmasa. A későbbi főoligarcha családi okokkal és az őt ért támadásokkal indokolta elhatározását. Azért került össztűz alá, mert a hosszú bájtok éjszakájaként elhíresült akcióban állítólag adatokat töröltek, illetve mentettek le az adóhatóság adatbázisából.
■ Magyarország, Csehországgal és Lengyelországgal egy időben, a NATO tagja lett.

Túl a határon

■ Borisz Jelcin orosz államfő az egykori hírszerzőt, Vlagyimir Putyint, a biztonsági szolgálat igazgatóját nevezte ki kormányfőnek.
■ A NATO – az ENSZ BT jóváhagyása nélkül – története során először megtámadott egy szuverén államot. Az észak-atlanti szövetség azért indította a Jugoszlávia elleni légitámadást, hogy a szerbek hagyjanak fel a koszovói albánok elleni, népirtással felérő akcióikkal.
■ Nem találta bűnösnek a szenátus Bill Clinton amerikai elnököt – a Monica Lewinsky gyakornoklánnyal létesített szexuális kapcsolata ügyében – hamis tanúzás és az igazságszolgáltatás félrevezetése vádjában.

MÜLLER JUDIT

Megnyílt a WestEnd City Center, Kelet-Közép-Európa legnagyobb bevásárlóközpontja, amit a Demján Sándor-féle TriGránit épített.

„Bárki bármit mond, de a Kádár-rendszerrel szemben az SZDSZ emelte fel legmarkánsabban a hangját." Tarlós István óbudai polgármester

„Igyekszem tanulni elsősorban Orbán Viktortól és Kövér Lászlótól, de Szájer Józseftől is, és eszem ágában sincs meghaladni őket."

Rogán Antal miniszterelnöki tanácsadó

„Hetente kétszer mosom, utána megrázom, és máris a helyén van."

Kóbor János, az Omega Rt. elnöke a legendás hajáról

„Tévedés azt gondolni, hogy egyes ökölvívók a boksztól lesznek buták." Kovács Kokó István olimpiai és világbajnok

■ ■ ■ Címlaptárlat címmel albumot adtunk ki a lap megjelenésének 20. évfordulójára ■ ■ ■ Június 10–20. között HVG-címlaptárlat volt a Műcsarnokban ■ ■ ■ A HVG címlapkészítői Pulitzer-emlékdíjat kaptak ■ ■ ■ Az Átmenet 10 éve címmel nemzetközi konferenciát rendeztünk ■ ■ ■

1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018

FAZEKAS ISTVÁN

Millenniumi koronaúsztatás

Az Orbán-kormány 597 napot szentelt az ezeréves magyar államiságnak és a kereszténység kétezer éves jubileumának. A Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Nemzeti Múzeumból az Országházba költöztették. Az évfordulóra 30 milliárd forintot költöttek. Az első osztályos általános iskolások kétkötetes Millenniumi olvasókönyvet kaptak.

Mozgásban a világ

■ Oroszország államfője, Borisz Jelcin utódjául választották Vlagyimir Putyint, aki Mihail Kaszjanovot nevezte ki kormányfőnek.
■ Minden idők legszorosabb elnökválasztása után a republikánus George W. Bush költözhetett be a Fehér Házba.
■ A választási eredmények meghamisítása miatt indult tüntetések szorításában lemondott Szlobodan Milosevics, a Szerbiára és Montenegróra zsugorodott Jugoszlávia elnöke.
■ Az EU 14 országa szankciókkal büntette Ausztriát, mert a néppárti Wolfgang Schüssel bevette kormányába a szélsőjobboldali Szabadságpártot. Magyarország Ausztria mellé állt.

A gönczi dekád vége

Rémületet keltett, hogy a koalíciós paktum alapján a Kisgazdapárt az elnökét, Torgyán Józsefet jelölte államfőnek, ám a „rózsadombi parasztvezér" politikusnak végül meg kellett elégednie agrárminiszteri posztjával. Így Mádl Ferenc akadémikus jogászprofesszort választotta államfővé a parlament. A tíz év után, 79 évesen leköszönt Göncz Árpád a mandátumának nagyobbik felét „ellenzéki" elnökként küzdötte végig. Miközben a jobboldali kormányokkal többnyire fagyos volt a viszonya, az államfő a nemzeti-konzervatív választók szemében is respektált személyiség tudott maradni.

„Számomra nem létezik se kollektív felelősség, se kollektív bűnösség... [a csendőrség] csupán végrehajtott valamit."

Szakály Sándor, a Hadtörténeti Intézet megbízott főigazgatója

„A következő évszázadban még több lesz a helyi, a regionális háború, mint volt a XX. században. Ennek két fő oka Ázsia és Afrika, valamint Latin-Amerika túlnépesedése és a globális felmelegedés. Mindez nagy menekültáradatokkal, helyszűkével és az ezekből fakadó háborúkkal jár majd."

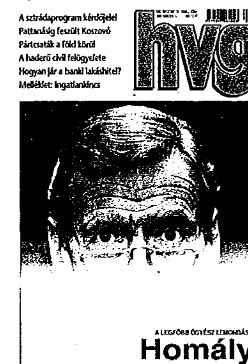
Helmut Schmidt 82 éves német exkancellár

Digitális kőkorszak

Korlátlan bérelt vonali internetszolgáltatás most mindössze 37 000 forintos havidíjért.

Hirdetés a HVG-ben. Ez idő tájt 25 500 forint volt a minimálbér, amit a következő évben emeltek 40 ezer forintra.

„Senkinek... soha... semmit..." – így hárított lemondásakor Györgyi Kálmán legfőbb ügyész, aki néhány héttel az után állt fel, hogy törvénysértőnek minősítette a televízió kuratóriumi elnökségének Fidesz általi egyoldalú megszállását. Utódja a Fidesz volt képviselőjelöltje, Polt Péter lett.

■ ■ ■ Megalakult a HVG Online Rt. ■ ■ ■ Elindult a jobline.hu karrierportál ■ ■ ■

Szeptember 11.

Szerb-montenegrói vita
A marihuána mint gyógyszer
Minimálbérvita függőben
Milliárdos „számlagyár"
Lopkodott reklámötletek
Megrohamozott lakástakarékok

09/11

Lassan már indult volna a nyomdába az elkészült HVG, amikor szeptember 11-én, kedden délután két eltérített utasszállító repülőgép csapódott a New York-i Világkereskedelmi Központ ikertornyaiba. Nem volt kérdés: az egész világot sokkoló terrortámadás miatt új Fókuszban-összeállítást készítünk, s természetesen címlapot is cserélünk – mint utóbb kiderült, a hetilapok közül egyedüliként. A második lapzártába még épp belefért az amerikai kormány bejelentése: „Egyszerre készülünk gyors megtorlásra a támadás értelmi szerzője, Oszama bin Laden ellen, illetve hosszan tartó hadviselésre a nemzetközi terrorizmus megfékezésére." Azóta tudjuk, hogy a „gyors" éveket, a „hosszú" pedig évtizedeket jelentett. Az ikertornyok összeomlásáról készült képsorok a terrorizmus szimbólumává váltak, a szigorú biztonsági intézkedések beépültek a mindennapokba. A félelem nélküli világ illúzióvá vált.

Mennyit ér a Postabank?
Harc a főváros zöldterületeiért
Német-francia feszültség
Kisvállalkozói adókönnyítések
Szlovák maffiavezér pere
Melléklet: Telefonkor

FIDESZ–KISGAZDA VISZONY
Holtodiglan

Patakvér

Rövid kényszerházasság után Orbán Viktor durván szakított az FKGP-vel. A Torgyán József vezette kisgazdák azt követően kerültek a partvonalra, majd a történelem szemétdombjára, hogy a kormányfő előzőleg minden fontos törvényt, köztük a kétéves költségvetést is megszavaztatta velük. A kisgazdafrakció több részre szakadt, az agrártárcát vezető Torgyán ellen személyes lejáratókampány indult (külföldi utazások, villaépítés miatt). A rá nehezedő nyomás alatt a kisgazdavezér megtört: a miniszterelnöki rezidencián, fideszes vezetők jelenlétében, benyújtotta lemondását.

Bekajálták

Végtelen cinizmusról tett tanúbizonyságot a Budapesti Rendőr-főkapitányság, amikor az amerikai terrortámadás estéjén, a gyászt és megrendülést kihasználva közzétette: megszünteti a nyomozást Schlecht Csaba ellen – azaz a Fidesz-közeli fantomcégek utolsó, még futó ügyében is. A Polt Péter által vezetett Legfőbb Ügyészség és a rendőrség korábban is látványosan szabotálta a Fidesz-közeli vállalkozások eltüntetése miatt indult nyomozásokat. Ám a csúcs az a bejelentés volt, hogy a Schlechtéről Kaya Ibrahim nevére íratott cég eltüntetése ügyében azért nem lehet bűncselekményről beszélni, mert csődbűntettet csak olyan cégnél lehet elkövetni, amelynek van vagyona.

Hídavató A második világháborúban felrobbantott dunai átkelőhelyek közül utolsóként az Esztergomot Párkánnyal összekötő Mária Valéria híd is újjáépült. A régi-új átkelő az eredeti szintjénél 5 méterrel magasabban ível át a folyón.

Magyarni

Azok a határon túliak, akik magyarnak vallják magukat, különféle kedvezményekre (utazás, oktatás) jogosító magyarigazolványt kaphatnak – döntött a parlament. A Fidesz ekkor még határozottan cáfolta, hogy a szavazati jog megadását is tervezné.

Kihelyezett kormányülés előtt Mezőkövesden

MTI / KOVÁCS ATTILA

Fiúk a bányában

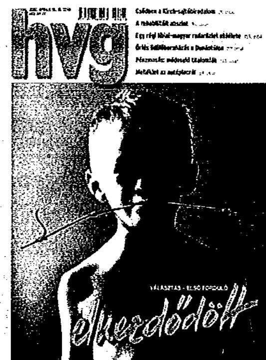
A fideszes többségű parlament megakadályozta, hogy eseti vizsgálóbizottság alakuljon annak kiderítésére, hogy politikai segédlettel kötötték-e előnyös beszállítói megállapodásokat a miniszterelnök édesapja, Orbán Győző bányái, például az akkor még állami tulajdonú Dunaferr-rel.

■ ■ ■ Nádori Péter lett a hvg.hu főszerkesztője ■ ■ ■

„A haza nem lehet ellenzékben"

Sokan voltak, de nem elegen

Majdnem táltos – írtuk Orbán Viktorról az országgyűlési választás után, mert hiába kérte gigantikus roadshow-n a híveit, hogy „mindenki vigyen magával még egy embert", nem sikerült megfordítania az első forduló eredményét. Így az MSZP–SZDSZ-páros alakíthatott – mindössze 10 mandátumos többséggel – kormányt. A Fidesz-szimpatizánsok a szavazatok újraszámlálását követelve blokád alá vonták az Erzsébet hidat. Orbán megalakította a polgári köröket.

Míg a közvélemény-kutató cégek elsöprő Fidesz-győzelmet prognosztizáltak, a voksolás előtti héten megjelent HVG-ben közzétett Medián-kutatás szinte hajszálpontosan eltalálta a végeredményt: az ellenzék győzelmét.

D–209

Medgyessy Péter kormányfőről kiderült, hogy a rendszerváltás előtt az állambiztonság szigorúan titkos tisztje volt.

Vették a lapot A politikai lapok piacán a legnagyobb előretörést a Magyar Nemzet könyvelhette el, miután Orbán Viktor – a Heti Válasz, illetve a Magyar Demokrata mellett – e lap előfizetésére buzdított.

„Nem hangzik jól. Mert ez is csak fölülről jöhetne, a legnagyobb jóindulat mellett is bűzlene a politikától." Závada Pál író arról, mit szólna a Nemzet Írója címhez

Történelmi pénzcsere

12 európai uniós tagállam mintegy 300 millió polgára mondott búcsút január 1-jével országa korábbi fizetőeszközének. A virtuális formában már három éve létező euróból 15 milliárd darab bankjegy és 56 milliárd érme került forgalomba. Az eurózóna hetek alatt áttért a közös pénz kizárólagos használatára.

Épületes kritika

■ Megnyílt a Terror Háza, amelynek kiállítási koncepcióját sok kritika érte amiatt, hogy a kommunizmus bűntetteihez képest szinte eljelentékteleníti a nyilas korszak rémtetteit.
■ Átadták a felújított Sándor-palotát is, amelyet Orbán Viktor kormányfői rezidenciának szánt magának. Miután Medgyessy Péter miniszterelnök nem kívánt a Várba költözni, Mádl Ferenc köztársasági elnök foglalta el az épületet.
■ A Szikora János rendezte Az ember tragédiája díszelőadásával felavatták a Fidesz-kormány kultúrpolitikája jelképének szánt Nemzeti Színházat.

MTI / SÁNDOR KATALIN

Az irodalom visszavág

„Örülök, hogy rövidesen Magyarország is belép az Európai Unióba, hiszen én már bent vagyok" – mondta egy párizsi beszélgetésen a friss Nobel-díjas Kertész Imre. A magyar irodalmi kánonban ellentmondásosan kezelt író – aki több naplójegyzetét is a HVG-ben publikálta először – azt hangoztatta, hogy a díj ellenére megmarad kívülállónak, őrzi gyökértelenségét. Kertész számos tisztelője ezért is békélt meg nehezen azzal, hogy a független alkotói magatartást megtestesítő író 2014-ben elfogadta Orbántól a Horthy-korszakból rehabilitált állami elismerést, a Szent István-rendet.

■ ■ ■ A szerkesztőség ötödször is bizalmat szavazott Lipovecz Iván főszerkesztőnek ■ ■ ■ A HVG Kiadó és a szerkesztőség összeköltözött egy új székházba, a Montevideo utcába ■ ■ ■

2003 Veszteségek éve

Újraalapítás

Az ellenzékbe kényszerült Orbán Viktor – az általa diktált feltételek mellett – visszatért pártja élére. A kettős tagság engedélyezése révén a polgári körök és más pártok tagjai számára

is lehetővé vált a belépés a Fidesz – Magyar Polgári Szövetségre keresztelt formációba. A „jó kommunistákat", például Szili Katalint, Szűrös Mátyást, Pozsgay Imrét tárt karokkal várták a soraikba.

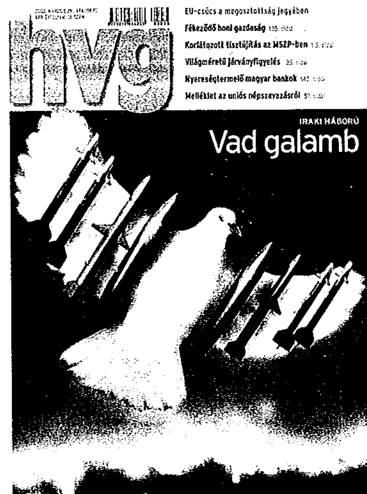
„A büdzsé iránytűje az euró 2008. évi bevezetése."
Medgyessy Péter kormányfő

„Az embert mindig a saját oldala buktatja meg."
Gyurcsány Ferenc gyermek-, ifjúsági és sportminiszter

„A stílusom lesz a legnagyobb hozzájárulásom a Fidesz – MPP átalakulásával létrejövő szövetséghez."
Schmitt Pál, a Fidesz újonnan belépő tagja, későbbi bukott köztársasági elnök

Szaddám titkai

Az ENSZ Biztonsági Tanácsának jóváhagyása nélkül az USA és Nagy-Britannia háborút indított Irak ellen a Szaddám Huszein iraki diktátor által állítólag rejtegetett tömegpusztító fegyverek miatt. Szaddámot elfogták, de tömegpusztító fegyvereket nem találtak. A háború megosztotta az európai kontinenst, ahonnan csak nyolc ország, köztük Magyarország támogatta a katonai akciót. Az utóbbit követő békefenntartó misszióban Magyarország az Országgyűlés egyhangú jóváhagyásával vett részt.

Vergődő kormány, vergődő jegybank

Nyilvánvalóvá vált, hogy az Orbán-kormány idején kezdődött és a Medgyessy-kabinet alatt folytatódott osztogatás miatt Magyarország lesodródott az egyensúlyi növekedési pályáról. Az állami költségvetés és a fizetési mérleg hiánya egyidejűleg a GDP 6 százalékára ugrott, a növekedés 3 százalék alá süllyedt. A baloldali–liberális kormány és a Járai Zsigmond vezette MNB közti nézeteltérések, valamint a koalíció belső torzsalkodásai miatt csak az év végén jelentettek be megszorításokat, köztük az előző kormány által bevezetett lakástámogatási rendszer szigorítását. Egy év alatt mintegy 40 forinttal, 270 forintos euróárfolyam közelébe gyengült a forint. A Standard & Poor's és a Fitch Ratings stabilról negatívra minősítette át Magyarország távlati kilátásait.

Putyin lecsap

Adócsalás és sikkasztás vádjával letartóztatták Mihail Hodorkovszkijt, Oroszország leggazdagabb üzletemberét, a Jukosz olajvállalat vezetőjét. Az üzletember valódi bűne az volt, hogy finanszírozta az ellenzéki pártokat. A Putyin elnök támogatását élvező Egységes Oroszország Párt fölényesen megnyerte a választásokat.

AFP / TATYANA

AFP / ROBERTO SCHMIDT

A Columbia tragédiája **A föld fölött 67 kilométeres magasságban felrobbant az amerikai Columbia űrsikló, a katasztrófában nyolc asztronauta vesztette életét**

Amikor még nem volt következmények nélküli...

Le kellett mondania a Miniszterelnöki Hivatalt vezető Kiss Elemérnek, mert kiderült, hogy a résztulajdonában álló ügyvédi iroda állami megbízást kapott.

Hiú remény

Az EU-csatlakozás felgyorsulására hivatkozva a Soros Alapítvány bejelentette, hogy 2010-ig lezárja magyarországi tevékenységét.

■ ■ ■ A HVG Rt. részvényeinek 75 százalékát a dolgozók eladták a német WAZ médiacsoportnak ■ ■ ■ A hvg.hu főszerkesztője Hirschler Richárd lett ■ ■ ■

Magyarország az EU tagja 2004

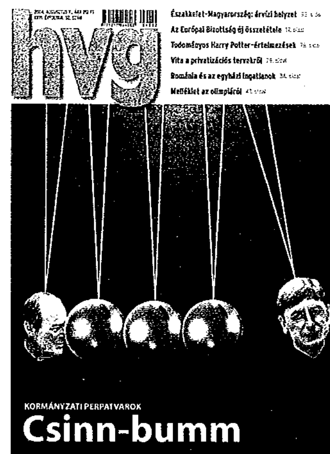
Régi-új időszámítás

Kilenc másik állammal együtt május 1-jén Magyarország belépett az Európai Unióba. Az első hazai európai parlamenti választások alacsony részvétellel zajlottak, az EP-ben Magyarországnak járó 24 mandátumból 12 a Fidesznek jutott, az MSZP 9-et, az SZDSZ kettőt, az MDF pedig egyet kapott. Magyarország első uniós biztosa Balázs Péter volt brüsszeli nagykövet lett, az ősszel felállt új Európai Bizottságba azonban már Kovács László volt külügyminisztert küldte az MSZP–SZDSZ-kormány.

Az uniós csatlakozás után azonnal túlzottdeficit-eljárás indult Magyarország ellen, így a kormány 2 évvel későbbre, 2010-re halasztotta az euróbevezetést. A költségvetési hiány lefaragását szolgáló kormányzati próbálkozások kudarcot vallottak, miközben a kormány a forintgyengülést kamatemelésekkel visszaszorító MNB-vel viaskodott. A magas kamatok miatt megdrágultak a forinthitelek, ezért megugrott a kitűzött euróbevezetés fényében kockázatmentesnek tűnő devizahitelek népszerűsége.

A kis puccs

A rendszerváltás óta először, ciklus közben megbukott a magyar miniszterelnök, a szocialista–liberális kabinetet vezető Medgyessy Péter. Eltávolítását a kisebbik koalíciós párt, az SZDSZ kezdeményezte, miután az ügynökbotrányt még megúszó kormányfő korrupciós ügyekkel vádolta meg Medgyessyt. Távozásához hozzájárult, hogy megbukott az a közjogi ötlete, hogy az ország egyetlen, választás nélkül előállított listával lépjen be az EP-be. Helyére a szocialistáknál gyors karriert befutott, Medgyessy által előzőleg a kabinetéből meneszteni kívánt Gyurcsány Ferenc sportminiszter került.

„Kelet-Európában a rendszerváltás óta nagyon jól teljesített a liberalizmus, hiszen a Balkánon kívül sehol nem kerültek hatalomra szélsőségesek."
Francis Fukuyama társadalomtudós

A terror árnyékában

- 191 halottat és több mint ezer sebesültet hagyott maga után az al-Káida terrorszervezet által madridi személyvonatok ellen elkövetett robbantássorozat.
- Az iraki háborút követő iszlamista erőszakhullámra adott iszlamofób válaszként Franciaországban betiltották a muszlim nők fejkendőviselését.
- Irakban az USA átadta a hatalmat az ENSZ által jóváhagyott helyi kormánynak. Magyarország is kivonult a térségből.
- Viktor Janukovics oroszbarát kormányfő javára elcsalták az elnökválasztást Ukrajnában. Ellenfele, a korábban dioxinnal megmérgezett, liberális Viktor Juscsenko támogatására százezrek vonultak az utcára.

Népszavazás

Eredménytelen lett a határon túli magyarok kettős állampolgárságáért, illetve a kórház-privatizáció leállításáért kezdeményezett referendum. Sem a „nemzet lelki egyesítésének" kampányába intenzíven bekapcsolódó Orbán Viktor, sem Mádl Ferenc köztársasági elnök, sem a nagy egyházak vezetői nem tudták érdemben befolyásolni a szavazás végkimenetelét. „A népszavazásnak nem volt győztese, vagy ha igen, akkor az a józan ész" – értékelte Gyurcsány Ferenc miniszterelnök az „örömtelen népszavazás" eredményét.

AP P / BULLIT MARQUEZ

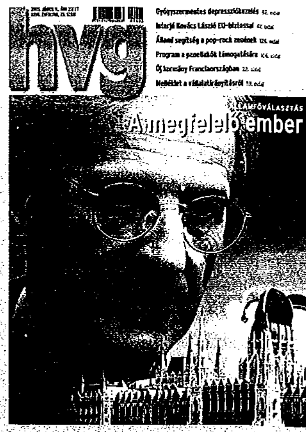
150 és 200 ezer közé becsülik a december 26-ai indonéziai szökőárban eltűntek, illetve elhunytak számát

■ ■ ■ 25 éves lett a HVG ■ ■ ■

2005

Vihar előtti csend

Vakond-okok

Az MSZP és az SZDSZ nem volt képes megegyezni közös köztársaságielnök-jelöltben, a szocialista Szili Katalint ugyanis az SZDSZ nem fogadta el. Így – a Fidesz ügyes, ám megalázó szavazási taktikájának eredményeként – Sólyom László lett a befutó, aki a megválasztása „sokakat megrázó élménye miatt" lemondott az ünnepélyes beiktatási ceremóniáról.

MTI / KOVÁCS ATTILA

A Fidesz olyan eszközökkel élt a parlamentben, amilyenekért ma Kövér László házelnök szigorúan büntetne: ígéretszámlálót mutatott fel a kormányfőnek, kártyavárat döntött össze a költségvetési vitában

Fehér füst

3 millióan zarándokoltak el Rómába, hogy lerójják kegyeletüket II. János Pál pápa ravatalánál. A rengeteget utazó, a médiát jól kezelő lengyel pápa nem volt nagy reformer, ha a fogamzásgátlásról vagy épp a papság pedofil bűneinek feltárásáról volt szó, de sokat tett az egyházak párbeszédéért, és bocsánatot kért a katolikus egyház történelmi bűneiért. Utódja a zárkózott és konzervatív német Ratzinger bíboros lett, XVI. Benedek néven.

Ügynökdossziék

Ügynöklázban égett az ország. Miközben arról folyt a vita, hogy közölhető-e az egykori titkosszolgálattal együttműködők neve, a hvg.hu több részletben publikálta a kommunista belső elhárításnál, vagyis a III/III-as csoportfőnökségnél dolgozó tisztek névsorát, ügynöknek beszervezett párttagok listáját. Ügynökdosszié cím alatt futó cikksorozatunk a hvg.hu legolvasottabb anyagai között volt.

Maguknak keresték a bajt

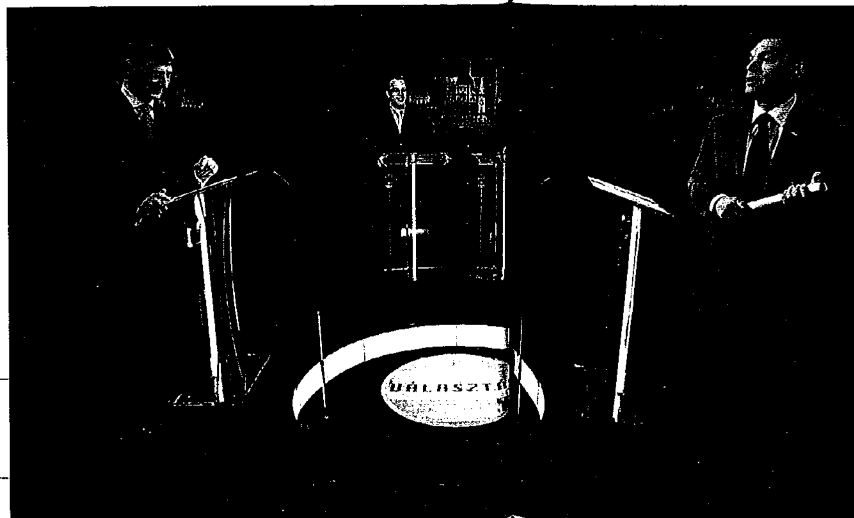
- Megszületett a közigazgatási reform koncepciója, de a kormány nem merte rászánni magát a központi bürokrácia karcsúsítására. Nekifutott az ügynöklisták nyilvánosságra hozatalának, de az AB elkaszálta a törvényt.
- A pannon puma hasonlattal írta le Kóka János gazdasági miniszter a magyar gazdaság dinamizmusát, csakhogy a jó növekedési adatok és a csökkenő infláció mellett aggasztóan magas volt a büdzsé hiánya.
- A fiatal korosztályok megszólítását várták Bozóki András kulturális minisztertől, a PANKKK-ként emlegetett, tömegkultúrát támogató programjával azonban csak azt érte el, hogy az elit kultúra képviselői megorroljanak a szocialistákra. Hegyi Árpád Jutocsa kinevezése az Operaház élére két évig tartó botránysorozatot indított el.
- Felavatták a Nemzeti Hangversenytermet, Fesztivál Színházat és Ludwig Múzeumot egyesítő új művészeti központot a Nemzeti Színház mellett. A magántőke bevonásával, úgynevezett ppp-konstrukcióban épült beruházásért az államnak harminc év alatt 73,5 milliárd forintot kellett volna a Demján Sándor nevével fémjelzett konzorciumnak kifizetnie, de a második Orbán-kormány végül költségvetési pénzen kivásárolta.

A hiány és a világforradalom

„Mára majd minden vallás kiürült, képtelen betölteni a funkcióját, nem segít az embereknek megoldani az életüket és a halálukat, és úgy látom, ez a hiány ismét vallási világforradalmat érlel." Spiró György

Lárifári

– mondta Gyurcsány Ferenc miniszterelnök Orbán Viktornak, aki akkor még hajlandó volt a nyilvános vitára.

TÚRY GERGELY

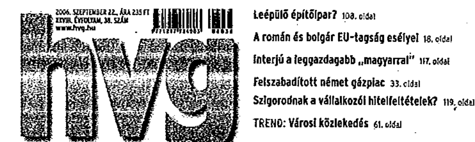
■ ■ ■ **Réti Pált választották az újságírók főszerkesztőnek** ■ ■ ■

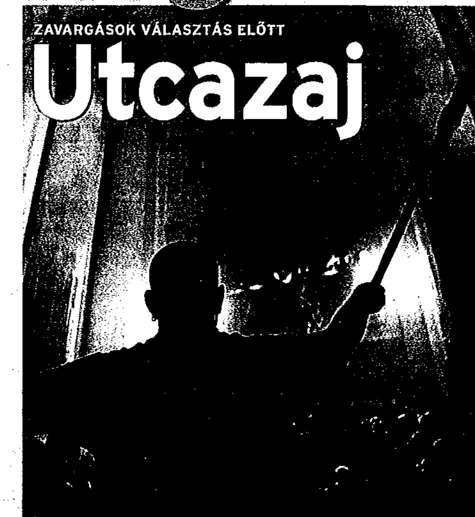

„Elkúrtuk"

2006

Gyurcsány 2.0

Az MSZP miniszterelnökének sikerült, ami a rendszerváltás óta addig senkinek: újrázott. Ehhez az is kellett, hogy a Fidesz rossz kampánystratégiát válasszon, azt hirdetve: „Rosszabbul élünk, mint négy éve." Pedig a nemzetgazdaság teljesítménye 17, a háztartások fogyasztása pedig 25 százalékkal nőtt ebben a periódusban.

Az őszödi beszéd utáni feszült klímában tartott önkormányzati választások már a Fidesz átütő győzelmét hozták. Budapestet is vihették volna, ha Demszky Gáborral csak egy ellenzéki jelölt száll szembe, de három aspiráns osztozott a jobboldali voksokon.

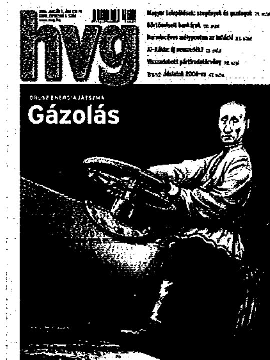

A rendőrség passzivitása nélkül aligha torkollhatott volna véres rendzavarásba az a demonstrációsorozat, ami Gyurcsány Ferenc kiszivárogtatott őszödi beszéde nyomán robbant ki. A hangfelvételen a miniszterelnök elismerte: mindent a politikai túlélésnek rendelt alá az előző ciklusban, hazudtak a választások megnyerése érdekében.

A beszéd másnapján a tévészékházat megostromló focihuligánok könnyedén áttörték a gyengécske rendőrsorfalat, és törtek-zúztak az épületben. Gyurcsány nem tudott úrrá lenni a helyzeten, a késő őszig tartó, egye súlyosabb összecsapások a baloldal hosszú agóniájának a kezdetét jelentették, a történtekből a megmozdulásokat a háttérből tüzelő Fidesz profitált.

Putyin elvtárs jó elvtárs

Az orosz gázipari monopólium, a Gazprom elzárta az Ukrajnába irányuló földgázvezeték csapját, mert Kijev nem ment bele a drasztikus áremelésbe. Sólyom László köztársasági elnök megerősítette, azon lesz, hogy ne korbácsolódjanak fel az oroszellenes érzelmek az 1956-os forradalom közelgő 50. évfordulója idején – írtuk a márciusi Putyin-vizit előtt.

A hős besúgó

„Utólag büszke lehetek a történtekre. Életem legbátrabb, legvakmerőbb cselekedete volt az állambiztonsági munka" – nyilatkozta Szabó István, amikor fény derült arra, hogy 1956 után beszervezte a titkosszolgálat, és az osztálytársairól kellett jelentenie. Szabó lelepleződése épp Móricz Rokonok című művéből készült filmjének premierjére esett, melynek idealista főszereplője gyors korrumpálódásában sokan Orbán Viktor „fejlődéstörténetét" látták.

AP

A madárinfluenza-pánik miatt az EU-ban a harmadára esett vissza a szárnyasok fogyasztása

■ ■ ■ **Megjelent az első HVG Diploma című egyetemi rangsor** ■ ■ ■

2007 Füstbe ment tervek

Egészségtelen folyamatok

Megtorpant a növekedés, Magyarország sereghajtóvá vált az Európai Unióban. A megszorításokra, adóemelésekre kényszerülő Gyurcsány-kormány nekiveselkedett az egészségügy reformjának: bevezette a vizitdíjat és a kórházi napidíjat. A jobboldali ellenzék azonban elérte, hogy 2008-ra népszavazást tűzzenek ki az ügyben. Heves ellenállást váltottak ki az akkor is súlyosan eladósodott kórházak működését észszerűsítő intézkedések, például az aktív ágyak számának radikális csökkentése. Az MSZP–SZDSZ-koalíció szakítópróbájává vált az utóbbi által javasolt több-biztosítós egészségügyi modell – e koncepció 2019-ben a Matolcsy György vezette jegybank versenyképességi programjában bukkant fel újra.

Tűnődés

Mi történne, ha Magyarország hirtelen eltűnne? – erre a kérdésre kereste a választ a HVG év végi dupla számában Hankiss Elemér szociológus. A cikkhez készült közvélemény-kutatás szerint minden ötödik ember azt gondolta, a világ semmit sem veszítene ezzel. Tízéves távlatban csak minden harmadikuk vélekedett úgy, hogy sikeres ország leszünk, azt pedig még minden negyedik sem hitte, hogy gazdaságilag azok lehetünk. A szociológus mozgalmat indított a polgárosodó, jókedvű ország „kitalálására".

A koalíció szétesése felé

Juhász Ferenc MSZP-alelnök bizonyára nem gondolta, mennyire beletrafál, amikor a HVG-ben megjósolta: „Ha egy-két éven belül nem lesz eredményük a megszorításoknak, a szocialisták tartósan kiszorulhatnak a hatalomból." Az akkoriban még 142 milliárd forintból új kormányzati negyed felépítését tervező Gyurcsány átfazonírozta a kormányát – ekkor lett a kabinet tagja a későbbi kríziskormányfő, Bajnai Gordon. Az SZDSZ is elnököt váltott: Kuncze Gábor utódja Kóka János lett, hajszállal legyőzve Fodor Gábort. A 2006-os utcai zavargások után a rendőrség lefejezése sem hozta vissza a bizalmat, főleg úgy, hogy nem születtek szigorú ítéletek a randalírozókkal szemben. A Fidesz első számú történésze, Schmidt Mária a jövőbe látva jellemezte a helyzetet a HVG-ben: „A politikai elit azt hiszi, mindent meg lehet csinálni a társadalom többségének támogatása nélkül."

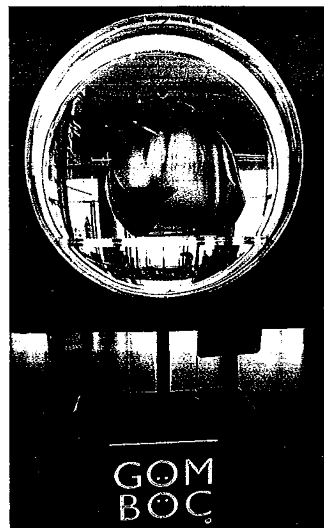

Kordont bont

Bár minden lehetőség adott volt, hogy jogi úton próbálják meg elérni a Kossuth téri rendőrségi kordon lebontását, Orbán Viktor és fideszes képviselőtársai – polgári engedetlenségnek titulált akció keretében – nekiestek a száz napja álló építménynek. A bíróság utóbb azzal szüntette meg a szabálysértési eljárást, hogy cselekedetük „csekély fokban volt veszélyes a társadalomra".

Globális erővonalak

■ Románia és Bulgária belépett a 27 fősre bővült, 50 éves európai integrációba. A közösség a régi alkotmány helyett elfogadta a lisszaboni szerződést.
■ A francia elnökválasztáson győzött a magyar ősökkel is bíró Nicolas Sarkozy.
■ Tízéves kormányzás után lemondott Tony Blair brit kormányfő.
■ Kína az államival egyenrangúnak ismerte el a magántulajdont.

A stabil és instabil helyzetet mutató magyar találmány

MÜLLER JUDIT

STILLER ÁKOS

A schengeni megállapodás nyomán Magyarország szárazföldi határának körülbelül a felén – az osztrák, a szlovén és a szlovák határszakaszon – megszűnt az állandó ellenőrzés, ahogy az ezzel járó gyomorgörcs is

■ ■ ■ Megújult a HVG dizájnja ■ ■ ■ Először közöltük HVG Top 500 címen a legnagyobb magyar cégek listáját ■ ■ ■ Megrendeztük az első HVG-állásbörzét ■ ■ ■ Elindult az Eduline és az Adózóna site ■ ■ ■

A traumák éve 2008

Beütött a válság

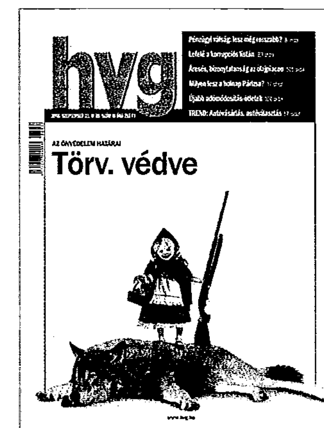
Az amerikai Lehman Brothers befektetési bank összeomlása, az ingatlanpiaci lufi kipukkanása nyomán totális pánik lett úrrá az Egyesült Államok pénzpiacán, ami szélvészgyorsan továbbterjedt. Mivel az USA törvényhozói késlekedtek a beavatkozással, a piacok totálisan befagytak. A helyzeten a később elfogadott 700 milliárd dolláros állami mentőakció és a szintén csőd közelébe jutott A.I.G. biztosító megmentése már nem segített, a globális gazdaság recesszióba zuhant.

A magyar gazdaságot Európában Izland után másodikként érte el a válság. A tőzsde beszakadt, a forint árfolyama összeomlott, a magyar állampapírok a kutyának sem kellettek. A Gyurcsány-kormány azonnal az IMF-hez fordult, amely az Európai Unióval összefogva 20 milliárd eurós hitelkeretet hozott össze. Ez a pénzügyi feszültséget csillapította, de a visszaesést nem tompította. Gyurcsány kezét megkötötte, hogy márciusban népszavazás söpörte el a vizitdíjat, a kórházi napidíjat és a tandíjat, együtt örültek a nagyik és unokáik, hogy senkinek nem kell fizetnie semmiért. A népszavazással több mint hárommilliós tábort verbuvált a Fidesz, amely a Gyurcsány-féle válságkezelés minden mozzanatát ellenezte.

„A dolgok elrontásában világbajnokok vagyunk."
Antal László közgazdász

Magyar módra

■ 12 milliárd forinttal megzsarolták Csányi Sándort egy OTP-s ingatlanbiznisz miatt. Utóbb a bankvezér is érintett volt az MDF-elnök Dávid Ibolya által kirobbantott lehallgatási botrányban.

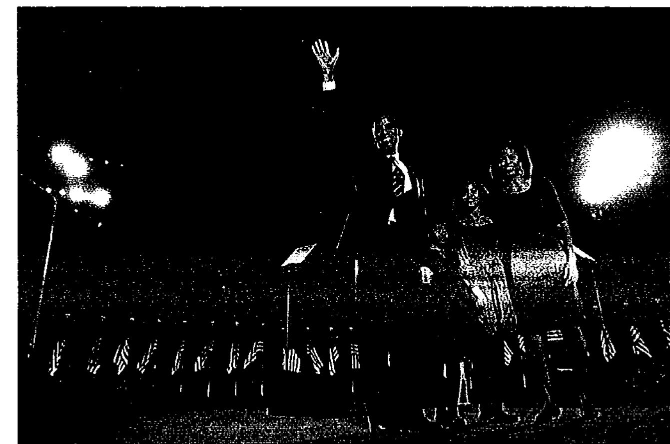

■ Nem bűnösök, akik a jogos védelem határát menthető felindulásból túllépik – így módosította a parlament a Btk.-t, miután egy, a terményeit védő idős keszthelyi férfi áramot vezetett a kerítésébe, ami agyoncsapta a tolvajt.
■ Meghiúsult az osztrák OMV-nek a Mol elleni, ellenségesnek minősített felvásárlási akciója.
■ Pálinkás József, a Fidesz korábbi oktatási minisztere lett az MTA elnöke, aki átszervezte az akadémiai kutatóhálózatot.
■ Többéves börtönbüntetésre ítélték a Globex Brókerház egykori vezetőit és – első fokon – a K&H-s exbrókert, Kulcsár Attilát. A Postabank valamikori első embere, Princz Gábor viszont csak pénzbüntetést kapott.

„Ma már nem tudok egyik párt mögé sem jó szívvel beállni. Meggyőződésem, ha azonos eszközökkel szállunk szembe a rosszal, akkor semmiben sem különbözünk attól." Szörényi Levente zeneszerző

Önkéntes távozásra csak akkor gondolna, ha látna olyan potenciális utódot, aki megnyitná az utat egy „karakteresebb reformpolitikához" – közölte Gyurcsány Ferenc, miután az SZDSZ bejelentette kilépését a koalícióból, így az MSZP kisebbségi kormányzásra kényszerült.

AFP / EMMANUEL DUNAND

Az USA-ban először választottak színes bőrű elnököt a demokrata Barack Obama személyében

„Ha valaki 70-80 százalékban állami és önkormányzati megrendelésekből él, akkor többnyire – mindenkori – kormánypártivá lesz." Apáthy Endre, a 2008-ban átadott Megyeri hidat építő cég elnök-tulajdonosa

■ ■ ■ Elköszönt Horváth Zoltán, a címlapkirály; Kőhalmi Zoltán humorista lett a címlapstáb vezetője ■ ■ ■ A HVG kiadta Thomas L. Friedman És mégis lapos a Föld című könyvét ■ ■ ■ A HVG Plusz kiadványok első megjelenése ■ ■ ■

A vészkorszak megidézése

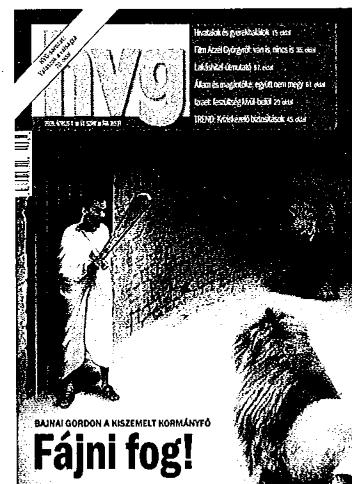

FAZEKAS ISTVÁN

Kegyetlen gyilkosságokat követtek el romák ellen szélsőségesek a gazdasági és politikai válság elmélyülése közepette. Tatárszentgyörgyön például a felgyújtott házukból kimenekülő ötéves kisfiút és édesapját lőtték le, pusztán azért mert az áldozatok romák voltak – az elkövető debreceni banda tagjait idővel elfogták. A gyűlölködés egyre elfogadottabbá vált, az európai parlamenti választáson is mandátumot szerzett Jobbikhoz szoros szálakkal kötődtek olyan szélsőséges szervezetek, mint a Betyársereg, a Goj Motorosok vagy a Magyar Gárda.

A szocik bedolgoznak a Fidesznek

Mintha csak saját bukásukra játszanának, úgy halmoztak hibát hibára a szocialisták (és a szabaddemokraták) a válság legdurvább évében. Bajnai Gordon kormányfővé emelésével magukra vállalták a legnépszerűtlenebb megszorító intézkedéseket és megmentették az országot az államcsődtől.

A legmeglepőbb, hogy a döntések közül több már-már előhírnöke volt a Fidesz majdani politikájának – igaz, még az Orbán-kormányra jellemző társadalmi érzéketlenség nélkül. 2009-ben indították el a közfoglalkoztatási programot, az MNB megkezdte a kamatcsökkentést, felajánlották a visszalépés lehetőségét az állami nyugdíjrendszerbe, és országgyűlési határozatban köteleződtek el a paksi atomerőmű bővítése mellett.

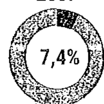
Nokiás doboz

Balogh Zsolt volt BKV-vezér azt állította, hogy Hagyó Miklós MSZP-s főpolgármester-helyettes 15 millió forint átadására kényszerítette, amit egy nokiás dobozban vitt neki. Őrizetbe vették a Nemzeti Vagyonkezelő két vezetőjét azzal a gyanúval, hogy egy értékes sukorói telket játszottak át egy izraeli kaszinóépítőnek.

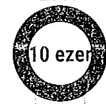

Munkahelykrach

munkanélküliségi ráta: 2007

2009

felszámolási eljárások: 2007

2009

A foglalkoztatottak létszáma 2009-re
146 ezer
csökkent
2007-hez képest

A 2009-ben bejelentett csoportos létszámleépítések száma:
757

„A Fideszben is pontosan tudják, hogy hosszú távon senkinek nem jó, ha egy köztisztviselő pártszimpátia alapján végzi a munkáját."

Baán László, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója

Az erő oldalán

A politikai inkompetencia és a szélsőségek oldalvizén feljött a Fidesz, amely nemcsak az uniós voksoláson triumfált, hanem több szimbolikus időközi választáson is. Pécsett a francia kézben lévő vízművek köztulajdonba vételével ízelítőt adott majdani kormányzási eszköztárából is.

Obama, Merkel

Nyitott és toleráns társadalmak állnak a világpolitika élén – ezt üzente Barack Obama amerikai elnök és Angela Merkel német kancellár személye. Előbbi első, utóbbi második alkalommal alakíthatott kormányt. Obama hivatalba lépésével a két kontinens közötti kapcsolatok is kisimulhattak, ami a pénzpiacok 2008-as összeomlása után nagyon is kívánatos volt a válságkezelésben. Baljós jelek mégis voltak, akár Obama egészségügyi reformtervében, akár Merkel koalíciós kényszereiben.

Vass Pétert választottuk a lap főszerkesztőjének ▫▫▫ Megszerveztük az első TED-konferenciát ▫▫▫ Mi 30 címmel címlaptárat adtunk ki ▫▫▫ Török Ferenc HVéGe címmel animációs filmet készített rólunk

Biztonság generációkon át
Emberekről gondoskodunk, akik összetartoznak és számíthatnak egymásra. Ez nagy felelősséget jelent a mindennapokban, ezért segítünk anyagi biztonságot teremteni ügyfeleinknek egy életen át.
www.aegon.hu
AEGON
Ma tegyünk a holnapért!

MEGJELENT!

hvg extra

A nő

KARRIER Addig nyújtózkodj – Pénzügyi mintáink és hibáink

CSALÁD Teherszállítás – Cipeljük, amit otthonról hozunk

2019/I. Ára: 990 Ft

ÉLETMÓD / STÍLUS / KARRIER

MINTÁK SZERINT ÉLÜNK?

RÁSKÓ ESZTER – A MATRJOSKA PROJEKT | GERÉB ÁGNES ÉS HERNER DORKA
CSÁKÁNYI ESZTER | PÉTERFY GERGELY | MÉSZÁROS BLANKA | SZÉKELY KRISZTA
NŐK A VEZETŐI KIHÍVÁSOKRÓL | GENERÁCIÓK ÉBREDÉSE | APÁNAK LENNI MA
BÁTORSÁGPRÓBA | EZT SZERETNÉD ÁTADNI A GYEREKEIDNEK? | KACATKULTUSZ

„NEM CSAK AZÉRT SZÜLETÜNK, HOGY SZÜLJÜNK”
Interjú Ráskó Eszterrel

MINTÁINK BŰVÖLETÉBEN
Megőrizni vagy meghaladni?

MIT KAPNAK ÉS ADNAK TOVÁBB A NŐI VEZETŐK?
Nők az első helyről

HOGYAN CSINÁLJAM MÁSHOGY?
Geréb Ágnes és Herner Dorka

APÁNAK LENNI MA
Egy átlagos magyar apa sokkja

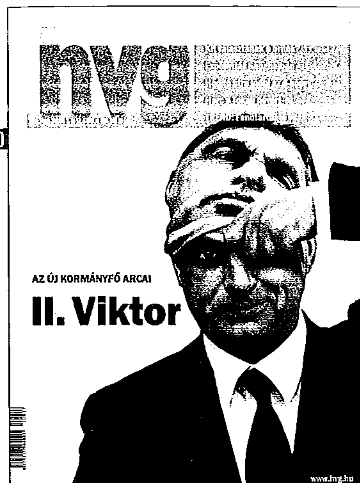
GENERÁCIÓK ÉBREDÉSE
A jövő kihívásai, pozíciói, víziói

KAPHATÓ AZ ÚJSÁGÁRUSOKNÁL!

INFORMÁCIÓ: @hvgextraano ONLINE MEGRENDELÉS: bolt.hvg.hu/ano

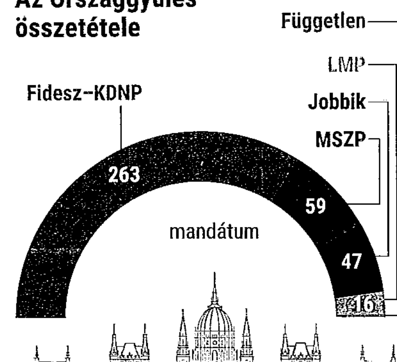
hvg extra

Narancsba borult az ország

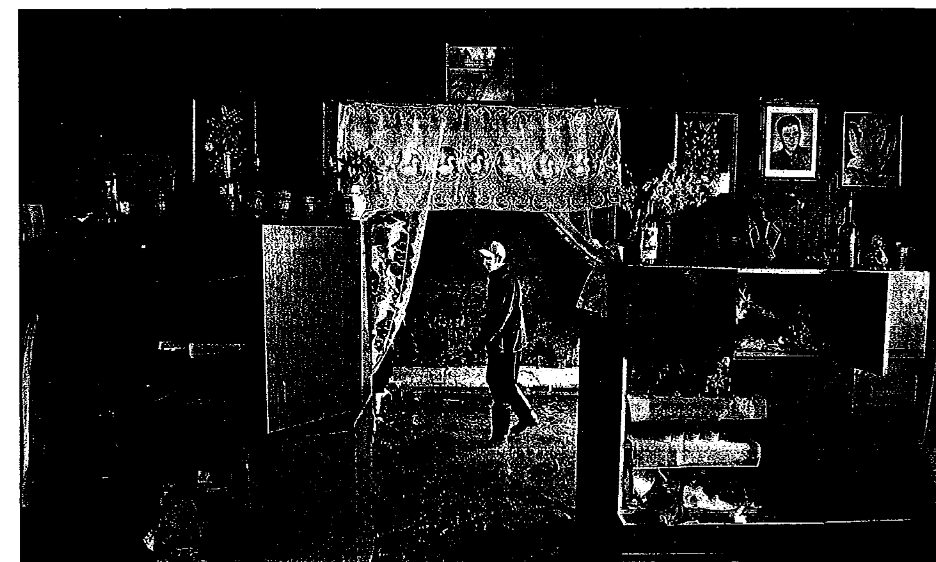
Orbán Viktor és a Fidesz fél éven belül kétszer ért el történelmi győzelmet. A populizmusba süllyedő párt élt is azokkal az eszközökkel, amiket a kétharmados parlamenti többség, illetve a budapesti főpolgármesteri szék megszerzése lehetővé tett.

A válság és kezelői

Magyarország könnyen Görögország sorsára juthat – mondta a Fidesz választási győzelme után a párt frakcióvezetője, Kósa Lajos. Kijelentése nyomán a forint – a Bajnai-kormány által sikeresen stabilizált – árfolyama összeomlott, súlyosan megterhelve a devizaadós háztartásokat. Miután Orbán nem tudta elfogadtatni az IMF-fel és az Európai Bizottsággal a költségvetés lazítását, leállította a 2008-as stabilizációs programot, és ágazati különadókat vetett ki. Az új kormány ezzel eljátszotta a nemzetközi támogatást. Belföldön viszont sikerült különutas politikáját eladni, nem veszített népszerűségéből.

„Mentségemre szóljon, hogy a valós információktól elzárva sok millió honfitársamhoz hasonlóan fel sem fogtam az ördögi tökéllyel működtetett, hazug és manipulatív rendszer lényegét” – magyarázkodott egykori MSZMP-tagsága miatt a frissen kinevezett oktatási államtitkár, Hoffmann Rózsa

STILLER ÁKOS

Tízen életüket vesztették, 226-an megsérültek, több száz ház romba dőlt vagy lakhatatlanná vált, miután átszakadt a Mal Zrt. kolontári vörösiszap-tározója

A nagy nyugdíjsvindli

A magánnyugdíjpénztárak 3 ezermilliárd forintos vagyonát az Orbán-kormány gyakorlatilag lenyúlta. Bár a tagokat azzal kecsegtette, hogy számlájukat átvihetik az állami rendszerbe, megzsarolta őket: aki nem lép át, nem kap állami nyugdíjat. Bár Orbán azt ígérte, a pénztári vagyon minden forintját az államadósság csökkentésére költik, 2014-ig csak nagyjából a 60 százaléka ment erre, a többit elnyelte a költségvetés.

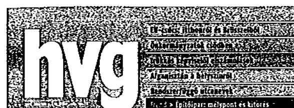

Személyzeti ügyek „Nem a gátja, hanem a motorja leszek a törvényalkotásnak” – mondta az „álamfővé” választott Schmitt Pál. Polt Péter és Domokos László személyében pártkatonák kerültek a Legfőbb Ügyészség és az Állami Számvevőszék élére is.

Mély víz A Mexikói-öbölben felrobbant a Deepwater Horizon olajfúró torony, az USA legsúlyosabb olajszennyezését okozva. A HVG derítette ki, hogy a mélytengeri fúrótorony papíron egy magyarországi postafiókcégé volt, amelyet adóoptimalizálási szándékkal hozott létre az amerikai Transocean holding.

■ ■ ■ **Elindultak a HVG-konferenciák** ■ ■ ■ **A Hírszerző beolvadt a hvg.hu-ba** ■ ■ ■

2011 Föltámadott a henger

Kukába dobott alkotmány

Szájer József fideszes EP-képviselő az iPadjén, a Brüsszel és Strasbourg közötti vonaton írta meg azt a dokumentumot, amelyet alaptörvény címmel, érdemi társadalmi vita nélkül pár hónap alatt véglegesített és szavazott meg áprilisban az Országgyűlés Fidesz-frakciója, és aminek kedvéért kidobták a rendszerváltáskor többpárti konszenzussal létrehozott demokratikus alkotmányt.

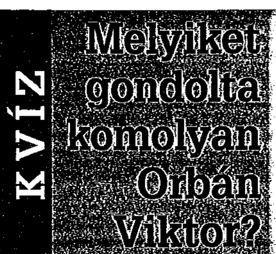
Viharos parlamenti és rendőri akciókkal tarkított Kossuth téri jelenetek közepette fogadta el a kétharmados többség a Fideszt még jobban bebetonozó, 2014-től érvényes új választási törvényt is.

„Egyre kevesebb kétely nélkül válaszolható meg az a kérdés is, hogy (...) megmaradt-e még az ország jogállamisága"

– kommentálta az „alkotmányos államcsínyt" Kende Péter politológus

KVÍZ Melyiket gondolta komolyan Orbán Viktor?

- „Az Európai Unió tagja vagyunk, és vannak játékszabályok."
- „Az Európai Parlament izgága kötekedőinek adtunk néhány kokit, leesett néhány saller."

Az átverőlegény

Fél éven át Magyarország töltötte be az Európai Unió soros elnöki tisztét, ekkor fejezték be Horvátország uniós csatlakozási tárgyalásait és erősítették meg az eurózónát. Az Európai Parlament felszólította a magyar kormányt a médiairányítás függetlenségének visszaállítására, megkérdőjelezve az év elején hatályba lépett fideszes médiatörvényt.

„A politikában akkora mozgástere van az embernek, amekkorát teremteni tud magának."

L. Simon László fideszes képviselő

Matolcsy (f)osztogat

Az IMF „hazaküldése" után, a bizalmatlanság enyhítésére az államadósság gyors csökkentését ígérte meg Matolcsy György. A nemzetgazdasági miniszter Széll Kálmán-terve megszüntette a korkedvezményes nyugdíjazást, a felsőoktatási képzés nagy részét fizetőssé tette, csökkentette a gyógyszerek támogatását, megnyeste a táppénzt, három hónapra csökkentette a munkanélküli-ellátást. A végtörlesztési törvény révén a devizaadósok kedvezményes árfolyamon szabadulhattak meg tartozásaiktól.

Egész évben tartott az arab tavasz: a térség három országának diktátora is megbukott, köztük a három évtizeden át regnáló Hoszni Mubarak egyiptomi elnök, akit bíróság elé állítottak. A 42 évig országló Moammer Kadhafit lelőtték a líbiai felkelők. A több mint egy tucat arab országot érintő forrongás a legsúlyosabb következményekkel Szíriában járt, ahol a tüntetések hosszú és véres polgárháborúba torkolltak. Az al-Káida alapító vezérével, 2001. szeptember 11-e kitervelőjével, Oszama bin Ladennel az amerikai különleges erők egysége végzett – Pakisztánban.

Elindult a kultúrkampf

- Az újabb utcanévkampányban a fővárosi Köztársaság teret Orbán vatikáni útja előtt II. János Pál pápa térre keresztelték át.
- A Magyar Tudományos Akadémiával azonos jogokat kapott a kormányhű művészeket tömörítő Magyar Művészeti Akadémia.
- Az Új Színház igazgatójává nevezte ki Tarlós István a szakmai bizottság által egyhangúlag elutasított Dörner Györgyöt, a szélsőjobboldali Csurka István patronáltját.
- Egy frissen alakult cég, az Autórádió kapta meg a sikertelenül pályázó Klubrádió addigi frekvenciáját.
- A „bizniszegyházak" kiszűrésére hivatkozva a Magyarországon bejegyzett felekezetekből mintegy háromszáznak vonta meg egyházi státusát a parlament.

■ ■ ■ Gavra Gábor lett a hvg.hu főszerkesztője ■ ■ ■ A HVG kiadta a Walter Isaacson által írt Steve Jobs-életrajzot ■ ■ ■ Debütált a HVG Extra Pszichológia magazin ■ ■ ■ Fizetős lett az Adózóna ■ ■ ■

Gránitszilárdságú gumi 2012

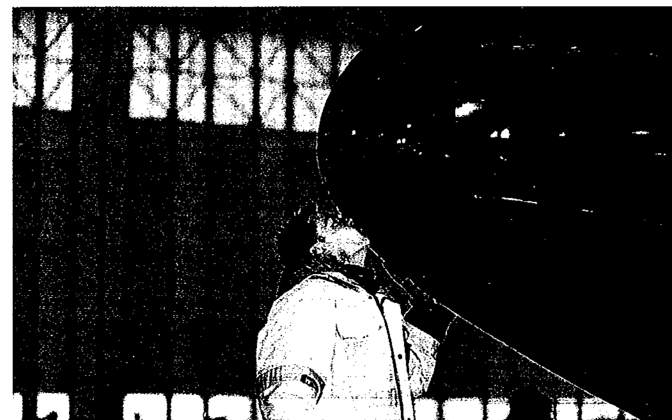
Asztalnál meghal

Alkalmi deszkapalánk takarásában osontak be a kormánykoalíció prominensei és vazallusai az operaházi ünnepségre az alaptörvény január 1-jei hatálybalépését ünnepelni, miközben az Andrássy úton tömeg tüntetett a közjogi rendszert centralizáló, „kőbe vésett alkotmány" ellen (melyet már az első évben háromszor módosítottak). Az állampolgárok okulása végett minden önkormányzat köteles volt felállítani az „alaptörvény asztalát". A Magyar Nemzeti Galériában bemutatták az alaptörvény dicsőítésére – Kerényi Imre miniszterelnöki megbízott által – felkért és busásan honorált újkori udvari piktorok mára feledett alkotásait. *(Képünkön Szkok Iván Új alkotmány születik című festménye)*

Leschmitteltük

Magyarországon példátlan, hogy egy közméltóság egy újságcikkbe bukjon bele, de az is, hogy Orbán Viktor egy oknyomozó anyag nyomán engedje el egyik bizalmasa kezét. Ezért is sajtótörténeti jelentőségű, ami 2012 tavaszán történt. A hvg.hu cikksorozatban tárta fel, hogy a helyesírási nehézségekkel is küszködő Schmitt Pál plagizálva, egy bolgár és egy német kutató munkájából összeollózva írta meg doktori értekezését: a 215 oldalas munkából 12 oldalnyi az, amelynek nem találtuk nyomát más szerzőnél. Az államfő tekintélyét sem a kormánypárt, sem a közmédia nem tudta megvédeni, és bár a Semmelweis Egyetem is kerülni igyekezett a konfliktust, végül visszavonta az elnök doktorátusát. Schmitt Pál pár napig még kapaszkodott a székébe, fogadkozott, hogy írni fog egy igazi doktorit, de tarthatatlanná vált helyzete nyomán április 2-án lemondott. Doktorija azóta sem készült el.

REVICZKY ZSOLT

Csődöt jelentett, és végleg megszüntette menetrendszerű járatait a nemzeti légitársaság, az 1946-ban alapított Malév

Szabadságharc turbó

- „Nem leszünk gyarmat!" jelszóval útjára indult az állami százmilliókkal kitömött Civil Összefogás Fórum által szervezett első Békemenet, amely támogatásáról biztosította a Brüsszellel szemben függetlenségi harcot hirdető Orbán Viktort.
- „Nem engedünk az IMF-nek!" szlogennel 200 millió forintos kormányzati plakátkampány indult, egyfajta próbájaként a későbbi idegenellenes agymosó technikának.

Baltapolitika

Az Orbán-kormány kiadta Azerbajdzsánnak az örmény katonatársát Magyarországon megölő, s ezért életfogytiglanra ítélt Ramil Szafarovot. Miközben a baltás gyilkost hazájában nemzeti hősként ünnepelték, Örményország megszakította Magyarországgal a diplomáciai kapcsolatokat.

„Szeretek és elég jól is tudok Budapesten élni. Berlinben vagy Nápoly alsón nyugodalmasabb. Például nem hazaárulózhatnak le, mert nem a hazám."

Esterházy Péter író

Új magyar exodus

Érzékelhetően felgyorsult a magasan kvalifikált, nyelveket beszélő diplomások, tapasztalt szakmunkások és fiatalok elmenekülése a kilátástalannak és reménytelennek ítélt magyarországi viszonyok miatt: a 2012-ben külföldön munkát vállaló 100 ezer fő mellett majd' 200 ezren már véglegesen elköltöztek Magyarországról.

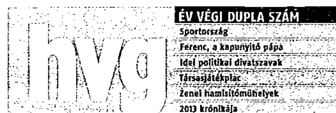
Irányított vakszerencse

Nemzetbiztonsági kockázatokra és a játékfüggőség miatti mentális problémákra hivatkozva a kormány betiltatta a nyerőgépek kocsmai és játéktermi üzemeltetését.

Kiderült, hogy az Orbán-kormány közbeszerzési favoritja, a Közgép Zrt. tényleges tulajdonosa már két esztendeje a miniszterelnök legközelebbi barátja, Simicska Lajos.

„Megnőtt a cenzúrára és az öncenzúrára utaló jelentések száma" – indokolta később éves összefoglalójában a média szabadságát vizsgáló Freedom House, hogy miért minősítette le a szabadból részben szabad kategóriába Magyarországot.

■ ■ ■ Kapható a DHVG, az első digitális lap az App Store-ban ■ ■ ■

Voksvadász rezsicsökkentés

Több menetben összesen ötödével csökkentette a közműcégek tarifáit a választások előtt a kormány, és kötelezővé tette, hogy ezt a számlákon feltűnő színnel jelöljék. A végrehajtás felett külön kormányzati bizottság, valamint fideszes munkacsoport őrködött, aminek a vezetője Németh „Rezsi" Szilárd volt. A döntés súlyos veszteséget okozott a szolgáltatóknak; némelyiket az állam később felvásárolta.

Trafikmutyi

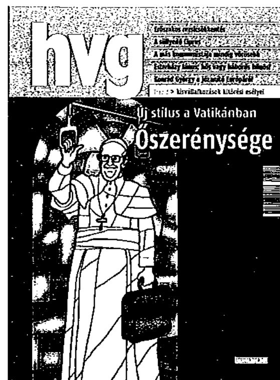

A trafikok újraosztásával a fideszes klientúraépítés elérte a kiskereskedelmet. „Az a lényeg, elkötelezett jobboldalinak kell lenni" – ismertette a szekszárdi polgármester egy hvg.hu-hoz került hangfelvételen a helyi trafikpályázatok elbírálásánál szem előtt tartandó szempontokat. A hvg.hu-n leplezte le a szekszárdi trafikügyeket az akkor még fideszes helyi képviselő, Hadházy Ákos, és cikksorozatban mutattuk be, hogyan került 500 dohánybolt-koncesszió egyetlen érdekeltségi körbe, a Lázár Jánoshoz hasonlóan hódmezővásárhelyi Sánta János környezetébe. A korábbi 44 ezer árusítóhely 6-7 ezerre csökkentésével papíron a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorítása volt a cél.

„Ilyen óraszámok mellett egyre inkább begubódzó, pesszimista generációt nevelünk."

Horváth Péter, a Nemzeti Pedagóguskar elnöke

Habemus papam

„Gyorsan változó világunkban Szent Péter hajójának kormányzásához és az evangélium hirdetéséhez szükség van mind a test, mind a lélek erejére" – indokolta váratlan lemondását a 85 éves, egészségében megrendült, konzervatív XVI. Benedek pápa. Hasonló lépésre közel hat évszázada nem került sor. Benedek utódja, az argentin Jorge Mario Bergoglio, Ferenc pápa néven a katolikus egyház korszerűsítését indította el.

A kudarcok ellenére ömlik a pénz a futballba: megduplázták a labdarúgás állami támogatását. Megkezdődött a Ferencváros, a Debrecen és a Diósgyőr arénáinak tervezése és építése is. A társaságiadó-felajánlásokból pedig legtöbbet, 2,8 milliárdot, a Felcsút csapata kapott, amelynek stadionját épp a kormányfő kertje mellé húzták fel.

Nemzeti átjáró(szín)ház

Ezrek búcsúztatták éjfélig tartó ünnepléssel a Nemzeti Színház távozó főigazgatóját, Alföldi Róbertet, illetve a nevével fémjelzett korszakot. A helyére lépett Vidnyánszky Attila „költői" színházat ígért és 14 új színészt szerződtetett a korábbi 37 fős társulatból maradt 17 mellé. Az új direktor első bemutatója Tamási Áron Vitéz lélek című drámája volt.

„Harminc éve folyamatosan pofán vágják a közönséget, a provokáció kultúráját éljük. Én ezt olcsó eszköznek, megúszásnak tartom."

Vidnyánszky Attila

Hókáosz

„Segítünk! Ne hagyja el gépjárművét! Ha elfogy az üzemanyaga, üljön át másik gépjárműbe!" – ezt az sms-t küldte a Belügyminisztérium számtalan mobiltelefon-előfizetőnek – egy nappal az után, hogy 14 ezren rekedtek az utakon a hófúvásban.

ORFK / H. SZABÓ SÁNDOR

Állami csíny

450 milliárd forintba kerültek a különféle államosítási akciók. 280 milliárdért vette meg a szuperholdinggá felpumpált MVM a német E.On két leányvállalatát. Törvény tette kötelezővé 125 takarékszövetkezet csatlakozását az új, állami vezénylésű integrációs szervezethez. Nem direkt tulajdonszerzéssel, hanem állami mentőakció nyomán lett közcég a gyulai, a pápai és a kaposvári húskombinát.

Kiadtuk Al Gore A jövő – A globális változás hat mozgatórugója, valamint James Robinson és Daron Acemoglu Miért buknak el nemzetek? című könyvét ▪ ▪ ▪ Neizer Anita vette át a hvg.hu vezetését ▪ ▪ ▪ Először jelent meg a HVG Középiskolai rangsora ▪ ▪ ▪

legrand®
Minőségre kapcsolva
VALENA™ ALLURE
VALENA™ LIFE
Céliane™
legrand
GALEA™ LIFE

CSATLAKOZZ HOZZÁNK!

A HVG negyven éve kiáll a független, sokoldalú tájékoztatás és a szabad véleménynyilvánítás mellett. Ha ezek az értékek számodra is fontosak, akkor arra kérünk, csatlakozz hozzánk! Tartozz a HVG közösségéhez, támogasd a munkánkat. Tagságoddal exkluzív szerkesztőségi tartalmakhoz jutsz, betekinthetsz a kulisszák mögé és kedvezményesen vásárolhatsz.

tagsag.hvg.hu

A HVG Pártoló Tagság egy többszintű közösségi program. A különböző szintek egymásra épülő előnyöket biztosítanak a tagjainknak. Úgy válhatsz pártoló taggá, ha regisztrálsz, és megvásárolod a tagsági csomagjaink egyikét.

Megrendelés: bolt.hvg.hu/partolo-tagsag

hvg

A második kétharmad

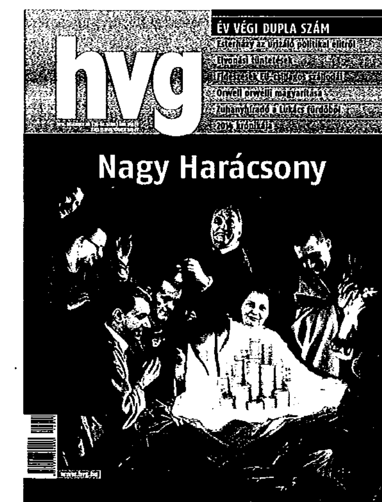
2014

1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018

Indul az úthenger

Az újraírt választási törvény nyújtotta lejtős pályán szerzett újabb kétharmados győzelmet a Fidesz. A harmadik Orbán-kormány azonnal cégfelvásárlásokba kezdett: MKB, Budapest Bank, Főgáz, Antenna Hungária – néhány a bebelezett intézményekből. Megszállta a hatalom az Alkotmánybíróságot: a miniszterelnök által személyesen kiválasztott jelöltekkel kétharmados többségbe kerültek a testületben az Orbán-párti jogászok. Megindult a civil szféra totális megfélemlítése a Norvég Civil Alap forrásait koordináló Ökotárs Alapítvány lerohanásával. A felsőoktatás éves állami támogatásának másfélszeresét, 200 milliárd forintot öntött az MNB az unortodox tanok terjesztésére létrehozott Pallas Athéné-alapítványokba.

„Nem csak a hazugság az, ami miatt annyira fölháborító a harácsolás és az urizálás, a sokmilliós Porsche, a kormány Várba költözése, a gyerek nevére íratott ingatlanok, a »széles körű családi összefogás«. A gőg, az arrogancia, a dölyf és a pökhendiség az erő képzetét kelti, pedig csak bizonytalanságból és gyávaságból fakad” – helyezte tágabb dimenzióba a politikusok parvenü életmódját karácsonyi számunkban Esterházy Péter.

„A pénz befolyása bénító erővel hat a demokratikus folyamatokra.”

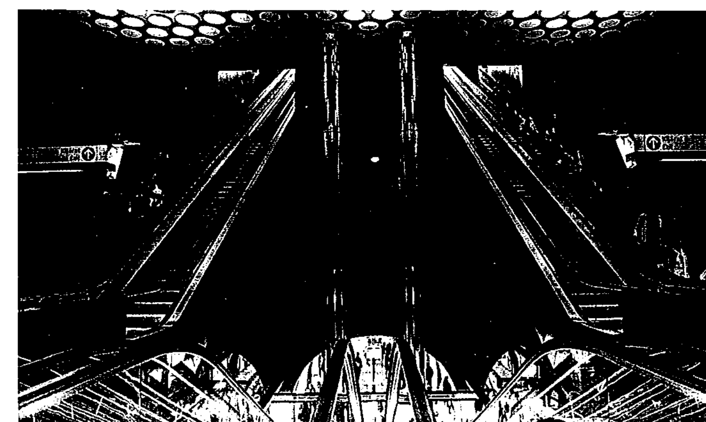
Al Gore, az USA volt alelnöke – exkluzív interjú a HVG-ben

Több tízezren demonstráltak az internetadó tervezett bevezetése ellen. Sikerrel: a miniszterelnök azonnal meghátrált

STILLER ÁKOS

Rövid, drága, de a miénk

Átadták a főváros legnagyobb, ám legvitatottabb beruházását, a 4-es metrót. Budapest utóbbi két évtizedének legfontosabb, sokak által megkérdőjelezett hasznú közlekedési nagyberuházásának avatását éppen az országgyűlési választás előtti hétvégére időzítették.

STILLER ÁKOS

Történelemhamisítás

Az éj leple alatt, mindenfajta ceremónia nélkül, szinte titokban állíttatta fel a kormány a német megszállásra emlékeztetőnek szánt budapesti, Szabadság téri emlékművet. A hatalmas tiltakozást kiváltó szobor a szakértők szerint elmossa Magyarország felelősségét a német megszállás utáni holokausztban.

Keleti blokk

Társadalmi és szakmai egyeztetés nélkül, rajtaütésszerűen írt alá titkosított szerződést a paksi atomerőmű bővítéséről Orbán Viktor Vlagyimir Putyinnal. Az évszázad legköltségesebb beruházása ráfizetéses és versenyképtelen, energetikailag konzervatív szemléletű, szembemegy az uniós törekvésekkel, erősíti az orosz függőséget – írtuk.

■ ■ ■ Új vezetője lett a HVG szerkesztőségének: Jakus Ibolya ■ ■ ■ A HVG kiadásában jelent meg Michael Žantovsky Havel – Egy élet és Glenn Greenwald A Snowden-ügy című könyve ■ ■ ■

2015 Menekültekből migránsok

„Orbán Viktor is egy g..i."

Simicska Lajos üzletember, korábban Orbán Viktor harcostársa, a sajtóbirodalmát veszélyeztető kormányzati akciói nyomán bekövetkező felmondásokat kommentálta így 2015. február 6-án, amely azóta G-napként híresült el

A kerítés

„A gazdasági bevándorlás rossz dolog..., csak bajt és veszedelmet hoz az európai emberre, ezért a bevándorlást meg kell állítani, ez a magyar álláspont" – jelentette ki Orbán Viktor januárban, s várta a megfelelő alkalmat, hogy tartós politikai várat építsen a rettegésből. Már akkor nemzeti konzultációt kezdeményezett a migrációról, amikor a menekültek még látótávolságon kívül voltak. A kormányfő által várt alkalom hamar eljött: az év nyarán főleg szírekből, afgánokból és irakiakból álló több mint félmilliós menekülttömeg jelent meg a déli határon, majd vonult át az országon, anélkül hogy a kormány az uniós előírásoknak megfelelően regisztrálta volna őket. A hosszú napokig a Keleti pályaudvaron rekedt, ellátatlanul hagyott ezrekből sokan végül – Angela Merkel német kancellár engedélyével – gyalog indultak tovább Ausztria és Németország irányába. A részvétet keltő „menekült" kifejezés használata helyett a kormánypárti politikusok már csak migránsokról beszéltek, a déli határokon pedig rakétasebességgel építettek szögesdrót kerítést: szeptemberre a szerb, októberre a horvát határra húzták fel egyfajta új vasfüggönyt.

FAZEKAS ISTVÁN

„Őszintén feltehetnék a kérdést: tényleg a kereszténységünket védelmezzük? Nem inkább a jólétünket, a kényelmünket és a biztonságunkat féltjük?"

Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát

32 ezer károsult futhatott a pénze után a Buda Cash, a Quaestor-csoport és a Hungária Értékpapír bedőlése után.

Kínában véget ért az **1 családban 1 gyermeket** engedélyező népességszabályozási program.

21%-ot erősödött egy nap alatt a svájci frank, miután a svájci jegybank váratlanul eltörölte az euróhoz viszonyított árfolyamplafont.

63 év és 217 nap – Viktória királynő rekordját szárnyalta túl II. Erzsébet az angol trónon.

11 millió
járművet hívott vissza a Volkswagen-csoport a dízelmotorok hamisított kibocsátási értékeivel kapcsolatos botrány nyomán.

100-ból 8 fő már elhagyta Magyarországot, és külföldön keresi a boldogulását a 18–49 éves korosztályból.

80 percig tartott Barack Obama amerikai és Raúl Castro kubai államfő találkozója, 54 évvel az után, hogy a két ország megszakította diplomáciai kapcsolatait.

„Je suis..."

A véres terror nemcsak a káoszba és polgárháborúba zuhant közel-keleti és afrikai országok hátborzongató kiváltsága, hanem a nyugat-európai mindennapoknak is részévé vált. Az év januárjában a Charlie Hebdo szatirikus hetilap szerkesztősége ellen hajtottak végre 16 halálos áldozatot követelő támadást Párizs szívében. Ezt követően az al-Káida és az Iszlám Állam fanatikusai folyamatos terrorfenyegetéssel, különféle helyszíneken és megdöbbentő módszerekkel igyekeztek büntetni az ellenük fellépő államokat. Júniusban Tunéziában nyugati turistákra csaptak le a strandon a tengerről motorcsónakkal érkező merénylők (39 halott), október végén egy orosz utasszállítót robbantottak fel a Sínai-félsziget fölött (224 halálos áldozat), majd novemberben újra Párizsban ugyanazon az éjjelen egy koncerten, egy futballstadionban és éttermekben nyitottak tüzet a vendégekre (összesen 130-an vesztették életüket). A szélsőségesek által okozott félelem nagyban hozzájárult az európai populista pártok megerősödéséhez.

■ ■ ■ Kiadtuk Ashlee Vance Elon Musk-életrajzát, valamint Carol S. Dweck Szemléletváltás – A siker új pszichológiája című művét ■ ■ ■

Elvesztette közpénz jellegét 2016

„Az illiberális demokrácia olyan, mint az ateista pápa."

Kornai János közgazdász, a Harvard és a Corvinus Egyetem professzora

Szürrealizmus és Oscar

■ Idehaza a demokratikus ballasztok végleges kidobálásán mesterkedett Orbán Viktor. Februárban szürreális jeleneteket produkáltak a Fidesz tömör alakzatba rendeződött verőlegényei és az MSZP-s Nyakó István az országos választási irodánál. A kopaszok elvégezték feladatukat: meghiúsították egy, a kormány számára presztízsveszteséggel fenyegető népszavazást. A Schmidt Mária védőszárnyai alatt megrendezett 56-os emlékév során a rendszerváltáskor megkövetett Nagy Imréről „kiderült", hogy semmit sem köszönhetünk neki. Azt is megtudtuk, hogy az emblematikus 56-os fényképen szereplő Pruck Pál mindenképp Dózsa László. Közben elindult a várva várt kisvasút Felcsúton, valamint a szabolcsi Mándok és Budaörs között közlekedő helikopterjárat – melyen egyelőre csak a Rogán család utazhatott.

MTI / EPA / AMPAS / VALERIE DURANT

■ Fény az alagútban. Nemes Jeles László Saul fia című filmje megannyi elismerés után az Oscar-díjat is besöpörte. A riói olimpián magyar sportolók 15 érmet szereztek, közülük is kitűnt Hosszú Katinka és Kozák Danuta 3-3 aranymedálja. A magyar futballválogatott 44 év múltán először jutott ki a kontinenstornára.

„Egy tévéstáb járt itt, és kérdezték egy anyukától, nem zavarja-e, hogy külföldi gyógyítja a gyermekét. Mire az volt a válasz: de hát Abdul bácsi magyar!"

Abdulrahman Mohamed jemeni születésű gyerekorvos, az Év Orvosa díj nyertese Magyarországon 2016-ban

Sokkhatások

Európát a brüsszeli és berlini merényletek, az Egyesült Államokat a 49 halálos áldozatot követelő orlandói terrorakció taglózta le. A menekülteket tömegesen befogadó Németországban lassan, de biztosan fordult a politikai széljárás, miután az előző év szilveszterén Kölnben menekültek nőket zaklattak. Az év mintegy betetőzéseként, Donald Trump nemcsak az elnökjelöltségig masírozott republikánus színekben, de meg is nyerte az amerikai elnökválasztást Hillary Clintonnal szemben.

Matolcsy alapítványai

A HVG tényfeltáró cikkeinek és beadványának is nagyban köszönhető, hogy az MNB alapítványokba kimenekített és ott kontroll nélkül befektetett vagyonáról végül is kimondatott, hogy mégsem „vesztette el közvagyon jellegét". A Matolcsy György elnökölte Nemzeti Bank sokáig bízott az ügy eltussolásában, a kormány pedig törvényt is eszkábált annak alátámasztására, hogy az MNB vezetőiből, azok családtagjaiból és barátaiból alakított kuratóriumok szabadon költhessék a közpénzt. Azonban Áder János nem írta alá a törvényt, hanem az Alkotmánybírósághoz küldte felülvizsgálatra, mely megsemmisítette azt.

„Most is van egy szisztéma, amit kritizálhatnak, hogy korrupció, de én azt állítom, hogy ez egy politikai elképzelés végrehajtása."

Lánczi András filozófus, a Corvinus Egyetem rektora, előtte a Fidesz-közeli Századvég Alapítvány elnöke

Hang-vétel

A kormány minden igyekezete ellenére eredménytelenségbe fulladt a migrációról szóló népszavazás szeptemberben. Az előtte folytatott kampány primitív üzenetekkel riogató óriásplakátjai és az egységesen tendenciózus propaganda-hangvétel előrevetítette az új kormányzati kommunikációs korszakot és a Fidesz nonstop harcát a vélelmezett világméretű liberális összeesküvés ellen.

A még független médiumok bekebelezése is megindult. Az Origo a Matolcsy-klánnnál landolt, s a TV2-nek „baráti" gazdája lett Andy Vajna személyében. Majd a miniszterelnök belső köreit piszkálgató Népszabadság történetének végére gyalázatos pontot tett Heinrich Pecina osztrák befektető, aki néhány héttel a nagy múltú újság bezárása után a komplett megyeinapilap-portfólióját eladta a felcsúti gázszerelőből Orbán Viktor által felfuttatott milliárdos Mészáros Lőrinc egyik cégének.

■ ■ ■ Új vezetője lett a hvg.hu-nak: Nagy Iván Zsolt felelős szerkesztő ■ ■ ■ Kiadtuk a Nobel-díjas Richard H. Thaler Rendbontók című művét ■ ■ ■

Soros a mumus

FÜLÖP MÁTÉ

Plakátháború

Soros Györgyben találta meg migránsozó kampányának arcát a kormány. Az állítólagos „Soros-tervről" rendezett nemzeti konzultációban azzal rémisztgettek, hogy az amerikai milliárdos illegális migránsok százezreit akarja Európába telepíteni. Ezt készítette elő tavasszal az „Állítsuk meg Brüsszelt!" kampány is. A sokáig hallgató Soros is megszólalt, cáfolva a neki tulajdonított vádakat. Törvény született a külföldről támogatott szervezetek megbélyegzéséről is. Eközben szabályozói eszközökkel és cégfelvásárlásokkal a Fidesz gyakorlatilag kisajátította a közterületi kommunikáció lehetőségét.

„Metoo" Hungary

A hvg.hu-nak beszélt először az őt ért inzultusról Marton László rendező egyik áldozata, Sárosdi Lilla. A nyilvános vallomás számos nőnek adott erőt, hogy beszéljen traumáiról. Kerényi Miklós Gáborról, az Operettszínház művészeti vezetőjéről kiderült, hogy fiatal fiúk elfenekelésében lelte örömét. Kerényi, bár eleinte „a mérhetetlen művészi szabadságvággyal" magyarázta viselkedését, bocsánatot kért, nyugdíjazták, rendezéseit levették a műsorról. Idehaza hamar lecsengett, külföldön viszont hosszan folytatódott a Harvey Weinstein amerikai filmproducer szexuális zaklatási ügye által elindított #metoo kampány.

„Ez a hatalom nem leváltható."
Kornai János közgazdászprofesszor

Dicsőséges nagyurak

Költségvetési csalás kísérlete és befolyással üzérkedés miatt vádat emeltek Mengyi Roland fideszes parlamenti képviselő ellen, aki a Harry Potter-regények főgonosza után Voldemort nagyúrnak hívatta magát.

Az igazi nagyúr, Mészáros Lőrinc viszont korlátlanul gazdagodott, megszerezve egyebek közt az MKB Bankot, szállodaláncokat, a balatoni kempingeket, médiavállalkozásokat, agrárgazdaságokat, építőipari beruházó cégeket, energetikai és informatikai vállalatokat. Övé például a Gyulai Várfürdő, az egerszalóki gyógyforrás, a Mátrai Erőmű és Európa egyik legnagyobb izocukorgyára. A magát Zuckerbergnél okosabbnak mondó gázszerelő egymilliárd dolláros vagyonával a világ 2057. leggazdagabb embere a Forbes listáján.

Áder unásig

A kéményseprésről szóló törvényt visszadobta, de a lex CEU-n és a civiltörvényen nem talált fogást – hálából újrázhatott a mosolytalan köztársasági elnök, Áder János.

A nemzeti szuverenitást korlátozhatja, hogy az Orbán-kormány egyre bensőségesebb viszonyt ápol a putyini Oroszországgal – írtuk Ruszkik idehaza című cikkünkben

Egy izgalmas momentum

Rendkívül sikeres volt a Momentum Mozgalom bemutatkozása, a NOlimpia népszavazási kampány. A kormány meg sem várta az összegyűjtött 266 ezer aláírás hitelesítését, visszavonta Budapest 2024-re szóló olimpiai pályázatát.

Elefántok a porcelánboltban

A Twitteren keresztül kormányzó új amerikai elnök, Donald Trump halmozta a botrányokat, különösen a külpolitikában. Obama egészségügyi reformját nem tudta visszavonni, de a gazdagoknak kedvezve átírták az adótörvényt. Fölényesen nyerte a franciaországi elnökválasztás második fordulóját a centrista Emmanuel Macron. Alig két hónappal a beiktatása után Macron támogatottsága – hatalomittas viselkedése és népszerűtlen intézkedései miatt – a felére csökkent. Elvesztette többségét a brit alsóházban a kilépéspárti Theresa May azon a parlamenti választáson, amelyet pedig azért írt ki, hogy megerősítse pozícióját a Brexit-tárgyalásokra. Polgárháborús indulatokat korbácsolt fel Spanyolországban az október 1-jén tartott népszavazás Katalónia függetlenségéről, amit Madrid alkotmányellenesnek nyilvánított.

■ ■ ■ A HVG adta ki Kornai János legújabb könyvét, Látlelet – Tanulmányok a magyar állapotokról címmel ■ ■ ■ A HVG Facebook-rajongóinak száma túllépte az 500 ezret ■ ■ ■

Harmadik kétharmad

Sok lúd nem győzött

„Ha én nem állok bele, a veszteség valószínűleg sokkal nagyobb" – magyarázta az MSZP és a Párbeszéd miniszterelnök-jelöltje, Karácsony Gergely a választási buktát lapunknak. „A NER-t nem lehet leváltani, csak túlélni" – érvelt a HVG-nek a Jobbikból távozó Vona Gábor. Ungár Péter LMP-s politikus jóslata szerint „mindaddig kétharmad közelében lesz a Fidesz, amíg nem tudunk egy közös miniszterelnökben megegyezni". Az utolsó napok ellenzéki lelkesedése, a „taktikai szavazás" és a magas részvétel sem volt elég ahhoz, hogy az áprilisi országgyűlési választásokon megakadályozza a Fidesz újabb kétharmados győzelmét. Bár a pálya az utóbbinak lejtett, ha több helyen sikerül az ellenzéknek egyetlen jelöltben megegyeznie, legalább a kormánypárt alkotmányozó többsége elkerülhető lett volna – hányták a választások utáni tüntetéseken az emberek az ellenzéki pártok szemére.

Az EU csalás elleni hivatala súlyos visszaéléseket tárt fel a kormányfő veje, Tiborcz István volt cége, az Elios ügyében

Egységben a fake news

A választások után azonnal letette a fegyvert Simicska Lajos, bezárta a Magyar Nemzetet (amit azóta pártszócsőként újraindítottak), a Lánchíd Rádiót, a Heti Választ, és átadta a NER-nek a Hír TV-t. Hamar megkezdődött a túl naggyá nőtt kormánymédia racionalizálása: több száz médium tulajdonosa „ajánlotta fel" orgánumait a Közép-európai Sajtó és Média Alapítványnak, ami valóságos tájékoztatási hivatal lett.

Csúcsra járatva

Csaknem másfél évtizedes csúcsra pörgött fel a gazdaság. A 4,9 százalékos növekedés fő forrása az uniós támogatások erőltetett igénybevétele, azok állami megelőlegezése volt, és jócskán hozzájárultak a több mint 10 százalékkal megugró keresetek is. A legalacsonyabb béreket a kormány megemelte, de a növekvő munkaerőhiány miatt a vállalkozások is egymásra licitáltak, ha képzett munkaerőre vadásztak.

Kultúrharc újratöltve

„A kulturális hegemónia legalább annyira fontos, mint a politika uralása" – indokolta Békés Márton, a Terror Háza kutatási igazgatója a magasabb fokozatra kapcsoló kultúrharc szükségszerűségét. Az intézmények és források feletti ellenőrzés megszerzése után megindult a „belső ellenség" kiszorítása, aminek egyik vezéráldozata Prőhle Gergely, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója lett. Bűne az volt, hogy liberális alkotóknak is helyet adott az intézményben. Ókovács Szilveszter operaházi igazgató széke is megingott, amikor a Magyar Idők kormánylap „melegpropagandának" bélyegezte a Billy Elliot című musicalt. A tudósokat is megreguláznák: az MTA kutatói függetlenségének korlátozását körvonalazta Palkovics László, az intézményre rászabadított innovációs miniszter.

MTI / KALLOS BEA

Az EU meglóbálja a 7. cikkelyt

Az Európai Parlament elfogadta a Judith Sargentini holland zöldpárti képviselő által jegyzett jelentést, így – Lengyelország mellett – Magyarország ellen is megindult az úgynevezett 7. cikkelyes eljárás az uniós értékek megsértésének veszélye miatt.

„Az egész Európai Parlamentet sározza be a magyar kormány."
Judith Sargentini

Jövedelmi szakadék

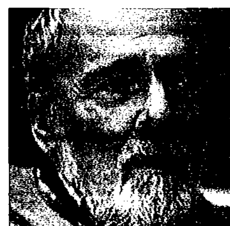
A korrupció és az oligarchák folyamatos állami hizlalásának társadalmi elfogadását segítette, hogy 12 százalékkal nőttek a fizetések, igaz, vásárlóerejüket megcsapolta a 3 százalékos infláció. Van persze, aki nem részesült mindebből. A kirekesztettek és a szegények ellen törvényt hoztak, ami börtönnel fenyegeti azokat, akik „életvitelszerűen" közterületen élnek, azaz a hajléktalanokat.

Egyik napról a másikra szüntette meg az Országgyűlés a lakástakarék-pénztárak állami támogatását.

■ ■ ■ 58 éves korában elhunyt Juhász Gábor, aki 33 éven át volt a hetilap szerkesztője ■ ■ ■ A HVG kiadásában jelent meg Michelle Obama életrajza, az Így lettem ■ ■ ■ 2000. lapszám ■ ■ ■

Lemerült hatalom

Dalos György

„Őrült rendszer, de van benne beszéd" – forgatta ki a Hamlet Poloniusának szavait Esterházy Péter, ekként jellemezve a nyolcvanas évek Magyarországának a Varsói Szerződés többi tagállamától eltérő jellegzetességét. „Őrültségen" alighanem azt értette, hogy „a tábor legvidámabb barakkja" a vesztébe rohant. Az egy főre jutó eladósodásban 1311 dollárral Lengyelországot is lekörözte, jószerivel a kamatokat sem győzte kiegyenlíteni. A „beszéd" pedig abban állt, hogy a katasztrofális helyzetet nem akaródzott eltitkolni. 1982 késő nyarán az állam fizetésképtelenné lett, s a csődtől csak egy gyors világbanki áthidaló kölcsön mentette meg. Nem sokkal később Havasi Ferenc miniszterelnök-helyettes Vitray Tamással folytatott televíziós interjújában így emlékezett a történtekre: „Tudja, akkoriban a magyar gazdaság a klinikai halál állapotában leledzett." Mire a riporter fejcsóválva annyit jegyzett meg: „A betyárját!"

Kifelé az ország még a sikeres arcát mutatta – úgyszólván védjegyévé lett az 1980-ban piacra dobott világszenzáció, a Rubik-kocka. 1981-ben Rófusz Ferenc A légy című kitűnő rajzfilmjével Ocar-díjat nyert. Egy évre rá Szabó István vehette át az aranyszobrocskát, és indult el Mephistójával a világhír felé. A populáris kultúrában az István, a király hódított – a rockoperát hatalmas tömeg előtt mutatták be a Városligetben. A képernyőn néhány kritikai hangvételű műsortól eltekintve a szórakoztatás dominált, az Önök kérték, a Süsü, a sárkány és szilveszteri kabarék mellett olyan importkrimi-ínyencségekkel, mint a Columbo, a Derrick vagy a Sandokan tévésorozat. A tömegsport új formájaként az aerobik jelent meg, amelyhez a szükséges ruházatot nyugati turistautakon vagy pult alól a gomba módra szaporodó butikokban lehetett beszerezni.

Úgy is mondhatnánk: ekkor már sok minden csupán pénzkérdés volt. Ám a magyar fizetőeszköz furcsamód viselkedett, és a változást szabad szemmel is érzékelni lehetett: a fillér fokozatosan eltűnt a forgalomból, viszont megjelent a Bartók arcmását viselő tízezres bankó. Sokatmondó jelzés, hogy a lottófőnyeremény a korábbi egymillió forint helyett 1985-re ötmillió lett, a márka és a dollár hivatalos és feketepiaci ára között mind nagyobb rés tátongott. Egymást érték a brutális áremelések – a kenyér ára 1979-ben megduplázódott, a lakbérek 1983-ban az addigiaknak háromszorosára nőttek, 1984-ben a hús, az áram és a fűtőanyag drágult, 1985-ben a tejtermékek és a tömegközlekedés – egyszóval beindult az infláció. Erről még lehetett vicceket gyártani („Látta már az új ötvenforintost?" „Nem." „Akkor nézze meg a régi százast."), de a szegénység egész társadalmi rétegeket, nyugdíjasokat és cigányokat érintett. Igaz, maga a szó azonban a közbeszédben nem létezett, hiszen a szocializmus és a szegénység fogalma elvben kizárta egymást. A társadalom hajótörötteit „hátrányos helyzetűeknek" vagy „többszörösen hátrányos helyzetűeknek" titulálták, s a védelmükre alakult informális csoport, az 1979-ben létrejött Szegényeket Támogató Alap (Szeta) működését adminisztratív eszközökkel gátolták, bár teljesen felszámolni képtelenek voltak.

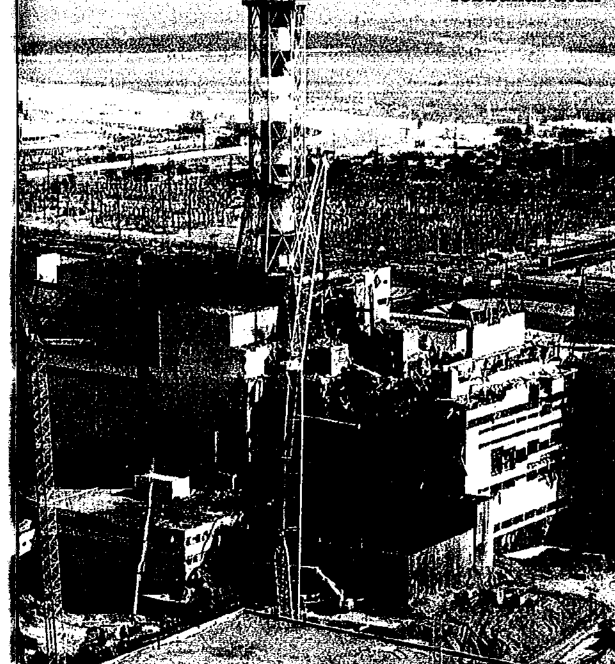
Ugyanez mondható el a különféle ellenzéki csoportok és a hivatalos kultúrán belül létező kritikai áramlatok állami „kezeléséről". Házkutatásokkal, alkalmi őrizetbe vételekkel, munkahelyi elbocsátásokkal, kiutazási tilalmakkal, tekintélyes pénzbüntetésekkel és nem utolsósorban tekintélyes spiclihad bevetésével igyekeztek visszaszorítani az ellenzékiek tevékenységét, politikai perekre azonban már nem vállalkoztak. Így azután folyamatosan terjedtek a szamizdat kiadványok, a Beszélő, az AB Független Kiadó könyvei (közülük az első Petri György 960 példányban, szitanyomással készült verseskötete), zsúfolt magánlakásokban zajlottak az ügynevezett repülő egyetemek, lakásszemináriumok. A hivatalos kultúrában jelentkező szabadosságokat szilenciumokkal, folyóirat-elkobzásokkal és szerkesztőcserékkel próbálták visszaszorítani – eredménytelenül. Az ellenzéki mozgalmakról és a szellemi életben végbemenő folyamatokról rendszeresen tudósítottak a magyar nyelvű külföldi rádióadók, különösen az óriási hallgatottságú, napi 18 órában sugárzó Szabad Európa, amelyet közönsége Budapest 3 vagy Soroksár néven emlegetett.

Brezsnyev és Kádár elvtársi csókja Ferihegyen

MTI / PÁLFAI GÁBOR

A nyolcvanas évek hazai változásai nem légüres térben zajlottak. Moszkvában három súlyosan beteg és elaggott pártvezető, Leonyid Brezsnyev, Jurij Andropov és Konsztantyin Csernyenko halála után bekövetkezett a rég esedékes őrségváltás. 1985 tavaszán a Kremlben az 54 éves, energikus és becsvágyó Mihail Gorbacsov vette át a vezetést. Agendáját három szóban fogalmazta meg: uszkorényije (gyorsítás), peresztrojka (átalakítás) és glasznoszty (nyilvánosság). Az első program talán túlságosan is korán és igencsak drámaian következett be: a történelem maga gyorsult fel. 1986 áprilisában a csernobili atomerőmű 4. blokkjának felrobbanása, túl a közvetlen áldozatokon – négyezer halott és félmillió sugárfertőzött –, már-már előrevetítette a rendszer „hasadását", s a vallásosabb szovjet emberek János jelenéseit idézték: „És leesék az égről egy nagy csillag, (...) és esék a folyóvizeknek harmadrészére (...) a csillagnak neve pedig üröm; (...) és sok ember meghala a vizektől, mivel keserűkké lőnek." Az üröm szó ukránul: „csernobil". E katasztrófa árnyékában logikusnak látszott, hogy mihamarabb meg kell állapodni az USA-val az atompotenciál csökkentéséről, és a belső bajokkal küzdő szuperhatalomnak ki kell szállnia a megnyerhetetlen afganisztáni háborúból.

Csernobili tájkép robbanás után

AFP / VLADIMIR REPIK

A peresztrojka, a kádercsere és a modernizálás csigalassan haladt, miközben a harmadik vállalás, a glasznoszty – történelmi léptékkel mérve – szinte percek alatt megteremtette a sajtó-, a gondolat- és a gyülekezési szabadságot. Ezzel a Kreml, amely mindaddig fékje volt a kelet-európai reformtörekvéseknek, azok motorjává vált. Kádár János, aki 1982-ben, 70. születésnapján még learatta a jó királynak járó babérokat, most lépéskényszerbe került. Az MSZMP vezető magva okkal tartott attól, hogy a szovjet példa az addigi utánzási reflex jegyében átterjed a magyar közéletre. Ugyanakkor a párton belüli és kívüli reformerek hivatkozási alapra tettek szert. Hát még ha tudták volna, hogy Moszkva nem csak a Hindukus vidékéről készült kivonulni! Gorbacsov az SZKP Politikai Bizottságának ülésén, 1986. június 3-án történelmi bejelentést tett: „Ahogy eddig volt, úgy mostantól nem mehet tovább. A Csehszlovákiában (1968-ban) és Magyarországon (1956-ban) alkalmazott módszereink elfogadhatatlanok." Ergo: nem lesz több „testvéri segítség"!

Budapesten óvatosan léptek. 1987-ben Grósz Károlyt emelték a kormány élére, egy szürke politikust, aki minden hangmoduláció és mimika nélkül tudott beszédeket mondani. Az általa meghirdetett kibontakozási programban szinte senki sem hitt. Kádárnak esze ágában sem volt távozni. Mi több, 1988 márciusában egy tanácskozáson úgy nyilatkozott, hogy „énszerintem Magyarországon semmiféle értelemben nincs válság". Ez már Moszkvának is sok lehetett. Gorbacsov főtanácsadója javaslatot tett a főnökének: „Megbízható csatornákon keresztül tudatni lehetne Kádárral, hogy ez a helyzet semmi jóval nem kecsegtet, személy szerint neki sem." Kisvártatva Vlagyimir Krjucskov KGB-főnök különrepülőgépen hozta a selyemzsinórt – éppen az MSZMP országos pártértekezletének előestéjén. Kádárt ott kegyeletből pártelnökké

választották, politikusként azonban nem létezett többé, s egy évvel később testi-lelki roncsként távozott az élők sorából. A nevével fémjelzett puha diktatúra utolsó esztendeje merő vergődés volt.

A Grósz-kormány egyetlen sikeres ötletének a világútlevél bevezetése bizonyult 1988. január 1-jén. A bécsi Mariahilfer Straße magyar szótól visszhangzott. Az utazók olykor évtizedeken át kuporgatott devizatartalékaikból vagy feketén kivitt forintjaikból komputereket, videólejátszókat, ruházati cikkeket, illatszereket és pornókazettákat vásároltak, nemritkán azzal a céllal, hogy e kincseket lazított vámvizsgálat után a hazai feketepiacon értékesítsék.

Eközben sorra alakultak szervezetek, egyesületek, klubok és társaságok – 1988 végére negyvenre, 1989 tavaszára hetvenre nőtt a számuk. A nem engedélyezett, de be sem tiltott csoportokat hivatalosan új szerveződésekként emlegették. Közülük három bizonyult tartós politikai szereplőnek: az 1987 novemberében alakult Magyar Demokrata Fórum, az 1988 áprilisában jelentkező Fiatal Demokraták Szövetsége és az ugyanazon év novemberében zászlót bontó Szabad Demokraták Szövetsége. Leginkább velük kellett szót értenie a formálisan még hatalmat gyakorló állampártnak a lengyel mintára összeácsolt kerekasztalnál. E végjátékban az MSZMP reformszárnya két jelentős sikert könyvelhetett el. 1989 januárjában Pozsgay Imre mint a párt által létrehozott történészbizottság elnöke kijelentette, hogy 1956 októberében nem ellenforradalom, hanem népfelkelés tört ki, úgymond „egy oligarchisztikus és a nemzetet is megalázó uralmi forma ellen". Ezzel szabaddá vált az út Nagy Imre és társai, valamint a fiatal felkelők rehabilitálásához és tisztességes újratemetéséhez. A kegyeleti aktuson becslések szerint 300 ezer ember vett részt – a belügy is soha nem látott számú besúgóval és befolyásügynökkel képviseltette magát. A másik reformkommunista érdem az 1989. nyári–őszi határnyitás, amely hatvanezer, Magyarországon rostokoló NDK-menekült számára tette lehetővé az Ausztriába való átlépést, mintegy a német újraegyesülés előjátékaként. Komoly gesztus volt, az Európa iránti elkötelezettség megnyilvánulása. Európa volt egyébként a rendszerváltás leggyakrabban hallható jelszava, és azok, akik 1989. október 23-án jelen voltak az Országház előtt a köztársaság kikiáltásánál, európai Magyarországban reménykedtek. ■

TAVASSZAL FELBOLYDUL AZ ÁLLÁSPIAC.

HA NYÁRRA ÚJ EMBERT **SZERETNÉL, HIRDESS MOST!**

A Jobline-on hétvégén is meghirdetheted állásaidat – online feladva, **a legkedvezőbb áron**.

jobline.hu/allashirdetes-feladas

Kilencezer karakter

Parti Nagy Lajos

Végigírom, megírni nem tudom. Egyetlen év is túl sok, mondhatnám inkább fenekketlennek, minden képe, villanása újabbakra nyílik, új ablakra, lásd windows. Emlékkása. Az ember szédül, kinyitja vagy becsukja a szemét, próbál lassítani, válogatni, mi fontos, mi nem, holott egyszerre volt minden, s talán ezt az egyidejűséget kéne körbejárnia.

Ad abszurdum, még ehhez is kéne egy másik évtized, amihez megint egy másik, Proustnak romvára – lopom a helyet magam elől, az emlékezés természetéről beszélnék az emlékezés helyett. Hogy mikor mennyire látott ki az ember, konkrétan én, a lelkesültsége és gyanakvásai, a burkai, az előítéletei közül. Mit látott rajtuk át, mit nem. Milyen homokba dugta a fejét, miről nem vett tudomást, mi elől igyekezett félrenézni távol és közel.

Az évtized Magyarországának véres, sötét kerete Jugoszlávia fölrobbanása, ez a feldolgozhatatlan háború egymillió hajléktalannal, másfél százezer halottal. Máig ott ül Európa gyomrában, súlyos kivételként. Vagy mint fenyegető szabály?

A határon innen csattogott, zajlott a béke, éles vágások, egy túlzsúfolt híradófilm, vacakságok és szörnyűségek, gyermekbetegség és állatorvosi ló, westend, vérsajt, mannaszósz.

Az életemet nagyjából uralom, a legjobb korban vagyok az idő tájt, verődöm földön és égbolton, ahogy kell, úgy érzem, mindent meg tudok írni, amit csak akarok, ha a „nem tudom", a „vajon" és a „talán" változatait, hát azokat, ebben a bizonytalanságomban viszont nagyon, túlságosan is hiszek.

Nem szabadna átpolitizálódnom, gondolom, és nem szabadna nem. A szabadságomat a szükséges (írói) távolságom gyakorlásaként fogom fel, olykor elragad a valóság, a közélet, ha tetszik. Vonz és taszít, ami folyik, dagad, elevenedik, az mindenekelőtt nyelvi, tehát írói értelemben izgat, persze íróságom magán és viszont. A Hősöm terében olyasmit mond beszélőm, hogy az írói érdeklődés álságos, hisz csupán a tárgy homályosan és személyesen átszabott torzképét használja titokzatos céloktól vezérelve, amiket tán jobb okoknak mondani a lélek bábel-garni szállodáiban.

Torzkorképek „a kedély láthatárán", nyelvhús. Esetlegességek, képzetek, szellemképek, amik átsuhannak az emlékezet képernyőin, illetve ami ebből a suhamlásból most megragadható. Mondatok és mondatok. Abban semmi különös nincs, hogy az évtizedet mesterségemből adódóan végigírtam, ahogy előtte a nyolcvanas éveket, s utána ezt a kettőt.

Számomra a prózaírás és a darabátírnokság kalandja a '90-es évek közepén a Mauzóleummal mint saját színművel, s persze a (ha tetszik, posztmodern) kérdéssel, mi saját és mi nem. Úgy is értve, mi a sajátom ama években, s mihez nincs közöm. Fogódzókat keresek a fogódzók erdejében. Szerelmek, lakások, íróasztalok. Elkészült és el nem készült könyveim, tervek, olykor egészen kézközelben, a „nincs idő az időre" tapasztalata. Terek, polcok és zugok, megannyi alkatrész, kacat, ami jó volt valamire, jó is lesz, beépül a műbe, végső soron az életem.

Amit írtam, írom most, az nem csupán szólt ezekről az évekről, de többnyire erről is beszélt, hőseim ott és akkor, abban a nyelvben-dzsuvában éltek, váltak ki és vesztek el. Soha később annyi szövegörömöm, ahogy gyúrom spanyolviaszaimat, kezem nyomát újra és újra.

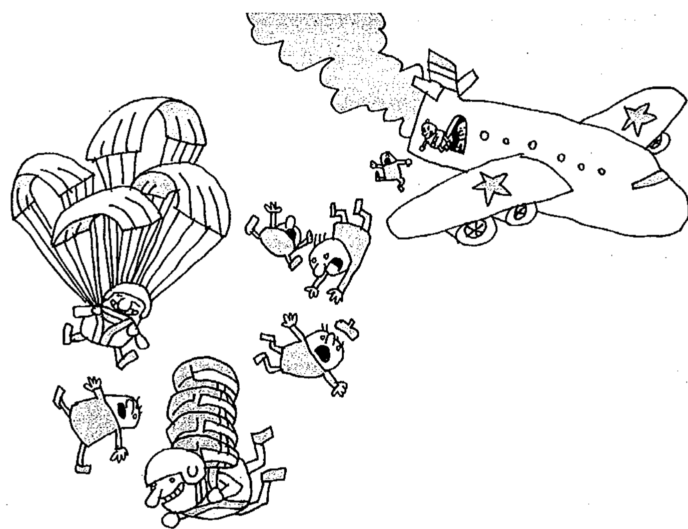
Rikító, pőre, sokkedvű évtized, az eltelt harminc év első harmada, a talpa, az alapja. Azon áll, inog, dől össze és épül újra. A kis és nagy históriát közel tartotta egymáshoz a nem oktalan lelkesültség, fennkölt és alantas, tragikus és komikus egymásba édesült, keseredett – a szabadság közelnézete korántsem oly magasztos, mint azt előre vagy utólag képzelhetni.

Harminchat évesen ér a rendszerváltozás. Vagy váltás? Történés és/vagy cselekvés? Kapás avagy kivívás? Magától lett vagy magától kapta a nemzet? '90-ben megjelent a Szódalovaglás című verseskötetem, ami a nyolcvanas évek könyve. Az alcíme: mintamondatok nulla. Valahol ott az én origóm, az évtizedfordulón, amikor

Koszovói polgárháborús mészárlás

DUDÁS SZABOLCS

elkezdek prózát írni, aztán ebben múlik is, telik is. Több, mint ahogy emlékszem rá, másrészt persze kevés. A mennyiségen azért elálmélkodom néha.

Fél életem alkalmi írások szövevénye, hínárzat, hónapok óta ezt bogozom, bontás, átépítés, porolás, mert bizony a zöme (néha azt gondolom: arányos része) porlik, visszaülepszik a számítógép sötétjébe. Jól van ez így, végül is én szerettem volna egyben látni, mivel is töltöttem az időmet, a könyv, ami lesz belőle, csak ráadás.

Az évtized elején a Se dobok, se trombiták, végén a Hősöm tere, de kezdhetném Sárbogárdi Jolán nyitómondatával A test angyalából hogy „Margittay Edina még soha nem volt egymáséi". Ha nyitó-, hát legyen zárómondat is e bekezdésben, ideteszem a Grafitnesz, a 2003-as kötet nyitóversének végét: „s mint plafon felé vágtató dugó / mögött az angyal habja, múlt lesz / jövendőnk, nem nagy durranás. // Talán majd összerakja más."

Szovjet kivonulás Esztergomból 1990-ben

PATAKY ZSOLT

Kacsóh Pongrác, Ronyva, Zichy Jenő, Szív, Nádor, Hajós, Pannónia, az utcák Budapesten, ahol laktam e tíz év alatt, ahova és ahonnan költözködtem, ahol lebontottam és fölépítettem ugyanazon könyvespolcokat pár évente egyszer és mindenkorra, s mindeközben, Budapesten kívül, Pécs, Szigliget, Dunaalmás, Wiepersdorf, Krems, Berlin, helyek, nézetek, a Duna, a Balaton, a Wannsee.

Kimentek az oroszok, megszűnt a szocialista nagyipar, szinte képtelenség volt vonalas telefonhoz jutni Budapesten – most, ezzel a levegővétellel írnom kéne 9000 karakter mitörténést.

Az első demokratikus évtized, a harmadik köztársaságé, amiből minden lehetett, s amiből a kétezres évek után ez lett – ami lehetett? –, ez az újbóli egypártrendszer. Hogy törvényszerűen avagy nem, illetve hogy mennyire törvényszerűen, nehéz eldönteni. Utólag törvényszerűsödött a káosz, a véletlenek, a kényszerek, balfaszságok, ordasságok gubanca. Szép közös lejtőnk hegymenet volt, avagy hegymenetünk a lejtő – nem véletlenül lebeg itt ez a mondat: noha néznek ki rossz végek bőven, nincs vége, se a világnak, se a történelemnek, se a honnak. Sok életidőnek legföljebb. Lassan az enyémnek is, és hazudnék, ha bizonyos elégikusságot, szkepszist, csalódottságot ettől teljesen függetlennek tekintenék.

Elhatároztam, az „illúzió" szót nem írom le, pedig. Tán hogy illúzerek, ez meg sok. A vesztesek még nyertesnek érezték magukat, ha egyáltalán valahogy, a nyerteseknek meg érdekük volt amazokat nem vesztesnek beállítani. Az évtized hatalmas kálója, mint jóváírható veszteség.

'90 őszétől három éven át, kéthetente írok a hajdani Magyar Naplóba, tárca, fikció, olykor kisnovella, még írógéppel. Nem krónika, nem napló, mégsem tudok úgy belenézni most, hogy ne látnám dokumentumnak is, bizonyos távlatból nem véletlen, hogy épp melyik cseppje villant elém a '90-es évek hordalékos, hullámzó magyar tengerének, pontosabban mi hagyta magát megírni – határidőre, teszem hozzá.

Göncz Árpád volt a köztársasági elnök.

'94 nyarán tértem át az írógépről a számítógépre, a save-görcs felejthetetlen hónapjai, a „papír" – a metaforikus papír – helyére is a monitor vagy a képernyő szavak kerültek. Nagyon nagy váltás, kell egy évtized, mire az ember felfogja, mekkora. Máig hiszem, hogy ami a gépben van, illetve „odafönt", valamelyik felhőben, az biztonságban van. Amit '94 előtt írtam, és nem jelent meg könyvben, sokkal nehezebb hajdani dossziéim sűrűjében megtalálni, a begépelésről nem is beszélve. A gép agya, a net, akármilyen sérülékeny is, menedék.

Följött a nap, jött egy ideje, magától látszott értetődni. Följött az epe, utóbbi lassabban és biztosabban. Minden megvolt, kicsiben, szégyenlősen, de artikuláltan, jó és rossz, aljasság és jó szándék, ravaszság és téboly, egykedvűség

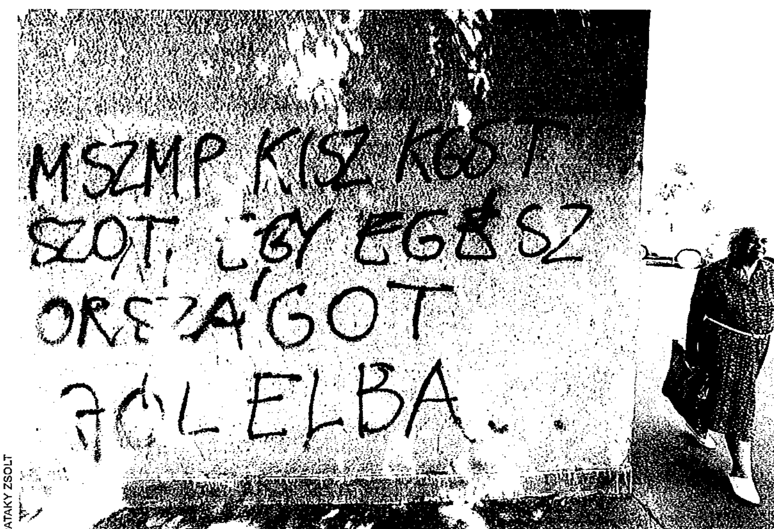
1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018

és meddő elképedés, minden, ami ránk zárult majd később, ezekben a tízes években. A többségre? A kisebbségre? Egyik fél a másikra?

Tarka, vadkapitalista szabadság, vaddemokrácia, elszabadult erdő, zsizsgalom. Az épphogy létező intézményrendszer működőképesnek tetszett, minden trauma, kibeszéletlenség átmenetinek. Az nem lehetett, „hogy annyi szív hiába", ami meg a vért illeti, csak jobb volt, hogy szóban derült ki, ki ontaná kiét. Akivel szemben forradalmat tetszhetett volnunk csinálni, már rég ott lobogtatta a trikolort a demokratikus oldalon. Átcsusszant, mintha mi sem történt volna. Mindenért Kádár volt a felelős meg az oroszok.

Nekem most úgy tűnik, bár a különféle narratívák, hazabeszédek tengerében a fiatal demokrácia féltése volt a legfőbb szólam, senki nem gondolta igazán, hogy ez belülről szétverhető, elcsaklizható, talán maguk a rezsim mostani illiberál urai sem. Volt einstandveszély, de hogy ez a majdani Európai Unióban be is következik, eléggé disztopikusnak látszott.

Vajon mit lát, mit gondol ugyanerről, aki megírja majd húsz, harminc év múlva, túl mind e jón és mind e rosszon? Nem lesz lelkes, s ha a történendők fényében az lesz, hát az elég érdekes lesz, hogy bajnak ne mondjam.

PATAKY ZSOLT

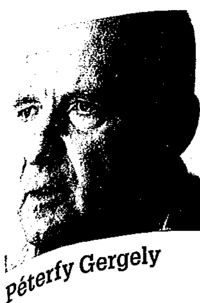
Falra hányt vélemény a rendszerváltás évében

Ha például, huszonöt éve azt mondja valaki, hogy majdan a HVG címlap-plakátjai nem kerülhetnek ki az utcára, nem tudom, mennyire lett volna hihető. Aztán, igaz, komoly spéttel, elléletszerűsödött ez is.

Talán ez a „komoly spét", talán hosszú időre ez volt a demokratikus Magyarország. ■

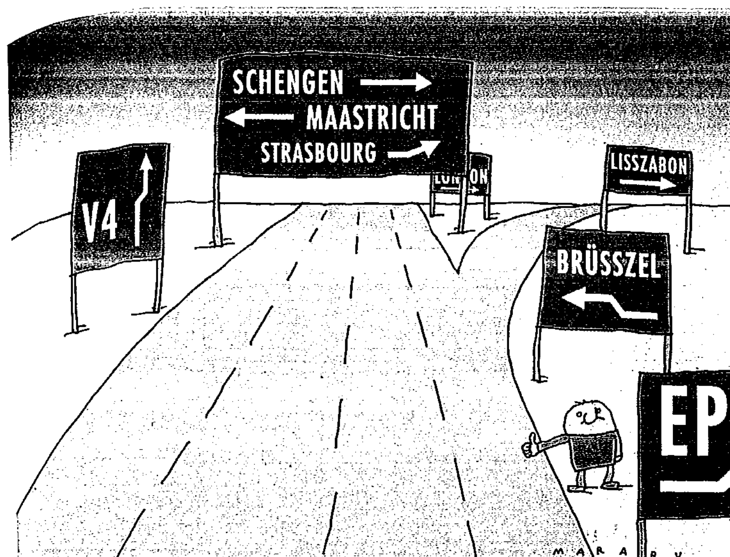
DANUBIUS HOTELS GROUP
KÉSZEN ÁLLSZ EGY VIRTUÁLIS
360°
me: meetings and events danubius
Gyere és nézz körbe nálunk! Indulj MOST!
360tour.danubiushotels.com
danubius.me

Erőd

Péterfy Gergely

A hetvenes évek végétől a kétezres évek elejéig a Bartók Béla úton laktunk, illetve a periódus vége felé én már elköltöztem, de az élet centruma ettől még a Bartók Béla úti lakás maradt a Simplon-ház harmadik emeletén, a Bartók mozi fölött, amely a kilencvenes évektől megszűnt mozi lenni, csak üzlethelyiségként vegetált, 100 forintos bolt, csecsebecseárus, ilyesmik ütöttek benne tanyát, meg egy időre valami kocsma is, a régi büfé helyén volt a söntés, vagy a ruhatár helyén, már nem emlékszem, csak a meghökkenésre, milyen brutálisat tud rúgni a dolgokba az idő. A ruhatárban a nyolcvanas évek elején még polgári nagymamák dolgoztak, szép, háború előtti hajakkal, úgy rémlik, nemcsak a Bartók moziban, hanem szerte a városban az Erkel Színháztól az Operán át a Lukács fürdőig, még sosem néztem utána, de mintha a rendszerben lett volna egy ilyen titkos mellékösvény a deklasszáltaknak, amellyel fizetéskiegészítéshez jutottak, titkos bánat ülte meg ezeket a ruhatárakat, bánat és dac és egy előző világkorszak nyelve, ezért is volt különösen fájdalmas, hogy ebbe a szimbolikus térbe türemkedett be valami tramplian hétköznapi.

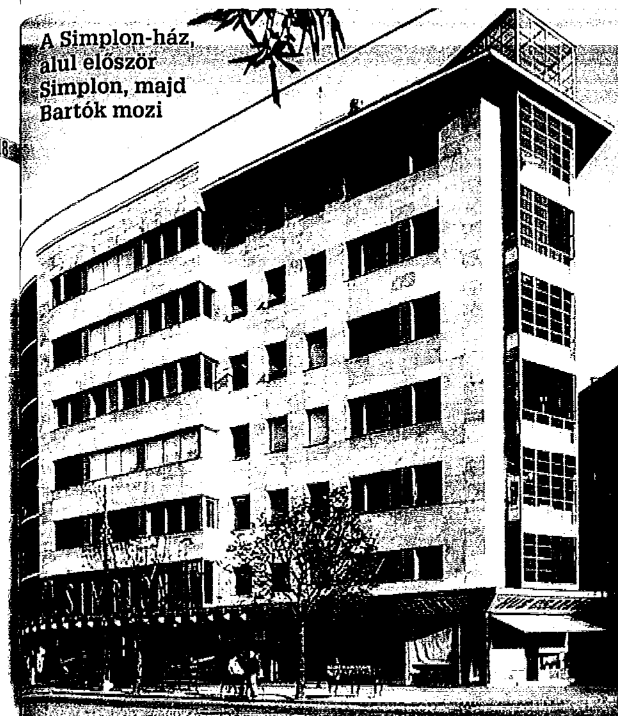

A száz évvel korábbról származó fényképen, amely nemrég került a kezembe, a Körtértől északra fekvő terület még pusztaság. A déli és a keleti oldalon már állnak a házak, áll a Villányi út és a Bartók Béla út sarkán a bádogtornyos épület, amelynek a földszintjére majd (a fénykép készülésének pillanatához képest majd, innen, ahonnan nézem: valaha) közértbe járok az anyám által írt listával, tej, kenyér, parizer (és nem párizsi) eleinte, a hetvenes évek végén egy hálós műanyag cekkerrel, mert akkoriban a műanyag szatyor még exkluzív ritkaság volt, aztán már üres kézzel, mert a boltban úgyis adnak szatyrot. De ezt a „nemrég"-et, amivel kezdtem, el kell magyaráznom, a fénykép kézbe kerülésének nemrégjét, meg úgy általában, a lét nemrégjét, vagy legalábbis az én létemét. A fényképet a Facebook dobta elém, a kilencszáztízes évek elején készült légi fotó (milyen repülőről? talán egy léghajóról készült), tehát szépia, mint egy talmi Insta-szűrőn a napi poszt. Úgy hozta elém a nemlétet, ahogy még sose láttam: azt az időt mutatja, amikor még nem léteztem, de még a létezésem legkorábbi díszletei, a Körtér északi oldalának házai sem álltak a Bartók mozi épületével, a Simplon-házzal. Mellbe ütött a dolog, egyrészt mert nincs meglepőbb, mint a jelenlétünk nélküli világ, másrészt mert a fényképről hiányzó világ épp annyi ideje van az emlékezetemben, mint amennyi a fénykép készülésének pillanatától az emlékezetem kezdetéig eltelik, vagyis éppen a közepén áll. Ötven év telik el a között, hogy a Körtér házai felépülnek, és én belekerülök a létbe, majd ismét ötven, mire megpillantom a nemlétet ábrázoló képet. Ha most nemrégnek érzékelem, ahogy először megpillantottam, ahhoz képest ugyanaz a röpke ötven év, ami a keletkezése óta eltelt, egy másik, ugyanilyen nemrég. Bagatell. Épp csak most volt, még itt van az illata az orromban.

A Körtér északi oldalán, a Simplon-házban, a Bartók mozi fölött, a harmadik emeleten néztük apámmal szeptember 11-et, ez volt az utolsó felvonás abban a lakásban, mielőtt megváltoztak az idők. Itt hangzott el apámtól a mondat, az új világkorszak felütése: megszűnt a világ, amelyben éltünk. Az új világ kezdetének különös ünnepélyessége maradt a mondat után, légüres tér. A század, az évezreddel karöltve, csak az imént búcsúzott, és még semmit nem lehetett érzékelni abból, mitől lesz új a következő: talán magában a helyzetben volt a magyarázat, ahogy a tévében meredünk a történelemre, amely ezer kilométerekre tőlünk épp megfogan a tűzben, teljes mitológiai díszben.

Egy év múlva költöztek ki apámék, ekkor készítettem – még diafilmre – egy fotósorozatot, amely a legjobban hiányzik a rengeteg elveszett dolog közül, amelyek az elmúlt két évtizedben faképnél hagytak. Utoljára lementem a pincébe, és lefényképeztem a lépcsőforduló falában a golyónyomokat. 1956-ban két diák

A Simplon-ház, alul először Simplon, majd Bartók mozi

menekült be a házba az oroszok elől, a pince lépcsőfordulójában érték őket utol, a golyó átment rajtuk, a vakolatba csapódott, a lecsorgó vér kerete ott maradt a csillag formájú üregek körül. A forradalom után valaki jónak látta, ha legalább egy-egy malteroskanálnyi gipszet az üregekbe csap, de a vérnyomhoz nem nyúltak, az ott maradt a falon, fekete lemezkékbe száradva pergett le lassanként a betonra. Azzal, hogy ezt a házat otthagytam, el is kezdődött a 21. század, a zárcsere megtörtént, és többé nem adódott bejárás a titkok közé, talán ezért éreztem elkerülhetetlennek, hogy házat építsek. A telket végül is Shakespeare-től kaptam. Nagyapám, amikor lefordította a nyolcvanas évek elején A makrancos hölgyet, a bemutató után magával vitt a Nemzeti Színház pénztárába, ahol felvette a munkáért járó honoráriumot, sárga buszra szálltunk a százasokkal tömött táskával, és kibuszoztunk a kisoroszi révig, onnan pedig átréveztünk Kisoroszіba. Nagyapám bevitt egy házba, ahol már készen állt a szerződés: a fal nyugati csücskében álló kápolnadomb oldalában így került a tulajdonomba a telek, amelynek déli fele tele van az egykori római erőd falainak törmelékével, Frigeridus dux pecsétes tégláival, aki Valentinianus császár alatt, a 370-es években gigászi építkezésekbe kezdett a Duna pannóniai vonalán. Amikor megfogok egy-egy követ vagy téglatöredéket, vagy kifordít az ásó egy-egy rozsdás szöget, amely az egykori erőd fagerendázatát rögzítette, mindig arra gondolok, hogy keletkezésük idején az aquincumi könyvtárban, vagy ha ott nem, talán Sopianaeban még megvolt a római irodalom azóta elpusztult 90 százaléka, és ez a gondolat valamiért lázba hoz. Talán azért, mert amúgy is szeretem a reménytelen dolgokat.

Sosem építkeztem, a családban sem építkezett senki, sose volt rá pénz, toldás-foldással, engedély nélküli kis hozzáépítésekkel terebélyesedett a visegrádi nyaraló, a tanácsi lakásokból pedig – a Bartók Béla útiból is – úgy költöztünk ki, ahogy be, a parkettában ugyanaz a repesznyom, a vécécsészében pedig, benne a tányérban, ahová az ember beleszart, egy pisztolygolyó beleállva a fajanszba. Szépen bezöldült a köpenye, szép gáliccsíkot hagyott a hajszálrepedésekben. Hogy ki lőtt bele a vécécsészébe és miért, örök titok maradt, talán mélán tökön lőtte magát valaki, miután ráébredt, hogy megcsalta a felesége, vagy részegen túl nagy sikerrel udvarolt saját lányának. Lényegtelen. Borzalmak unalmas szövedéke.

A lakásban talán egy festés volt a húsz év alatt, az építkezés nekem valami olyasmi volt, amit csak vidékiek csinálnak meg gazdag rózsadombiak, mi, bölcsészek meg művészek ilyesmihez úgysem értünk. Így aztán át kellett magam hangolni erre az új szerepre, és ebben Frigeridus duxot hívtam segítségül. Ha neki sikerült a nyilván nem túl lelkes kvád, germán meg szarmata colonusokkal, nekem is menni fog a magyarokkal. Meg hát: én is erődöt építek, akárcsak a rómaiak annak idején, engem is az a félelem tartott a markában, hogy sötét idők közelednek, ideje falak mögé húzódni, és kiépíteni a hadállásokat.

Ez az elhatározás az egész évtizedet meghatározta, így aztán ezekben az években keveset írtam. Volt már három gyerekem, túl voltam egy váláson, és azt éreztem, hogy az alapok, amelyekre az életem épül (a Bartók Béla úti lakással és a keresztüllőtt vécécsészével együtt), kicsúsztak alólam. Úgy váltak bizonytalanná a körvonalak, hogy közben nem sejlettek fel újak: az energia, amelyet a gyerekkoromból hoztam, kimerült, és ki kellett találnom valamit magamnak, valami újat, amiből előremehetek. Csak apránként mertem belegondolni, hogy ami a saját életemben zajlik, csak metaforája a világ nagy átrendeződéseinek: a túlparton a barbárok is seregleni kezdtek az erdőkben, és elhatároz-

Golyónyomok egy budapesti házfalon

FORTEPAN

ták, hogy elpusztítják Rómát – hadd hagyjam magyarázatlanul ezt a szóképet, vagy mégse, inkább kifejtem –, hogy elpusztítják az észszerűség, a ráció, a rend és a civilizáció világát, a könyvtárakat, a városokat, a nyelveket, a rítusokat, a sokféle érdek dinamikus egyensúlyán balanszírozó államrezont.

Miközben épült a térben a ház, egy másik építkezésbe is belefogtam, bejártam Bécs és Budapest könyvtárait, hogy feltérképezzem azt a történetet, amelyben leginkább el tudtam mondani mindazt, amit a világ nagy változásáról gondolok. Ekkor gyűjtöttem egybe Angelo Soliman és Kazinczy barátságának történetét, és a frissen felépült ház dolgozószobája megtelt hatalmas kartondobozokkal, amelyek tele voltak Bécsben vásárolt könyvekkel és sok tízezer oldalnyi fénymásolattal, ami a mai digitális időkben kétségbeejtő pazarlásnak tűnik. Angelo Soliman története a ház falaival együtt kezdett felépülni, kövenként, malteroskanalanként, ha megengedhető egy újabb szókép, ezúttal kifejtetlenül. Úgy fogyott el alólam a régi világ, hogy közben sikerült alábástyázni az újat. Így aztán csak akkor vettem észre, hogy amire felkészültem, tényleg megvalósult, amikor befejeztem a házat is, a könyvet is. Mire felépült az erőd, meg

Soliman, a regényhős

is érkezett az ellenség, mire lőni kezdett, már készen állt a muníció. A Móricz Zsigmond körteret elnyelte az időmocsár, ha néha arra járok, idegenebbül érzem magam, mint egy idegen városban. ■

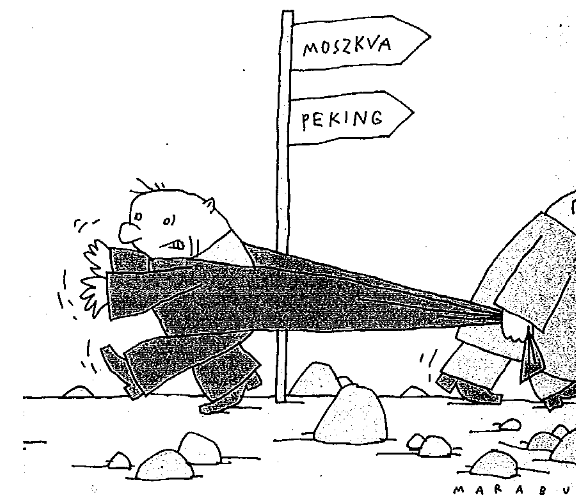

Sötétség 0–24

Háy János

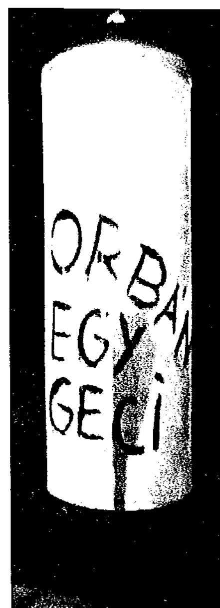
Visszanézni tíz évet, s azt látni, úristen, milyen messze van már tőlünk 2009. Hogy azok az események, amelyek a napi menüre tolakodtak, már jószerével semmit sem jelentenek. S ha sorjázok az éveken át, inkább a velem történt események vetik oda magukat, hogy kiskomám, ez volt veled, s nem az, hogy Obama elnök lett, vagy hogy a nyakunkra tört a világválság, s hogy ez végül letolta trónjáról az időnként hoppmesteri szerepet játszó kormányfőt. Az évtized végére a baloldali kormány és vele együtt a baloldali gondolat is elhiteltelenedik, s a következő évben csúfos vereséggel végez a választásokon. Ha Lúdas Matyiról neveznénk el a konzervatív kormányt, akkor bizony az évtized során háromszor verte le a baloldali Döbrögiken a korábbi sérelmeit. A vereséget szenvedett erő ahelyett, hogy megtépte volna ruháját, bevallotta volna bűneit, s így megtisztulva ment volna neki az újraépülésnek, belső ügyeivel van elfoglalva, s ha bírálatot fogalmaz meg, hát a külső szemlélő bizony kicsit elpirul.

Magyarország neve végre Magyarország lett, ebből született a baloldali kritika, hogy az állam már nem köztársaság, holott dehogynem, elég csak az újrafogalmazott alkotmány első mondatait elolvasni (2011). Közmunka, teljes ellenzéki elutasítás (2011). Mintha eleve ördögtől való volna, és semmit nem tudnának az egyesült Németország gazdasági megújulásról vagy a New Dealről. Persze az egykulcsos adónál lapítottak, mint szar a fűben, mert az az ellenzék prominenseinek is jól jött, több maradt a bukszában. S innéttől, nem ok nélkül, úgy látszott, ez a valaha baloldali elvekre épülő párt éppúgy a közép- és felső réteg érdekeit képviseli, mint a konzervatív társai. Az ellenzéki kritika jószerével ezen a szinten marad az évtized során, s képtelen a legkisebb mértékben is befolyásolni, hogy a magukat túlnyert kormányerők milyen országot építenek. Hát olyat épp, amihez kedvük szottyan. Az őket támogató tömeg hitelven politizál, s ezért kerül minden kritikát. Hiába szemet szúró a korrupció, a csapathoz tartozók a bűnök alól fel vannak mentve. Hogy is mernénk gyanakodni, ha azt olvassuk, hogy szeplőtelen fogantatás. Ráadásul még azt is lenyomták a torkunkon, hogy ha haverok és családtagok kapnak mesés vagyonokat, az a miénk, és nem a megátalkodott multiké. Holott minden tőke legfőbb tulajdonsága, hogy optimalizálja a nyereségét, s ez a nyereség bizony a tulajdonosoké. Az ország megosztása, az emberek pártpreferencia alapján való besorolása csak azt segítette elő, hogy egyikoldali tolvajokat sem lehet börtönbe csukni. A korrupció, összegtől függetlenül (nálunk a téren csak úgy hívják, lopás), egyre nagyobb mértékben szövi át a gazdaságot. De szeplő szeplőnek nem vájja ki.

Közben, mit ad isten, a valahai harcostársak, a kormányfő és legfőbb pénztárnoka összerúgja a port (2015). Az állami vagy állam által generált megrendeléseket a pénztárnok cégei elvesztik, ezért a birtokában lévő sajtót kormányellenesre hangolja. Fel sem lehet fogni, hogy miképpen lehetett majd' azonos csapattal a korábban kormányt ajnározó tévéből, rádióból, napilapból kormánykritikus orgánum. Mit gondolnak valójában ezek az emberek a világról? Mit gondol általában a sajtó a világról? Milyen árut kap az ártatlan hírfogyasztó? Olyan a morális és szellemi elsilányulás, ami minden, normális országokban relevánsnak számító kérdést feleslegessé tesz.

A baloldali sajtó csak rugdos összevissza, fogalma sincs, hogy mit kéne kritika alá vonni, és mit nem. Közben a kormányt szolgáló csatornákon megjelennek az újpofátlanok, a végletekig elkötelezett sajtómunkások és politológusok hada, akik olyan gőggel beszélnek az ország balról fertőzött feléről, mint valami söpredékről. Aljas bevándorlópárti értékgyilkosok. De semmi nem számít, az sem, hogy a gyalázásban vannak-e igaz állítások. Elég az indulat, a düh és az önteltség. Az egyik ifjú verőlegény odáig megy egy beszélgetésben, hogy a kisfiúknak játék fegyvereket kell venni meg párszor elverni őket, és akkor nem lesznek buzik. Annyira helyzetben érzik magukat, hogy eszük ágában sincs

Simicska Lajos és egyik hirdetőoszlopa

FACEBOOK

önvizsgálatot tartani, netán a maradék agysejtjeikkel gondolkodásban legalább a kétszer kettőig eljutni.

Közben telnek a ciklusok, s az ellenzék egy nem annyira érvényes, de legalább hatásos felvetést tud megcsípni, a vasárnapi boltbezárást. Ezt a soványka győzelmi lehetőséget egy kormányrendelet ellehetetleníti (2016). Úristen, milyen bénák ezek! Tényleg az van, hogy a kormányzatnak minden bejön, az ellenzék meg a saját lábában is elbotlik. Pedig nem ló, aminek négy lába, hanem szamár. Vagy inkább százlábú, s lassan úgy gondolhatunk rájuk, hogy Mesét mondok, dí-dá-dú, egyszer volt egy százlábú.

A központi akarat közben, mondhatni, elkanászodik. A fékeket elfelejti, ám a féknyúzban példát mutat. Már szándéka sincs, hogy elmagyarázza, mit miért tesz, sem azt, ami helyes, sem azt, ami helytelen. Az ember csak kapkodja a fejét, amikor végigterelnek sok ezer menekülőt Budapesten (2015), amikor kormánykampány kelt gyűlöletet a felebarátainkkal szemben, hogy a szülőfalumban a szomszéd, amúgy teljesen normális és rendes férfi azt mondja, ha oda beteszi a fejét egy migráns, ő fogja baltával szétlocscsantani. Persze ebben a faluban, mint a legtöbb magyar faluban, írmagját sem találjuk ezeknek a vándoroknak, legfeljebb egy afrikai orvost lehet fellelni héthatárban, aki már évtizedek óta gyógyítja a környék betegeit, s a gyerekei úgy vágják a Talpra magyart, mint népi írók a rendet.

Az ember nézi a világot, látja, Európa darwini értelemben régen elvesztette a csatát, holott még a mai napig a harmadik világból szedjük meg magunkat. Vajon miért járhatunk néhány ezresbe kerülő nadrágban és ingben? Mert Ázsia nekünk dolgozik, méghozzá botrányos körülmények között, aligfizetésért. Hogy mi van a bangladesiekkel, az persze Európát nem érdekli. Ha ott felgyullad egy gyár, és bent égnek az áldozatok, az nem nagy szám, pedig nagy (2013). Ők csak bangladesiek voltak. A gazdaságnak nincs lelkiismerete, a megrendelőket, köztük a nagy márkák lerakatait sem érdekli, hogy gyerekmunkával készül az áru, és milyen körülmények között. Egy érdekli csupán, hogy olcsó legyen, s a lehető legnagyobb hasznot érje el. A globális rablás, a nyomor nem tesz minket érzékennyé a világ elhanyagolt részei iránt, se szeri, se száma az egzotikus utazásoknak. Az élelmes nyugat ellátogat azokba a világokba, amely világok működéséről semmit nem tud. Pagoda, Buddha, Krisna, minden jöhet, de különösen az olcsó vacsorák és az olcsó cuccok, mert amúgy azt sem tudja, melyik templomon van buzogány, kakas, netán kereszt: a keleti titkokhoz, hát, azokhoz biztosan nem kerül közel. Lenézik a helyieket, akik a szemükben sikertelen emberek, de mekkora tévedésben vannak. Észre sem veszi ez a tolakodó fehér kultúra, hogy a helyi gazdaságok milyen erővel jönnek fel. Minden az övéké lesz, mert amikor az európaiak utazgatnak és a tengerpartokon lebzselnek, ők dolgoznak. Egy olyan világ fogja legyőzni Európát gazdaságilag is, amelyik nem felejtette el a közösségi alapokat, és kordában tartja az individuumot.

Nézem ezeket a fővárosba nyilvánvalóan ijesztgetési céllal vezényelt vándorokat, aztán utazom velük a vonaton Ausztria felé, meggyötört arcok. Családok, gyerekek, mind kizsebelve az emberkereskedőktől. A bombasztikus kampány ezeket az embereket mind bűnözőnek, terroristának, gyereklányok megrontóinak rajzolja át. S ha felveti valaki, hogy melyik passzusban írja a Biblia, hogy gyűlöld felebarátodat, akkor rádörög egy méregzsák, hogy rosszul értelmezett kereszténység. Ugyanakkor régi ellenségek sodródtak egy csapatba. Az arab veszélytől rettegő zsidók lepacsiznak a szélsőjobbal, olyan figurákkal, akik nem Elek apó meséin, hanem a Cion bölcsein szocializálódtak. A magyar kormány is felfedezi az izraeli jobbos kormánnyal a közös célokat. Őket támogatja a gondolat, hogy Izrael bírálata, netán annak a felvetése, hogy nem ártana a palesztinoknak is állam, tulajdonképpen antiszemitizmus. Hát nem.

Az évtized legnagyobb válsága a vándorok megjelenése, amely válság mégsem ebben az évtizedben kezdődött, a múlt század ötvenes éveitől nagyarányú a bevándorlás, a modern európai gazdaság nem tudna nélkülük működni. A kényelmet, a dőzsölést az európai lakosság nélkülük nem tudja fenntartani. Még arra sem képes, hogy reprodukálja magát, és nem is akarja. A jólétet akarja, a fogyasztást. A valahai erkölcsök és értékek, amikre a konzervatív politikusok örökösen hivatkoznak, régen taccsra mentek, és még véletlenül sem a bevándorlók tőlünk idegen értékrendje miatt. Kicsit olyan most ránézni a körülöttünk lévő világra, mint Róma végnapjaira, amikor a római polgárság úgy élt, mintha mi sem történt volna, pedig már régen a germánoké, a vizigótoké, a vandáloké volt a hatalom, vagy ha az még nem, a jövő biztosan az övék volt. A római polgárok a jólétük fenntartásában voltak érdekelve, s már sok éve megfeledkeztek a római erényekről. Ahogyan Európa és Magyarország is csak töri, töri a fejét, hogy eszébe jusson a tízparancsolat, hátha szembe lehet helyezni az emberáradattal megtámogatott Korán erkölcsi elveivel. ■

Gyalog menekülők az autópályán 2015-ben

FAZEKAS ISTVÁN

AFP / SZECSŐDI BALÁZS

Szövetség 2019-ben: Matteo Salvini és Orbán Viktor a határ-vártán

MITŐL LESZ HATÉKONY A TANULÁS?

...és a memorizálásig.

Általános és középiskolásoknak, egyetemistáknak, szülőknek és pedagógusoknak.

SEGÍTS A GYEREKEDNEK! Tanulási technikák LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE CAROL VORDERMAN

TESZTEKKEL ÉS GYAKORLATOKKAL

hvg könyvek junior
Az vagy, amit olvasol.

webshop: hvgkonyvek.hu
Teljes választék – folyamatos kedvezmények.

Képeslapok egy kisebbségi magyartól

Balog Beáta
(Beata Balogová)
2015 óta a SME, a legnagyobb példányszámú szlovák napilap és piacvezető internetes portálja főszerkesztője. Pozsonyban és New Yorkban tanult újságírást. Munkája mellett aktív tagja az újságírók érdekképviseletének, tavaly a Nemzetközi Sajtóintézet (IPI) az elnökhelyettesévé választotta.

Valami elromlott, mondta lemondóan az édesanyám két évvel ezelőtt. Kivételesen nem a kiújuló petefészekrákjáról beszélt, amelyet bárónőre emlékeztető néven, ovárium karcinómának hívnak az orvosok. A televízió távirányítóját tartotta a kezében, és a fő hírműsorok sávjában kapcsolgatott az adók között. Megint migránsoznak. Mindenütt, kivéve az RTL Klubot. Kornélia egész életét Dél-Szlovákiában élte le, mindig magyar csatornákat nézett. Gyerekkoromban a kommunista műsorszórás ikonikus bemondói velünk vacsoráztak a nappaliban, mint olyan vendégek, akik elfelejtenek távozni, és még ők küldik lefeküdni sötétedés után a gyerekeket. Édesanyám nem volt válogatós tévénéző. De nem volt szüksége szociológusvégzettségre, hogy felismerje: az Orbán-média milicistái a legprimitívebb ösztöneit célozzák meg, hogy félelmet és frusztrációt váltsanak ki. De hisz ő már rettegett. Hogy pontos legyek, a ráktól félt, amely összehasonlíthatatlanul több ember életére van hatással a mai Magyarországon, mint a migráció. A migránsok jelen sem voltak Magyarországon, nemhogy felelhettek volna. Igaz, Orbán hírhamisítói nem is kérdezték meg az érintetteket állításaik kapcsán. Miért tették volna? Nem azért etetik őket, hogy arcot adjanak az arcuktól megfosztottaknak. A feladatuk: mocsárrá változtatni a közbeszédet.

Fico sajtótájékoztatója

„Nem tisztellek titeket. A legkevésbé sem félek tőletek, és kész vagyok addig harcolni ellenetek, amíg szükséges." Az újságírók egy dühös embert láttak maguk előtt, ahogy küzd a szavakkal és a hatalomvesztés tüneteivel. Robert Fico már nem Szlovákia miniszterelnöke. De vissza akarja szerezni a hatalmát. Nagyon. Az elmúlt egy évben minden energiáját és a parlamenti képviselői posztból kinyerhető minden adófizetői pénzt abba fektetett, hogy újraírja látványos bukásának történetét. Követte az Orbán-receptet: a lemondását kiharcoló tüntetéseket az állam Soros György által fizetett ellenségei szervezték Ján Kuciak és menyasszonya meggyilkolását követően. A kritikus újságíróknak folyamatosan el kell magyarázniuk, hogy a daganatos áttétként terjedő korrupció, valamint a hatalommal való visszaélés vezettek miniszterelnöki bukásához, és elkerülhetetlenül ez vet egyszer véget Orbán Viktor uralkodásának is.

Nevetés

Mi, a kritikus sajtó képviselői nem állunk harcban Ficóval. Mindegy, hányszor vádol meg minket, hogy az állam becsületét sértjük, és hogy a nemzet ellenségei tartanak ki minket. Amikor Fico először tűzte Soros mellkasára a gonosz jelvényét, az újságírók felnevettek. Ne nevessetek, kérte idegesen. De ők röhögtek, és így jelezték, átlátnak a gyengécske Orbán-utánzaton. Fico mindent megpróbált: szitokszóvá akarta tenni a liberálist, bűnnek beállítani az ilyen gondolkodást, udvarolt a szlovákiai fasisztáknak elenyésző számú szavazatért cserébe, és igyekezett egy zombi agyműködésére lezülleszteni a választók gondolkodását. Sajtótájékoztatóin azonban már nem tudja magabiztosan félresöpörni a kritikus sajtót. Ha kap egy szúrós kérdést, már nem tudja ignorálni, mert egy másik sajtóterméktől érkező kolléga újra Fico pulpitusa felé hajítja azt. Mert az olvasóik, hallgatóik, nézőik érdekében mentek el a tájékoztatóra, és nekik tartoznak a válaszokkal.

Orbán sajtótájékoztatója

A magyar kormányfő bármikor elárasztja hallgatóságát az ismert klisékkel, mégis úgy készítették elő a januári tájékoztatóját, mintha sorsdöntő tanúvallomást várhatnánk Orbán Viktortól. Az újságírókat egyesével válogatták meg, és az állami agymosodán túl csak nagyon keveseknek engedtek belépést. Az újságírók idegesnek tűntek. Nem meglepő, persze. Meg akarták ragadni a kérdezés lehetőségét, ha már a magyar miniszterelnök – mint más autokraták – kiiktatta a sajtótájékoztatókat a propagandája eszköztárából. Mindenkinek egy lövése van, senki sem tehet fel következő kérdést. (A feltételeket hallva hitetlenül keresem a naptáramban, melyik évszázadot írjuk.) Még tapasztalt újságírók is óvatosnak tűntek egyetlen kérdésük megfogalmazásánál, belezavarodtak gondolataikba. Orbán úgy szívta magába az újságírók kellemetlen helyzetét, mint egy pohárka brandyt. Önbizalmat nyert belőle. Rövid, éles és állandóan megismételt kérdések nélkül kockázatmentesen söpörhette félre az Elios-ügyet, az oligarchák által fizetett luxusrepüléseit és családja meggazdagodását. Tényleg ilyen kiszolgáltatott a média Orbán obszcén cirkuszában?

Csoportkép

„Az újságírók elhallgattatása és az ő lecserélésük szófogadó propagandistákra a nemzet feletti zsarnokság első lépése. Bárki is akarja elnémítani a sajtót, először is a polgárokat fosztja meg azon joguktól, hogy tudják, mi történik az országban." Háromszáz szlovák újságíró írta alá ezt az állásfoglalást tavaly a közszolgálati média politikai befolyásolása ellen tiltakozva – köztük olyanok is, akik közel állnak Fico pártjához, a Smerhez. Visszautasították a médiaszabályozás felülírását, ami a politikusoknak olyan válaszadási jogot biztosított volna, amellyel vérontás nélkül szállhatták volna meg a szerkesztőségeket. Lehet eredménye, ha a sajtó ilyenformán összefog? Hitem szerint igen. Ha tisztességgel és pontosan dolgozunk, büszkén képviselve hivatásunkat, akkor mi még akkor is itt leszünk, amikor Fico és Orbán már régóta nem.

Médiamilícia az újságírók ellen

Fico megpróbálta újraírni az újságírás fogalmát, elvenni tőle hatalom-ellenőrző szerepét. Szerinte a sajtónak mindössze informálnia kell, vagyis megismételni azt, amit a kormány mond saját teljesítményéről. A tudósítók sorakozzanak fel, amikor átad egy stadiont vagy egy útszakaszt, amikor gazdákat látogat meg aratás idején, vagy szánalmas diktátorokat lát vendégül. Az újságírók csak fényesítsék az ország hírét a világban: mondják el, milyen nagyszerű hely ez. A pénzügyei, a luxuslakása, amelynek főbérlője egy adócsaló, vagy volt asszisztensének a maffia érdekében végzett pénzmosási ügye? Ezek nem tartoznak a sajtóra, csak az általa vizionált „médiadiktatúrában". Ő szóvivőket akar, egyfajta szabadúszó pártsajtósokat. Orbán ebben is messzebbre jutott. Médiamilicistákból klónozott magának hadsereget, amely már nem informál. Morális züllést és félelmet terjeszt. És ezzel új fogalom megalkotására kényszerít: ezek a médiamunkások ugyanis már nem újságírók. Minek nevezzük őket?

Utóirat: Mi tudjuk, kik vagyunk: nem vagyunk médiadiktátorok vagy milicisták. Az egyetlen hatalmunk, hogy nem lehet minket figyelmen kívül hagyni. A nyilvánosság nevében figyelünk, és hangot adunk azoknak, akiktől el akarják venni a szólás jogát. □

A HVG munkatársai egykor és most

Almássy Ágnes • Andersen Dávid • Artz Judit • Babus Endre • Bácskai Csilla • Bakos Dalma • Baksa Roland • Balázs Zsuzsanna • Bálint Csaba • Bálint Viktor • Bálint Virág • Balla Györgyi • Balla István • Balogh Csaba • Bánkuti András • Barabás Irma • Bari Máriusz • Bedő Iván • Berta Zsuzsa • Bicsérdi Ádám • Bihari Ádám • Bíró Csongor • Bodnár Zsolt • Bodó Zsuzsanna • Bogár Zsolt • Bojtár Péter • Bondor Szilvia • Borszéki Zsófia • Bossányi Katalin • Both Vilmos • Bozzai Rita • Brázovics Ildikó • Budavári Judit • Czárth Judit • Czeglédi Fanni • Csabai Károly • Csányi Nikolett • Csatlós Hanna • Cséve Gábor • Csikász Brigitta • Csonka Judit • Daczi Dóra • Dallos Györgyi • D. Bányász Gergő • Dékány Judit • Demeter Péter • Dercsényi Dávid • Dezső András • D. Nagy Béla • Dobszay János • Dudás Szabolcs • Dzindzisz Magdolna • Dzindzisz Sztefán • Erdélyi István • Erényi Ágnes • Fahidi Gergely • Farkas Zoltán • Fazekas István • Fazekas Zsuzsanna • Fekete Norbert • Félix Pál • Félix Péter • Finczíczki Béla • Fodor Tamás • Fokasz Oresztész • Folk György • Földvári Zsuzsa • Fülöp Máté • Gaál Ilona • Gáti Júlia • Gavra Gábor • G. Barta Ágnes • Gécs Dániel • Gergely Márton • Gergely Zsófia • Gerlóczy Ferenc • Goschi Ádám • G. Tóth Ilda • Gutema Dávid • Gyenis Ágnes • Gyimesi Zsuzsa • Györke Mária • Gyükeri Mercédesz • Hajdu Katalin • Hamvay Péter • Hatala Noémi • Heimer György • Herczeg Eszter • Herman Bernadett • Hernádi Levente • Hirschler Richárd • Hont András • Horváth Annamária • Horváth Ernő • Horváth Szabolcs • Horváth Zoltán • Iliás Katalin • Illényi Balázs • Izsák Norbert • Jakus Ibolya • Joó Hajnalka • Juhász Gábor • Kardos Gabriella • Kaufmann Balázs • Kelemen Zoltán • Keresztes Imre • Kiricsi Gábor • Kiss-Kuntler Árpád • Kocsis Györgyi • Koháry Katalin • Korcsog Ernő • Kósa András • Kovács Andrea • Kovács Gábor • Kozma Zsolt • Kőhalmi Zoltán • Köves Pál • Krausz Judit • Kucsera Tamás • Kulcsár Hajnal • Kupecz Krisztina • Kükedi József • László Ferenc • Lellei Ágnes • Lengyel Éva • Ligeti Nagy Tamás • Lindner András • Lipovecz Iván • Lőke András • Lukács Andrea • Mados Imréné • Magyar Péter • Makara Klára • Marabu • Máriás Leonárd • Marinov Iván • Márk Edina • Markwarth Ágnes • Máté Péter • Meixner Zoltán • Mezei Sarolta • Mézes Flórián • Mink Mária • Mizsur András • M. László Ferenc • Mocsári Erika • Molnár Barbara • Molnár Csaba • Molnár János • Molnár Patrícia • Moskovits Ákos • Muck Tibor • Murányi Gábor • Murányi Mihály • Muselin Katalin • Nádori Péter • Nagy B. György • Nagy Gábor • Nagy Gabriella • Nagy Gergely • Nagy Iván Zsolt • Nagy Tamás • Neizer Anita • Németh András • Németh Róbert • Németh Zsuzsa • Novák Zsófia • Nyusztay Máté • Pálmai Erika • Pápai Zoltán • Papp Emília • Papp Petra Anna • Pásztor Sára • Pataky Zsolt • Paulik László • Pavló Péter • Peregi Tamás • Péterszegi Jánosné • Pető András • Pintye László • Poór Csaba • Pozsgai Rebeka • Pulay Tímea • Puszta Dóra • Rabár Miklós • Rác András • Rácz Johanna • Rácz Tibor • Rádi Antónia • Réti Pál • Reviczky Zsolt • Riba István • Sághy Erna • Salga Edit • Salgó Andrea • Sándor Anna • Schilli Gabriella • Schmidt Anikó • Schreiber György • Schweitzer András • Serdült Viktória • Seres László • Serf András • Simon Andrea • Simon Ákos • Sindelyes Dóra • Sipos Anett • Somodi András • Soósné Nagy Katalin • S. Ráduly János • Stiller Ákos • Szablyár Eszter • Szabó Gábor • Szabó M. István • Szabó Sándor • Szabó Yvette • Szalai Anna • Szalai Tamás • Szántó Anikó • Szauer Péter • Szegő Péter • Szendrei Tibor • Szita János • Szoboszlay Péter • Sztojcsev Iván • Tálas Andrea • Tevan Imre • Tibor Ágnes • Tomka Eszter • Tossenberger Adél • Tóta W. Árpád • Tóth Judit • Tóth Richárd • Tömöry Ákos • Túry Gergely • Váczy Ludmilla • Vajda Gábor • Vajda János • Vajda József • Vajna Tamás • Vándor Éva • Vargha-Nagy Dóra • Vári Sára • Vas Michaela • Vas Tamás • Vásárhelyi Júlia • Vass Péter • Veress Pál • Vida László • Vince Mátyás • Vincze Szabolcs • Vincze Tamás • Visky Ákos • Vitéz F. Ibolya • Vörös Szilárd • Weyer Béla • Wild Judit • Windisch Judit • Zádori Zsolt • Zelki Benjámin • Zombori Edina • Zörgő Máté • Zsubori Ervin

GRATULÁLUNK!

VAGYONKEZELÉS. 25 ÉVE.

HOLD.HU